

Általános iskolások pályaválasztása 2017

*Elemzés a
Magyar Kereskedelmi és Iparkamara
számára*

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet

Budapest, 2017. augusztus

Az MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet olyan non-profit kutatóműhely, amely elsősorban alkalmazott közgazdasági kutatásokat folytat. Célja, hogy elméletileg és empirikusan megalapozott ismereteket és elemzéseket nyújtson a magyar gazdaság és a magyar vállalkozások helyzetét és kilátásait befolyásoló gazdasági és társadalmi folyamatokról.

MKIK GVI – Institute for Economic and Enterprise Research
Hungarian Chamber of Commerce and Industry

Általános iskolások pályaválasztása 2017. Elemzés a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara számára

Az elemzést írták:

Hajdu Miklós (elemző, MKIK GVI)
e-mail: miklos.hajdu@gvi.hu

Makó Ágnes, Ph.D. (vezető kutató, MKIK GVI)
e-mail: agnes.mako@gvi.hu

Nábelek Fruzsina (elemző, MKIK GVI)
e-mail: fruzsina.nabelek@gvi.hu

Nagy Daniella (gyakornok, MKIK GVI)

Kutatásvezető:

Tóth István János, Ph.D.
tudományos főmunkatárs, MTA KTI,
ügyvezető igazgató, MKIK GVI
e-mail: istvan.janos.toth@gvi.hu

Kézirat lezárva: 2017. augusztus 1.

MKIK Gazdaság- és Vállalkozáskutató Intézet
Cím: 1034 Budapest, Bécsi út 120.
Tel: 235-0584
Fax: 235-0713
e-mail: gvi@gvi.hu
internet: <http://www.gvi.hu>

Tartalom

Összefoglaló	5
Bevezetés.....	9
1. Továbbtanulás és pályaválasztás a tanulók körében	11
1.1. Továbbtanulásról való tájékozódás.....	20
1.2. Továbbtanulási tervek és megvalósulásuk	36
1.3. Érdeklődési kör, tehetség	48
1.4. Munkával kapcsolatos tervek	57
1.5. Pszichológiai jellemzők, társas kapcsolatok	74
1.6. Kollégiumi elhelyezés	78
1.7. Az életkörülmények hatása a továbbtanulási tervekre.....	81
2. A tanulói profilok elemzése	86
2.1. Az Önállóság-index.....	92
2.2. A Szabadidő-index	97
2.3. A Gépipar/fémipar-index	103
2.4. A Kreativitás-index.....	109
2.5. A Diploma-index	114
2.6. Az iskola jellemzőinek hatása a tanulói profilokra	121
3. Területi különbségek	123
3.1. Közép-Magyarország.....	135

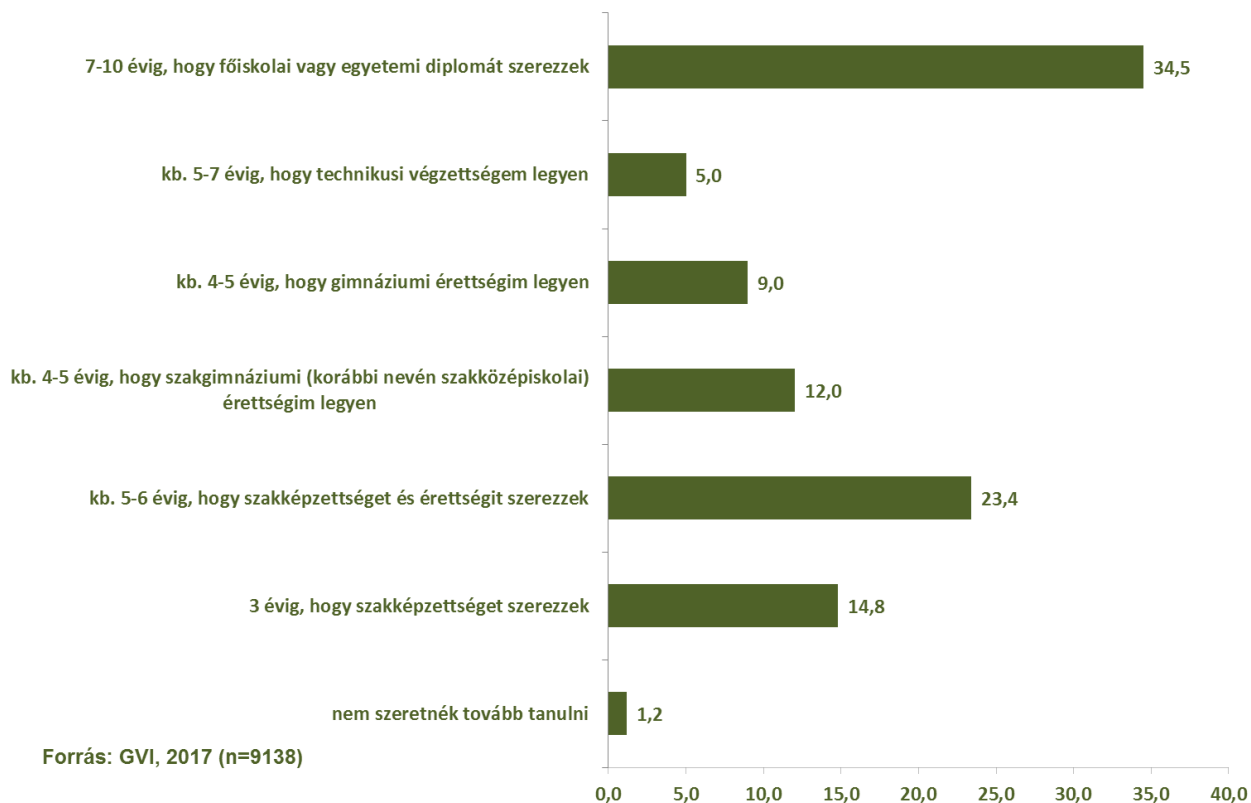
3.2. Közép-Dunántúl	135
3.3. Nyugat-Dunántúl	136
3.4. Dél-Dunántúl.....	136
3.5. Dél-Alföld	137
3.6. Észak-Alföld	137
3.7. Észak-Magyarország.....	138
4. Következtetések.....	139
Ábrajegyzék.....	142
Melléklet 1: Mintavétel és súlyozás	148
Melléklet 2: A minta évenkénti megoszlása nemek szerint	149
Melléklet 3: Az adatfelvétel kérdőíve.....	150

Összefoglaló

- Az alábbi tanulmány a pályaválasztás előtt álló, hetedik osztályos általános iskolás tanulók továbbtanulás és szakmaválasztás iránti érdeklődését vizsgálja. Az eredmények a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) 2017-es országos pályaaorientációs vizsgálatának eredményein alapulnak.
- A pályaaorientációs vizsgálat adatfelvételének keretében 9217 hetedik osztályos tanulót kerestek fel a területi kamarák szakértői. A mintába az egyes megyékből olyan arányban kerültek a tanulók, amilyen arányt az adott megye képviselt a végzett nyolcadikos tanulók között 2014-ben. A mintát utólag súlyoztuk, figyelembe véve az iskola elhelyezkedését nagyrégiós bontásban; az iskolának a 2016. évi kompetenciamérésen elért átlagos eredményét; valamint az iskolában tanuló hetedikes tanulók létszámát. A rendelkezésre álló adatok 9138 tanuló esetében tették lehetővé a súlyozást, így eredményeink 9138 fő adatain alapulnak.
- A tanulók közül már majdnem mindenki (93%) foglalkozott a továbbtanulás kérdéseivel. Közülük a legtöbben (87%) a szülőkkel való beszélgetést választották a tájékozódásra, 73%-uk osztályfőnöki órán, 25%-uk idősebb barátoktól, 24%-uk pedig iskolai pályaválasztási rendezvényen szerezte az információit.
- A legtöbb tanulónak (58%) azt a tanácsot adták a szülei, hogy szerezzen olyan szakmát, amivel szívesen foglalkozna. A tanulók körülbelül 44%-ának azt javasolták szülei, hogy olyan szakmát szerezzen, amivel jól tud majd keresni, 43%-uknak pedig azt, hogy szakmát és érettségit is szerezzen. 29%-uknak azt tanácsolják a szülei, hogy szerezzen diplomát, 27%-uknak pedig azt javasolták, hogy tanuljon szakmát. 46%-uk úgy látja, hogy szülei rábízzák a választást.
- A továbbtanulási terveket tekintve a legtöbb diák főiskolai vagy egyetemi diplomát szeretne szerezni (35%), őket követik azok, akik szakmát és érettségit szeretnének (23%), 15%-uk szakképzettséget szeretne, 12%-uk szakgimnáziumi érettségit. A tanulók 9%-a gimnáziumi érettségit kíván szerezni, 5%-uk pedig

technikusi végzettséget. A tanulók mindössze 1%-a jelezte, hogy az általános iskola után nem szeretne továbbtanulni.

1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy mennyi ideig szeretnék továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2017

- A jövőbeli foglalkozások tekintetében az állatgondozás, a szakácsmesterség és a számítógépes munka a legnépszerűbb a diákok körében.
- A munkával, hivatással kapcsolatos tervek jelentős, nemek szerinti eltéréseket mutatnak, illetve az apa iskolai végzettsége is fontos befolyásoló tényező. A szellemi foglalkozásokat általában a magasabb iskolai végzettségűek gyermekei tartják vonzóknak. A tanulók általában olyan foglalkozásokat szeretnék űzni, amelyhez olyan szintű iskolai végzettség szükséges, amilyen apjuknak is van.
- A jövőbeli foglalkozási tervek régióként nem különböznek jelentősen, de a közép-magyarországi régióban magasabb a szellemi foglalkozást tervező gyerekek aránya.

- A diákoknak tág elképzelésük van jövőbeli szakmájukról, és jellemzően ehhez az elképzeléshez illeszkedő, egymáshoz hasonló 2-4 szakmát tartanak vonzónak.
- A legtöbb tanuló jövőbeli munkájával kapcsolatban azt tartja a legfontosabbnak, hogy biztos munkahelye legyen (95%-uk szerint fontos ez) illetve, hogy ne szoruljon segélyre (87%).
- A hetedik osztályos diákok továbbtanulási terveire jelentős mértékben hatnak életkörülményeik: a szegény környezetben felnövő gyerekek tanulási, pályaválasztási ambíciói sokkal alacsonyabb szintűek, mint a jobb módú családból származóké. Így a rossz körülmények között élő fiatalok jellemzően érettségit nem adó szakközépiskolába készülnek, és közülük sokkal kevesebben terveznek felsőfokú tanulmányokat végezni, mint jobb módú családból származó társaik közül.
- A munkában és véleményformálásban való önállóságot, valamint a szülőktől való függetlenedési igényt a GVI által kifejlesztett „Önállóság-index” segítségével ragadtuk meg. A magas iskolai végzettségű szülők gyermekei átlagosan önállóbbnak mondhatóak. Azok a tanulók, akik magasabb fokú önállóságról adtak tanúbizonyságot, általában magasabb szinten kívánnak továbbtanulni és nagyobb gyakorisággal választanak felsőfokú végzettséghez köthető, szellemi foglalkozást. A legönállóbbak segítő foglalkozást űznének, művészettel foglalkoznának, kutatnának, a médiában helyezkednének el, valamint ápolói, orvosi, illetve mérnöki hivatást választanának.
- A szabadidő-centrikusság közelítésére fejlesztettük ki az ún. „Szabadidő-indexet”. Ennek azon tanulók körében a legmagasabb az értéke, akik diplomára, illetve gimnáziumi érettségire vágnak. A lányokra jellemzőbb, hogy középpontba helyezik a szabadidős tevékenységeket, mint a fiúkra.
- A gépipari, illetve fémipari foglalkozások iránti fogékonyság közelítésére hoztuk létre az ún. „Gépipar/fémipar-indexet”. A gépipari vagy fémipari irányultságú

fiatalok között valószínűleg sokan nehéz anyagi körülmények között nőnek fel, szüleik általában szakközépiskolát vagy technikumot, illetve szakmunkásképzőt végzett szakmunkások, alkalmi munkások, valamint segédmunkások vagy betanított munkások. A magas fokú gépipari vagy fémipari érdeklődéssel jellemezhető tanulók általában technikus, illetve hároméves szakközépiskolai képzésben szeretnének részt venni az általános iskola után. Szüleik általában azt szeretnék, hogy gyermekük édesapja foglalkozását kövesse, hogy családjuk vállalkozásában dolgozzon, illetve azt, hogy szakmát tanuljon. Tehát elmondható, hogy a szakképzettségrel rendelkező szülők közül sokan szeretnék gyermekükre örökíteni szakmájukat.

- A kreativitás és a művészeti, kreatív tevékenységek iránti fogékonyság megragadására hoztuk létre az ún. „Kreativitás-indexet”. Ennek értéke magasabb a lányok, mint a fiúk körében. A magasabb iskolai végzettségű szülők gyermekei, valamint a hosszabb ideig tartó továbbtanulást tervező diákok körében a legmagasabb az index értéke.
- A felsőfokú tanulmányok, illetve a szellemi munka iránti fogékonyságot a „Diploma-index” segítségével közelítettük. A lányok közül kicsivel többen szeretnének felsőfokú tanulmányokat végezni, mint a fiúk közül. Az adatok azt mutatják, hogy a felsőfokú végzettségű szülők jelentős mértékben továbbörökítik továbbtanulási ambícióikat gyermekeikre. Azon tanulók közül, akik önállóbbak és iskolai munkájukban szorgalmasabbak, többen készülnek diplomát szerezni, mint a többi diák közül.
- A szülők tanácsai jelentősen befolyásolhatják a fiatalok továbbtanulásra, szakmaválasztásra vonatkozó döntéseit.

Bevezetés

Jelen tanulmány célja feltérképezni a pályaválasztás előtt álló, hetedik osztályos általános iskolás tanulók továbbtanulás és szakmaválasztás iránti érdeklődését, valamint szüleik pályairányítási szándékát.

A 2017-es országos pályaaorientációs vizsgálat a Magyar Kereskedelmi és Iparkamara (MKIK) szervezésében valósult meg. A kutatás közvetlen előzménye a 2014-es, a 2015-ös és a 2016-os országos pályaaorientációs vizsgálat, amelyek koncepcióját a jelen tanulmány is szorosan követi. Az MKIK területi hálózata segítségével az adatfelvétel az egész ország területén 2017. március 27. és június 20. között zajlott le. Összesen 9217 hetedik osztályos tanuló válaszolt a kérdésekre. A mintát úgy alakítottuk ki, hogy országosan reprezentatívnak legyen tekinthető¹. A mintát utólag súlyoztuk, figyelembe véve az iskola elhelyezkedését nagyrégiós bontásban; az iskolának a 2016. évi kompetenciamérésen elért átlagos eredményét; valamint az iskolában tanuló hetedikes tanulók létszámát. A rendelkezésre álló adatok 9138 tanuló esetében tették lehetővé a súlyozást, így eredményeink 9138 fő adatain alapulnak.

A tanulmány első részében a továbbtanulás, valamint a szakma- és pályaválasztás témaköreit vizsgáljuk meg. A fejezet körüljárja az általános iskolások érdeklődési területeit, a különböző feladatok elvégzésével kapcsolatos általános attitűdjüket, továbbtanulási terveiket és a munka világáról alkotott elképzeléseiket.

A második részben az ún. „tanulói profilok” segítségével mélyebben is megvizsgáljuk, hogy a különböző pszichológiai tényezők, tulajdonságok, illetve a családi háttér milyen módon befolyásolja a hetedik osztályos tanulók pályaválasztási döntéseit.

A harmadik fejezetben a főbb eredmények területi különbségeit tárjuk fel általában regionális, egyes esetekben megyei szinten.

¹ A mintavétel alapelveit az MKIK és az MKIK GVI közösen határozta meg. A mintavételt az adott megyében 2014-ben a 8. évfolyamot eredményesen befejezők száma alapján alakítottuk ki.

A tanulmányt a főbb következtetések levonásával és az esetleges további, jövőbeli kutatási irányok felvázolásával zárjuk.

1. Továbbtanulás és pályaválasztás a tanulók körében

Főbb eredmények

- Az adatok szerint a diákok leginkább az internetről tájékozódnak: 87%-uk innen szerzi az információkat.
- A tanulók közül már majdnem mindenki (93%) foglalkozott a továbbtanulás kérdéseivel. Közülük a legtöbben (87%) a szülőkkel való beszélgetést választották a tájékozódásra, 73%-uk osztályfőnöki órán, 25%-uk idősebb barátoktól, 24%-uk pedig iskolai pályaválasztási rendezvényen szerezte az információit.
- A legtöbb tanulónak (58%) azt a tanácsot adták a szülei, hogy szerezzen olyan szakmát, amivel szívesen foglalkozna. A tanulók körülbelül 44%-ának azt javasolták szülei, hogy olyan szakmát szerezzen, amivel jól tud majd keresni, 43%-uknak pedig azt, hogy szakmát és érettségit is szerezzen. 29%-uknak azt tanácsolják a szülei, hogy szerezzen diplomát, 27%-uknak pedig azt javasolták, hogy tanuljon szakmát. 46%-uk úgy látja, hogy szülei rábízzák a választást.
- A továbbtanulási terveket tekintve a legtöbb diák főiskolai vagy egyetemi diplomát szeretne szerezni (35%), őket követik azok, akik szakmát és érettségit szeretnének (23%), 15%-uk szakképzettséget szeretne, 12%-uk szakgimnáziumi érettségit. A tanulók 9%-a gimnáziumi érettségit kíván szerezni, 5%-uk pedig technikus végzettséget. A tanulók mindössze 1%-a jelezte, hogy az általános iskola után nem szeretne továbbtanulni.
- A legtöbb diák úgy érzi, hogy csapatjátékokban és egyéni sportban tehetséges. Emellett sokan jelezték, hogy számítógép kezelésben, a házi és ház körüli munkákban, társasjátékokban illetve rajzolásban.
- A legtöbb tanuló a bevásárlásban, a sütésben, főzésben, a háziállatok gondozásában illetve takarításban segít szívesesen szüleinek. Az otthoni

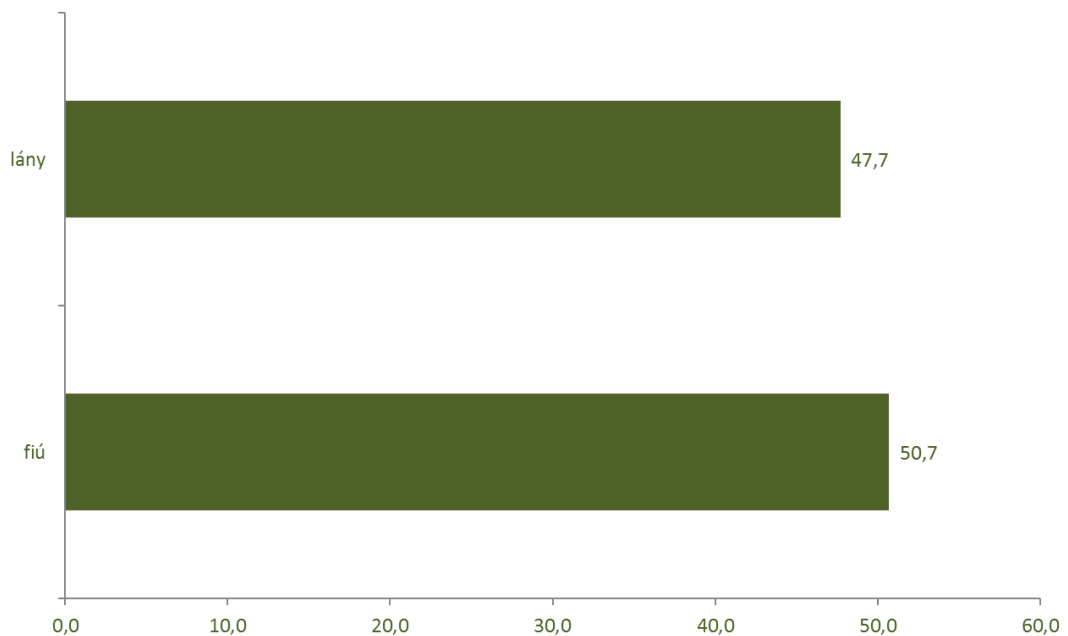
segítségnyújtás jelentős, nemek szerinti eltéréseket mutat: a legtöbb házimunkában a lányok szívesebben segítenek a fiúknál.

- A jövőbeli foglalkozások tekintetében az állatgondozás, a szakácsmesterség és a számítógépes munka a legnépszerűbb a diákok körében.
- A munkával, hivatással kapcsolatos tervek jelentős, nemek szerinti eltéréseket mutatnak, illetve az apa iskolai végzettsége is fontos befolyásoló tényező. A szellemi foglalkozásokat általában a magasabb iskolai végzettségűek gyermekei tartják vonzónak. A tanulók általában olyan foglalkozásokat szeretnének űzni, amelyhez olyan szintű iskolai végzettség szükséges, amilyen apjuknak is van.
- A jövőbeli foglalkozási tervek régióként nem különböznek jelentősen, de a közép-magyarországi régióban magasabb a szellemi foglalkozást tervező gyerekek aránya.
- A diákoknak tág elképzelésük van jövőbeli szakmájukról, és jellemzően ehhez az elképzeléshez illeszkedő, egymáshoz hasonló 2-4 szakmát tartanak vonzónak.
- A legtöbb tanuló jövőbeli munkájával kapcsolatban azt tartja a legfontosabbnak, hogy biztos munkahelye legyen (95%-uk szerint fontos ez) illetve, hogy ne szoruljon segélyre (87%).
- A gyerekek 39%-a jelezte, hogy szívesen lakna kollégiumban, 61%-uk pedig nem. Azok közül, akik szívesen laknának kollégiumban, a legtöbben azért választanák ezt a lehetőséget, mert így együtt lehetnének a szintén kollégiumban lakó barátaikkal és sokaknál az is szempont, hogy nem szeretnének bejárók lenni. A diákokat főleg az tartja vissza a kollégiumban lakástól, hogy hiányoznának nekik az otthoni barátaik és a szüleik.

Az alábbi alfejezetben a tanuló szemszögéből mutatjuk be a továbbtanulás és pályaválasztás témaköreit. Kitérünk arra is, hogy a tanulók miben gondolják tehetségesnek magukat és hogyan kapcsolódnak a munka világához, milyen terveik vannak a jövőre nézve.

Az 1.1. ábrán látható, hogy 2017-es mintánkba közel egyenlő arányban kerültek be lányok és fiúk (48-51%), ami így reprezentálja a nemek arányát az összes 7. osztályos körében.

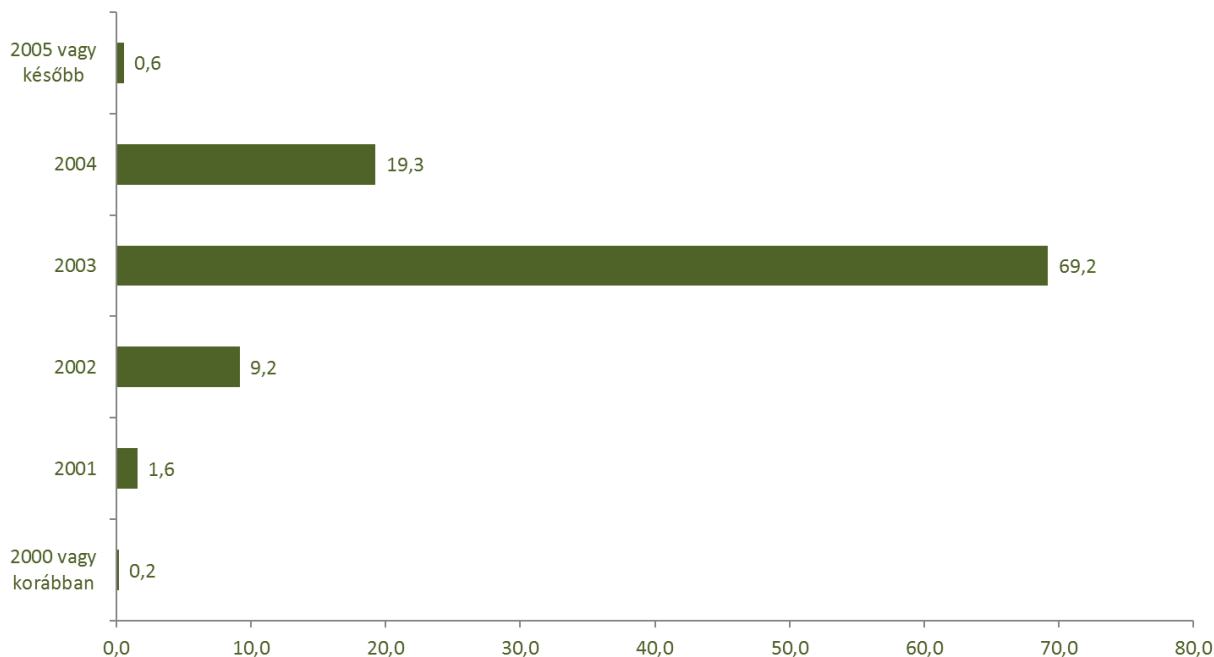
1.1. ábra: A tanulók megoszlása nemük szerint (százalék), 2017

Forrás: GVI, 2017 (n=8994)

A mintába került tanulók többsége (88%-a) 2003-ban vagy 2004-ben született, tehát 13-14 éves volt a kérdezés idején. Csak 11%-uk idősebb és kevesebb, mint 1%-uk fiatalabb ennél (lásd az 1.2. ábrát).

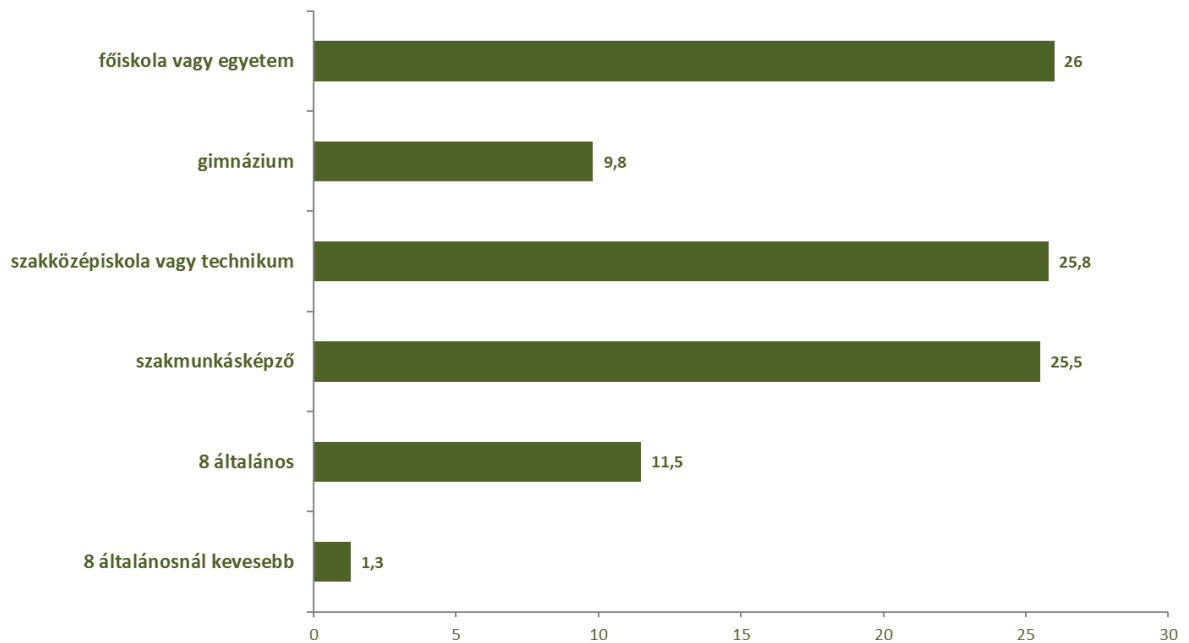
1.2. ábra: A tanulók megoszlása születési év szerint (százalék), 2017

Forrás: GVI, 2017 (n=9109)

A mintába került tanulók között a legnagyobb arányban olyanokat találunk, akiknek apja főiskolát vagy egyetemet végzett (26%). Majdnem ugyanekkora részük apja vagy gondviselője szakközépiskolát (25,8%) vagy szakmunkásképzőt (25,5%) végzett. A tanulók 10%-ának gimnáziumot, 12%-ának 8 általános iskolai osztályt végzett el az apja, 1%-uknak pedig ennél kevesebbet (lásd az 1.3. ábrát).

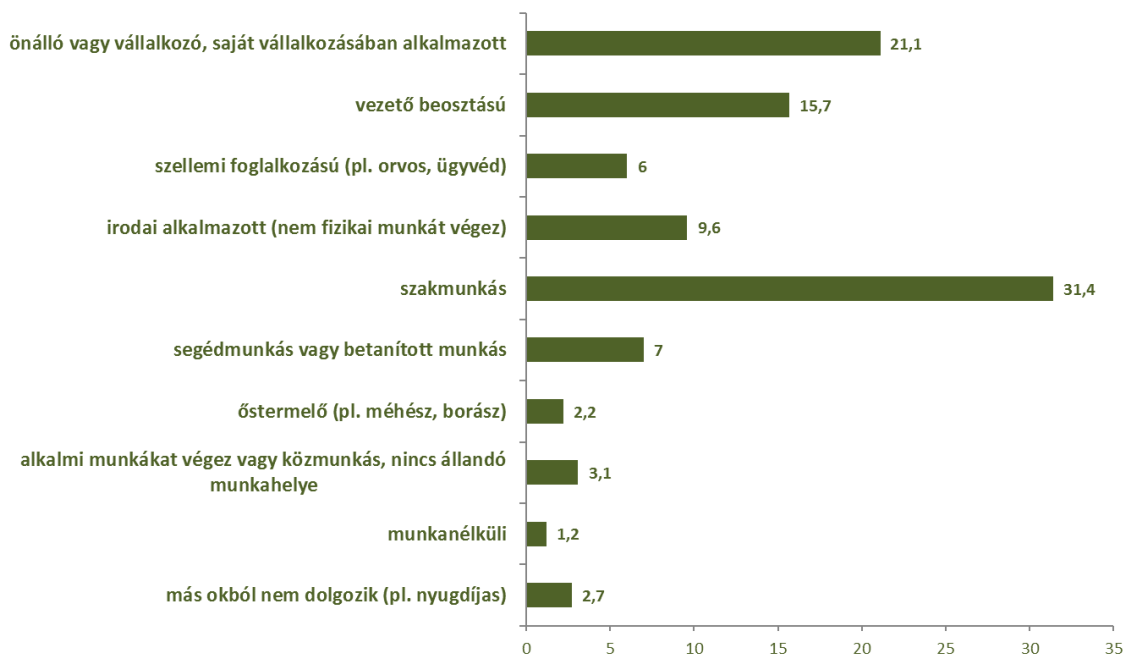
1.3. ábra: A tanulók megoszlása gondviselőjük iskolai végzettsége szerint (százalék), 2017

Forrás: GVI, 2017 (n=6598)

Foglalkozását tekintve a legtöbb tanuló apja szakmunkás (31%). 21%-uk apja önálló vagy vállalkozó, 16%-uké vezető beosztású, 10%-uké irodai alkalmazott, 7%-uké segéd- vagy betanított munkás, 6%-uké szellemi foglalkozású, 3%-uk pedig alkalmi munkát vagy közmunkát végez. 1%-uk mondta, hogy gondviselője munkanélküli, 3%-uk apja pedig valamilyen más okból nem dolgozik (lásd az 1.4. ábrát).

1.4. ábra: A tanulók megoszlása gondviselőjük foglalkozása szerint (százalék), 2017

Forrás: GVI, 2017 (n=7400)

Régiós megoszlást tekintve a mintába legtöbben Közép-Magyarországról kerültek be (2518 fő), ezt követi az Észak-Alföld (1514 fő). A további öt régióból 770-1163 tanuló került a mintába (lásd az 1.1. táblázatot).

1.1. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya régióként, 2017

Megye	Válaszadók	
	száma	százalékos aránya
Közép-Magyarország	2518	27,6
Közép-Dunántúl	899	9,8
Nyugat-Dunántúl	991	10,8
Dél-Dunántúl	770	8,4
Dél-Alföld	1177	12,8
Észak-Alföld	1514	16,6
Észak-Magyarország	1163	12,7
Összesen	9138	100,0

Az 1.2. táblázatból látható a tanulók megyék szerinti megoszlása. Az arányok körülbelül megfelelnek az egyes megyék lakónépességének. A legtöbb megkérdezett diák Budapesten tanul (1606 fő).

1.2. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya megyénként, 2017

Megye	Válaszadók	
	száma	százalékos aránya
Budapest	1606	17,6
Baranya	288	3,2
Bács-Kiskun	440	4,8
Békés	351	3,8
Borsod-Abaúj-Zemplén	583	6,4
Csongrád	492	5,4
Fejér	321	3,5
Győr-Moson-Sopron	378	4,1
Hajdú-Bihar	555	6,1
Heves	329	3,6
Komárom-Esztergom	295	3,2
Nógrád	251	2,7
Pest	912	10
Somogy	328	3,6
Szabolcs-Szatmár-Bereg	578	6,3
Jász-Nagykun-Szolnok	382	4,2
Tolna	154	1,7
Vas	274	3
Veszprém	283	3,1
Zala	339	3,7
Összesen	9138	100

Az 1.3. táblázat az egyes területi kamarák által kérdezett tanulók számát mutatja be.

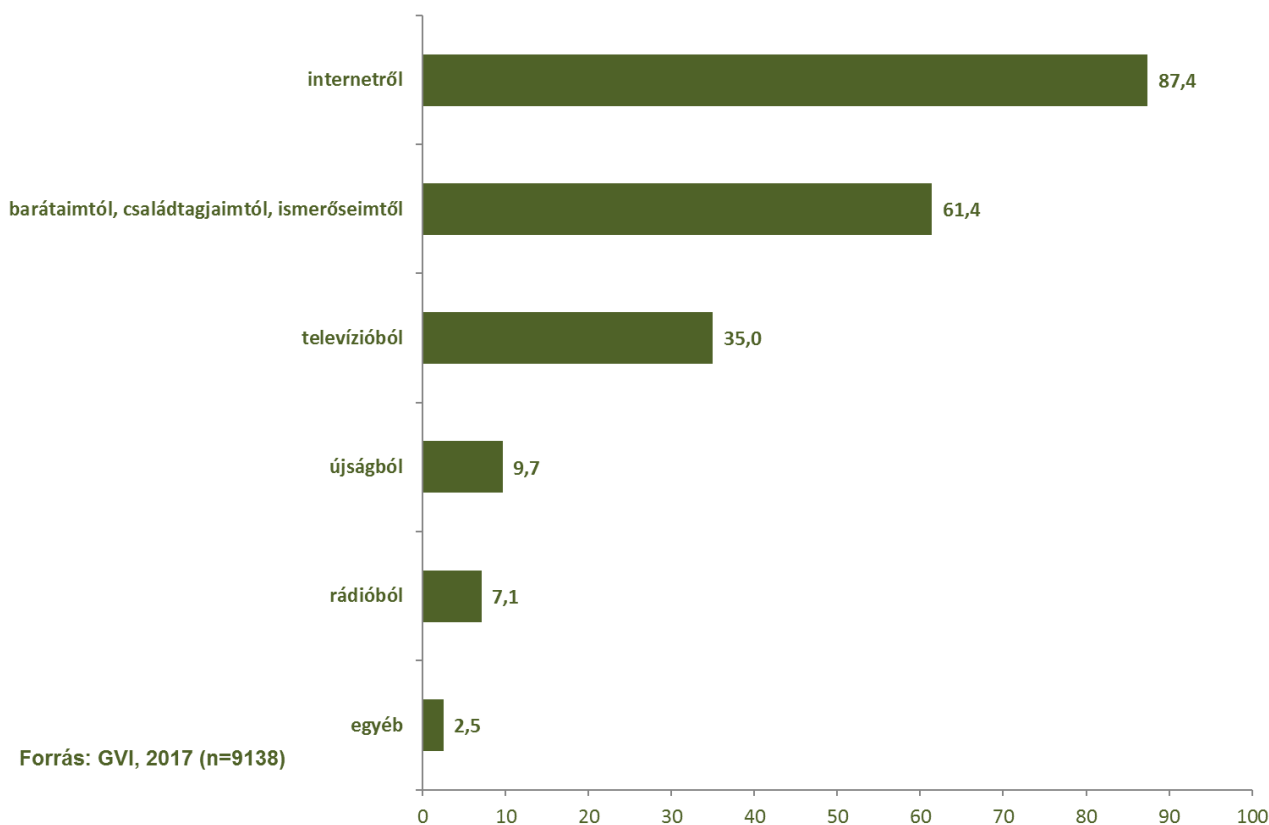
1.3. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya kérdező kamaránként, 2017

Kamara	Válaszadók	
	száma	százalékos aránya
Budapesti KIK	1606	17,6
Pécs-Baranyai KIK	288	3,2
Bács-Kiskun Megyei KIK	440	4,8
Békés Megyei KIK	351	3,8
Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei KIK	583	6,4
Csongrád Megyei KIK	492	5,4
Fejér Megyei KIK	206	2,3
Győr-Moson-Sopron Megyei KIK	284	3,1
Hajdú-Bihar Megyei KIK	555	6,1
Heves Megyei KIK	329	3,6
Komárom-Esztergom Megyei KIK	295	3,2
Nógrád Megyei KIK	251	2,7
Pest Megyei és Érd Megyei Jogú Városi KIK	912	10
Somogyi KIK	328	3,6
Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei KIK	578	6,3
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei KIK	382	4,2
Tolna Megyei KIK	154	1,7
Vas Megyei KIK	274	3
Veszprém Megyei KIK	283	3,1
Zala Megyei KIK	254	2,8
Dunaújvárosi KIK	115	1,3
Nagykanizsai KIK	85	0,9
Soproni KIK	94	1,0
Összesen	9138	100

1.1. Továbbtanulásról való tájékozódás

Először általánosságban vizsgáljuk meg a tanulók informálódási, tájékozódási szokásait. Az adatok szerint a diákok leginkább az internetről tájékozódnak, 87%-uk innen szerzi az információkat. Népszerű még a barátoktól, családtagoktól való információszerzés is (a tanulók 61%-a él ezzel), illetve a televízióból való tájékozódás (35%). Jólal kevesebben tájékozódnak újságokból (10%) vagy rádióból (7%), és mindössze 3% tájékozódik egyéb módon (pl. könyvekből, lexikonokból) (lásd az 1.1.1. ábrát).

1.1.1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2017

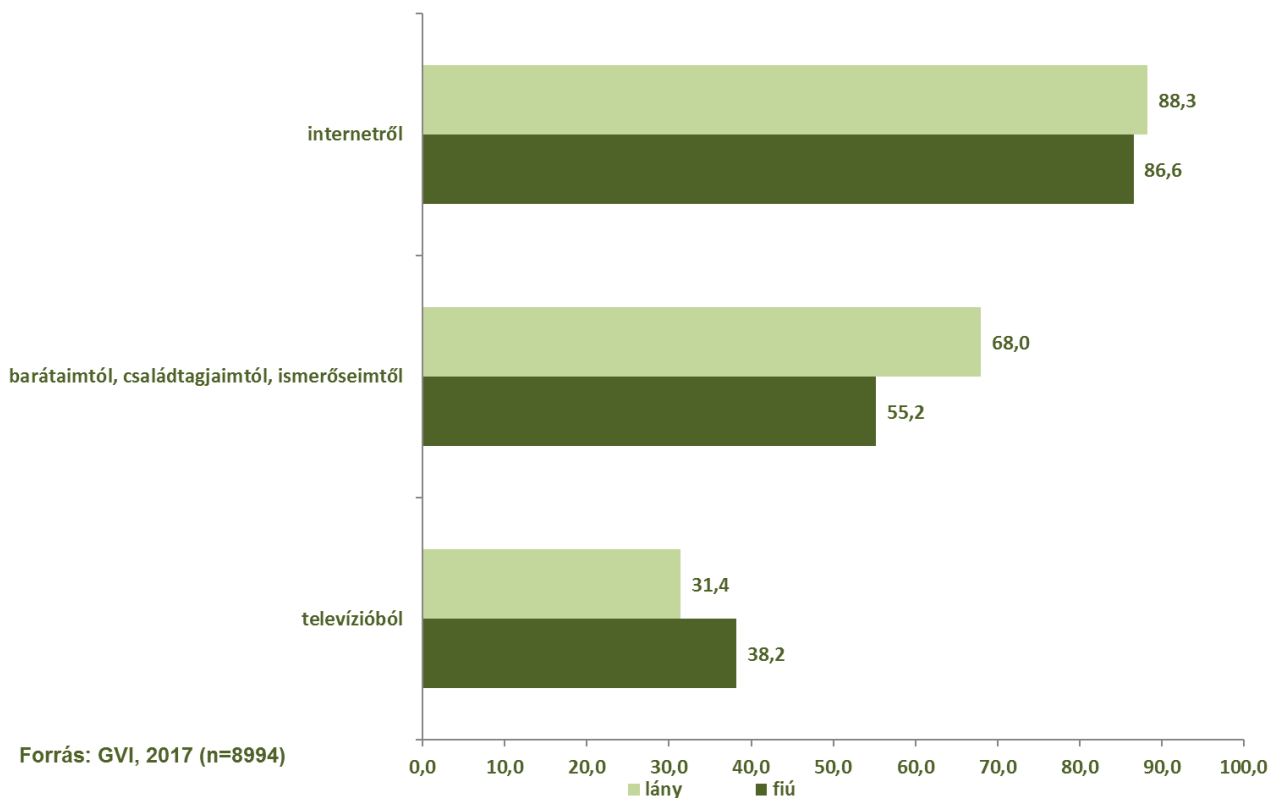
A különböző információforrások használata kisebb eltéréseket mutat a megyék szerint. Az internetet a legtöbb megyében a diákok 85-90%-a használja (a legnagyobb arányt Budapesten találtuk), ennél kicsit alacsonyabb (78-80%-os) arányt csak Békés és Zala megyében tapasztaltunk. A barátoktól, családtagoktól, ismerősöktől leginkább Tolna, Győr-Moson-Sopron és megyében tájékozódónak (65-70%), a legkisebb arányban pedig Nógrád megyében (53%). A televízió, mint információforrás Tolna megyében a leginkább népszerű (47%), a legkevésbé Zala (30%) és Győr-Moson-Sopron (29%) megyében. Az újságokból való tájékozódás Vas megyében a legjellemzőbb (14%), a legritkábban pedig Nógrád, Heves és Pest (7%) megyében említették ezt a tájékozási formát. A rádió a leginkább Budapesten népszerű (9%), a legkevésbé pedig Baranya (5%), Nógrád (5%) és Jász-Nagykun-Szolnok (4%) megyében (lásd az 1.1.1. táblázatot).

1.1.1. táblázat: A tanulók megoszlása a szerint, hogy honnan szerzik az információkat megyénként (az említések százalékos aránya), 2017, N=9138

	újságból	televízióból	rádióból	internetről	barátoktól, családtagoktól, ismerősöktől
Budapest	8,3	35,9	9,0	90,9	63,3
Baranya	9,7	39,2	5,2	85,8	60,8
Bács-Kiskun	9,8	33,6	8,6	87,5	65,2
Békés	10,0	34,3	7,1	80,3	60,7
Borsod-Abaúj-Zemplén	9,4	38,9	6,2	87,3	61,2
Csongrád	11,6	33,3	8,7	88,6	63,8
Fejér	10,9	35,2	7,2	88,8	60,4
Győr-Moson-Sopron	11,6	29,4	6,9	86,2	65,9
Hajdú-Bihar	11,7	37,3	6,3	85,9	60,3
Heves	7,0	32,5	5,5	84,2	55,3
Komárom-Esztergom	7,5	33,6	6,4	86,8	59,7
Nógrád	6,8	37,1	4,8	87,3	53,4
Pest	7,0	33,0	7,1	89,6	63,4
Somogy	11,3	44,5	5,5	87,5	62,1
Szabolcs-Szatmár-Bereg	10,6	34,0	7,1	89,4	59,8
Jász-Nagykun-Szolnok	9,4	30,2	3,9	86,1	57,5
Tolna	13,0	47,4	8,4	90,3	70,1
Vas	13,9	33,2	6,9	84,3	55,8
Veszprém	11,3	34,5	6,7	88,0	60,2
Zala	11,5	29,5	6,5	78,1	59,9

Bizonyos információforrásokat más-más arányban vesznek igénybe a lányok és a fiúk. A lányok körében népszerűbb a barátoktól, családtól való információszerzés (68%-uk él ezzel, míg a fiúknak csak 55%-a), és a fiúknál némileg nagyobb arányban tájékozódnak az internetről (88%-uk, míg a fiúknak 87%-a). A televíziót viszont inkább használják a fiúk tájékozódásra: a lányokhoz képest 7 százalékponttal többen használják a televíziót. Az újságokat a fiúk és a lányok közel ugyanakkora arányban használják (10-10%) a rádióból pedig a fiúk 8%-a és lányok 7%-a tájékozódik (lásd az 1.1.2. ábrát – az ábrán csak a statisztikailag szignifikáns szempontokat közöljük).

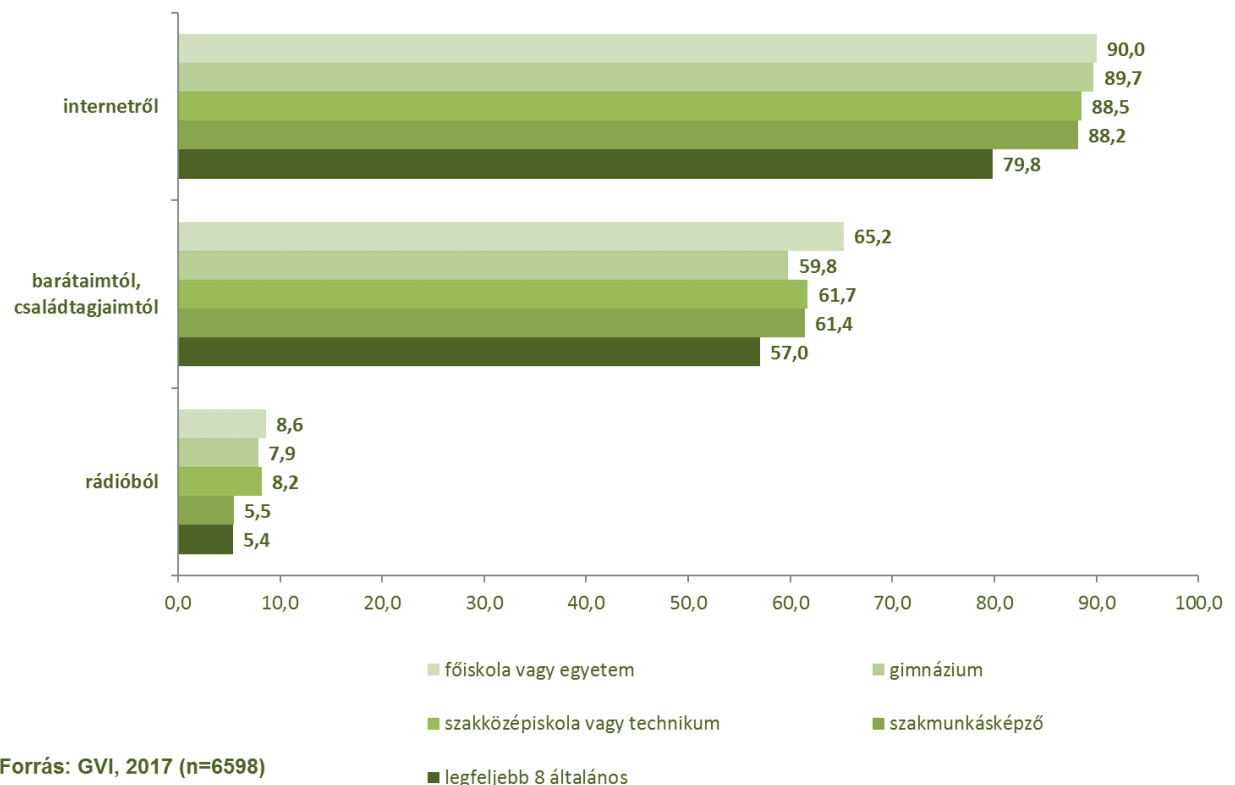
1.1.2. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2017

Az 1.1.3. ábrán láthatjuk, hogy a különböző iskolai végzettségű szülők gyermekei bizonyos információforrásokat különböző arányokban használják. A legalacsonyabb iskolai végzettségű szülők gyermekeinek kisebb része használja az internetet és a rádiót tájékozódásra, mint a magasabb iskolai végzettségű szülők gyermekei. Emellett a diplomás szülők gyermekei nagyobb arányban tájékozódnak újságból, mint az alacsonyabb végzettségű szülőké. Barátaiktól és családtagjaiktól legnagyobb arányban

szintén a diplomások gyerekei szereznek információkat, a legkisebb arányban pedig a gimnáziumot végzettek és a legfeljebb nyolc általánossal rendelkező szülők gyerekei. A többi információforrás szerint nincs statisztikailag szignifikáns különbség a különböző végzettségű szülők gyerekei között.

1.1.3. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2017

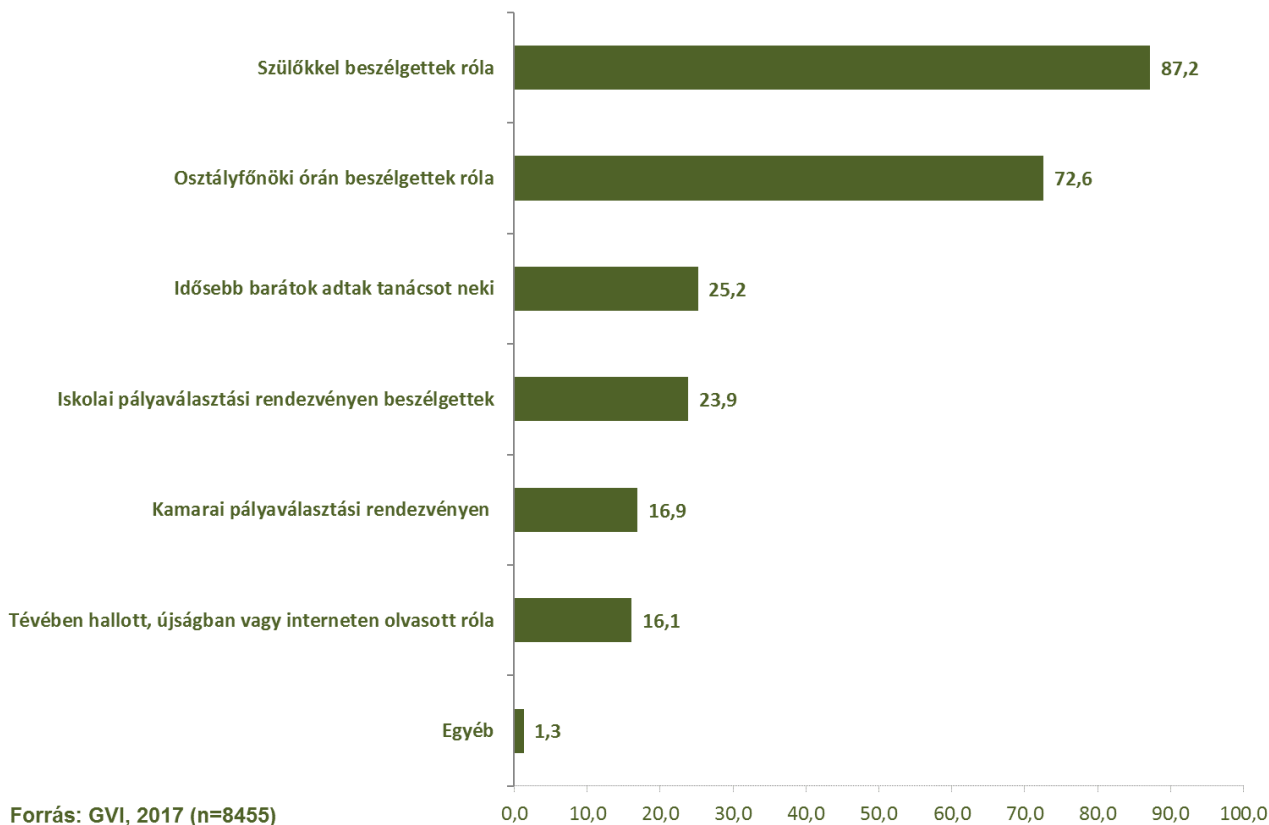

Az információforrásokat vizsgálva arra is fény derült, hogy a jobban tanuló diákok magasabb arányban használják az összes információforrást, mint azok a társaik, akik előző félévben rosszabb eredményt értek el matematikából illetve magyar nyelv és irodalomból.

Vizsgálatunk arra is kitért, hogy hol került szóba a tanulók pályaválasztása. A diákok 93%-a válaszolt úgy, hogy már szóba került a pályaválasztása, mindössze 6%-uk esetében nem került elő ez a téma, és 2%-uk nem válaszolt a kérdésre. Azon diákok közül, akiknél már szóba került a pályaválasztás témája 87% már beszélgetett erről a szüleivel. A válaszadók több, mint kétharmada (73%) már osztályfőnöki órán is

foglalkozott a továbbtanulással. Ezen kívül jelentős hányaduk idősebb barátaival (25%) illetve iskolai pályaválasztási rendezvényen (24%) beszélgetett a témáról. A gyerekek 17%-a kamarai pályaválasztási rendezvényen is részt vett már, 16%-uk pedig a médiából vagy az internetről tájékozódott (lásd az 1.1.4. ábrát).

1.1.4. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (százalék), 2017

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek. A százalékokat azon diákok arányában közöljük, akiknél már szóba került a pályaválasztás témája

Az 1.1.2. táblázat első oszlopában látható, hogy minden megyében a diákoknak több, mint 90%-a foglalkozott már a pályaválasztás kérdésével, Budapesten a legalacsonyabb az arányuk (91%), és Nógrád megyében a legmagasabb (98%). A táblázat további oszlopaiban azon 8455 diák százalékában értendők az arányok, akik már foglalkoztak a pályaválasztás témájával. Osztályfőnöki órán legnagyobb arányban (86%) Borsod-Abaúj-Zemplén megyében, legkisebb arányban pedig Budapesten (57%) beszélgettek a diákok a témáról. Iskolai pályaválasztási rendezvényen a Nógrád megyei gyerekek már 54%-a vett részt, a többi megyében ennél alacsonyabb arányokat látunk, a

legalacsonyabbat Budapesten (11%). A szüleivel majdnem minden megyében a diákok több, mint háromnegyede beszélgetett a pályaválasztásról, a legkisebb arányban Baranya megyében (77%), míg a legmagasabb arányban Győr-Moson-Sopron megyében (93%). Idősebb barátok tanácsát a Somogy megyei diákok vették a legnagyobb arányban igénybe (31%), míg a Nógrád megyeieknek csak 14%-a élt ezzel a lehetőséggel. Szintén a Somogy megyei diákok között van a legtöbb olyan, aki a médián (tévé, újság, internet) keresztül találkozott a pályaválasztás kérdésével (23%), ez az arány Zala megyében a legalacsonyabb (11%). Kamarai pályaválasztási rendezvényen a különböző megyékben tanuló diákok nagyon eltérő arányban vettek részt, például Budapesten mindössze 4%-uk, míg Borsod-Abaúj-Zemplén megyében 66%-uk².

² A Borsod-Abaúj-Zemplénre vonatkozó, kiemelkedően magas adat háttérben az áll, hogy ezen kamara esetében az adatfelvétel pályaválasztási rendezvényeken történt.

1.1.2. táblázat: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk megyék szerint (százalék), 2017

	Szóba került a pályaválasztás	Osztály-főnöki órán beszélgettek róla	Iskolai pályaválasztási rendezvényen beszélgettek	Szülőkkel beszélgettek róla	Idősebb barátok adtak tanácsot neki	Tévében hallott, újságban vagy interneten olvasott róla	Kamarai pályaválasztási rendezvényen
Budapest	90,7	56,7	10,6	91,4	24,9	15,3	3,8
Baranya	91,1	80,1	19,9	77,3	24,6	14,8	29,3
Bács-Kiskun	96,1	74,9	34,1	88,8	30,4	13,4	13,1
Békés	95	71,5	16,1	82,4	29,1	13,9	7,1
Borsod-Abaúj-Zemplén	94,6	86,4	20,4	84,4	25	19,1	65,7
Csongrád	94,8	79,1	35,7	86,1	25	17,2	13,7
Fejér	94,5	73,6	21,3	89,7	24,7	14,7	7,2
Győr-Moson-Sopron	96,8	67,4	26,2	92,5	24,1	14,9	7,5
Hajdú-Bihar	95,8	71,3	31,3	85,2	25,6	17,1	23,3
Heves	95	79,1	23,4	78,8	19,2	13,4	32,6
Komárom-Esztergom	97,1	64,9	10,8	81,8	21,9	7,8	21,3
Nógrád	98	85,2	53,7	82,4	14,3	18	18
Pest	94,6	74,7	18,1	89,8	29	18,7	4,8
Somogy	93,8	73,1	26,8	91,7	30,6	22,9	14,2
Szabolcs-Szatmár-Bereg	96,1	79,9	16,5	89,9	21,6	17,2	24,2
Jász-Nagykun-Szolnok	95,4	77,8	27,8	85,2	24,7	19,4	11,9
Tolna	92,9	63,6	22,4	92,3	21,7	14,1	10,5
Vas	95,6	85,7	46,3	80,8	24,3	18,1	27,7
Veszprém	93,5	77,5	23,3	89,1	28,7	15,5	9,3
Zala	96,4	76,4	49,8	83,5	27,3	10,8	21,1

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek. Az első oszlopban N=8959, a további oszlopokban N=8455

A kérdés arra is kitért, hogy a gyerekeknek mit tanácsoltak szüleik a továbbtanulással és a pályaválasztással kapcsolatban. A legtöbb megkérdezett diák (58%) azt jelezte, hogy szülei azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzen, amivel szívesen foglalkozna, illetve sokan említették, hogy szülei rábízzák a választást (46%). A diákok 44%-a említette, hogy szülei olyan szakma kitanulását javasolták, amivel jól tud majd keresni. A szülők jelentős része (43%) azt javasolta gyermekének, hogy szakmát tanuljon és érettségit is szerezzen. 29%-uknak azt tanácsolják szülei, hogy szerezzen diplomát, 27%-uknak pedig azt javasolják, hogy tanuljon szakmát. A diákok 23%-ának szeretnék a szülei, ha gyerekük a szakmájával a közelben helyezkedne el. Más jellegű tanácsot a diákok kevesebb, mint egyötöde kapott, az arányokat az 1.1.5. ábra mutatja.

1.1.5. ábra: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról (százalék), 2017

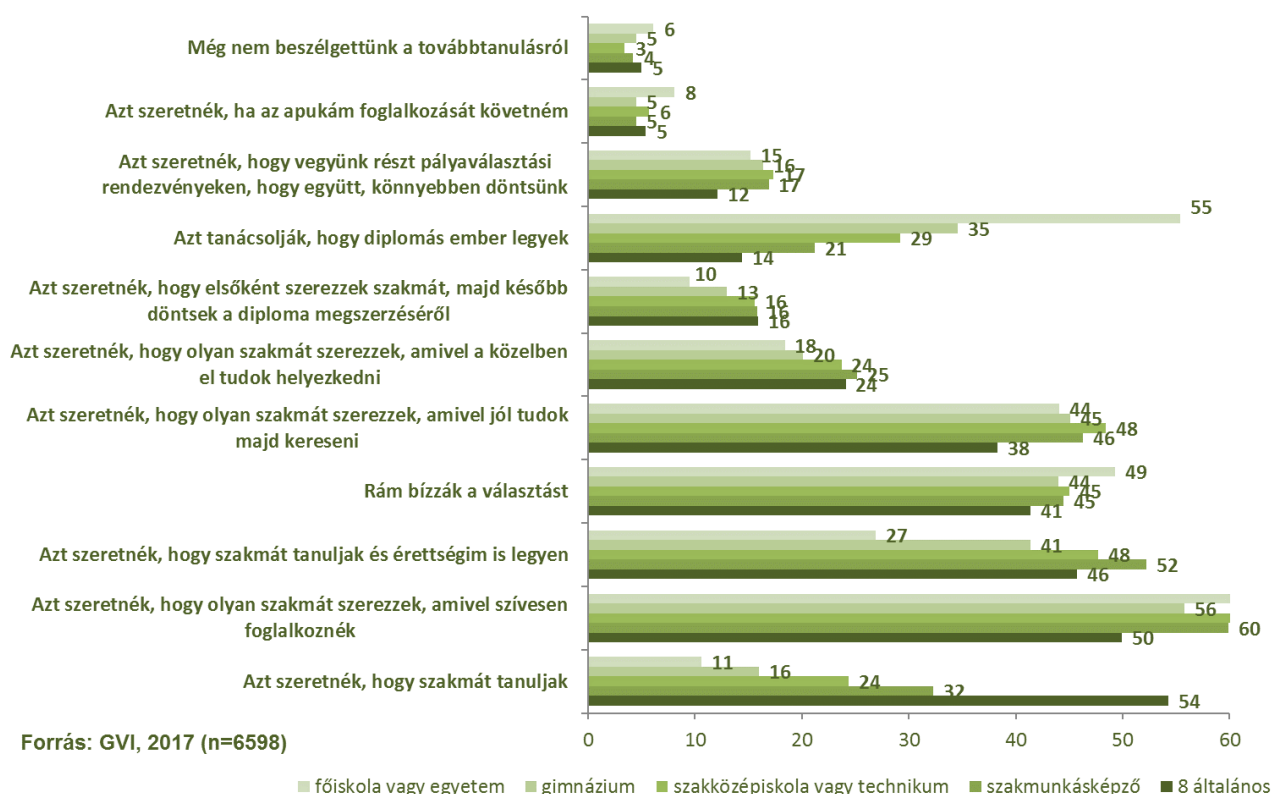
Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Az 1.1.6. ábrán láthatjuk, hogy a különböző iskolai végzettségű szülők eltérő arányban adtak bizonyos tanácsokat gyermekeiknek a továbbtanulással kapcsolatban. A legmarkánsabb különbségek a szakma- illetve a diplomaszerezésre vonatkozó tanácsoknál láthatóak. A legfeljebb 8 általánost végzett apák gyerekeinek több, mint fele (54%) kapta azt a tanácsot, hogy tanuljon szakmát, és ez az arány, ahogy nő az apa iskolai végzettsége, úgy csökken, a diplomás szülők gyerekeinél már csak 11%. Ezzel párhuzamosan, a legalacsonyabb végzettségű szülők gyerekeinek csak 14%-ának, míg a diplomás szülők gyerekeinek 55%-ának tanácsolták, hogy szerezzen diplomát. Azt a tanácsot, hogy a gyerek szerezzen szakmát, majd érettségét, leginkább a szakmunkásképzőt végzetek gyermekei kapják (52%-uk), legkevésbé pedig a diplomás apák gyerekei (27%). Szintén a diplomás apák gyermekei körében a legalacsonyabb azok aránya, akiknek azt tanácsolják, hogy elsőként szerezzenek szakmát, majd később döntsenek a diplomaszerezésről (10%). Az arány a gimnáziumot végzett apák gyerekeinél 13%, míg az alacsonyabb iskolai végzettségűeknél 16%. A diplomás szülők körében a legmagasabb azok aránya, akik a választást a gyermekükre bízzák (49%, míg az alacsonyabb végzettségű szülők gyermekeinél 40-45% közötti az arány). Ugyanakkor a diplomás apák gyermekei között vannak a legnagyobb arányban olyanok, akiknek szülei szeretnék, ha apjuk foglalkozását követnék (8%), míg az alacsonyabb iskolai végzettségű szülők gyerekei között az arány 5-6%. Szintén a diplomás szülők gyermekei között a legmagasabb, 8%, azok aránya, akik még beszélgettek a pályaválasztásról, míg az alacsonyabb végzettségi szintű szülők gyermekei esetében ez az arány 5-6%.

Az általános iskolát végzett apák gyerekei közül 50%-nak mondták, hogy olyan szakmát szerezzen, amivel szívesen foglalkozna, a többi iskolai végzettségi kategóriában 56-62% az arányuk. Szintén az általános iskolát végzett apák gyermekeinél a legalacsonyabb, 38% azok aránya, akiknek azt tanácsolták, hogy olyan szakmát szerezzen, amivel jól tud majd keresni. Az arány a szakközépiskolai végzettségű apák gyermekeinél a legmagasabb (48%), míg a többi végzettségi kategóriába tartozó apák gyermekeinél 44-46% az ilyen tanácsot kapók aránya. A szakközépiskolát, szakmunkásképzőt vagy 8 általánost végzett apák gyerekei között 24-25% azoknak az

aránya, akiknek azt tanácsolják, hogy a közelben helyezkedjenek el, míg a gimnáziumot végzettek gyerekeinél arányuk 20%, a főiskolát vagy egyetemet végzettek gyerekeinél pedig 18%. (Lásd 1.1.6. ábra, az ábrán csak azokat a tanácsokat tüntettük fel, amelyeknél statisztikailag szignifikáns különbség van a különböző iskolai végzettségű apák gyerekei között.)

1.1.6. ábra: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról az édesapa (gondviselő) iskolai végzettsége szerint (százalék), 2017

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A különböző szülői tanácsok aránya megyei bontásban jelentős eltéréseket mutat. Például a szakmaszerzést Jász-Nagykun-Szolnok (35%), Nógrád (35%) és Baranya (36%) megyében a szülők több, mint 35 százaléka támogatja, miközben ugyanez az arány Budapesten 17%. A szakma és az érettségi együttes megszerzését Nógrád (51%) és Bács-Kiskun (49%) megyében a szülők körülbelül fele támogatja, míg Budapesten arányuk 36%, Zala megyében pedig 35%. Nógrád megyében a diákok mindössze 22%-ának tanácsolják a diploma megszerzését, míg a többi megyében 25-35% ez az arány, Budapesten pedig 38%. A legnagyobb arányban a Csongrád (51%), és a Fejér (51%)

megyei gyerekek válaszolták azt, hogy a szüleik rájuk bízzák a szakmaválasztást, ez az arány Budapesten 49%, a legalacsonyabb pedig Heves megyében (38%). A pályaválasztási rendezvényeken való részvételt leginkább a Csongrád (23%), a Győr-Moson-Sopron és a Vas megyei szülők támogatják (rendre 22-22%), a legkevésbé pedig a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei (11%) szülők. A Somogy megyei 68%-a, a Győr-Moson-Sopron megyei gyerekeknek pedig 66%-a mondta, hogy szülei azt szeretnék, hogy olyan szakmát válasszon, amivel szívesen foglalkozna, ez az arány Heves megyében a legalacsonyabb (43%). A Tolna (54%), a Somogy (50%) és a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei (49%) gyerekek látják legnagyobb arányban úgy, hogy szüleik azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzenek, amivel jól tudnak majd keresni, ez az arány pedig Baranya megyében a legalacsonyabb (36%). A legnagyobb arányban a Nógrád megyei gyerekek vélik úgy, hogy a szüleik azt szeretnék, olyan szakmát találjanak, amellyel a közelben el tudnak helyezkedni (34%), míg a többi megyében a tanulók kevesebb, mint harmada szerint fontos szempont a szüleik számára. (Az 1.1.3. táblázatban csak azokat a tanácsokat közöljük, ahol a megyék szerinti bontásban tapasztalt legnagyobb és legkisebb arány között legalább 10%-os különbség volt.)

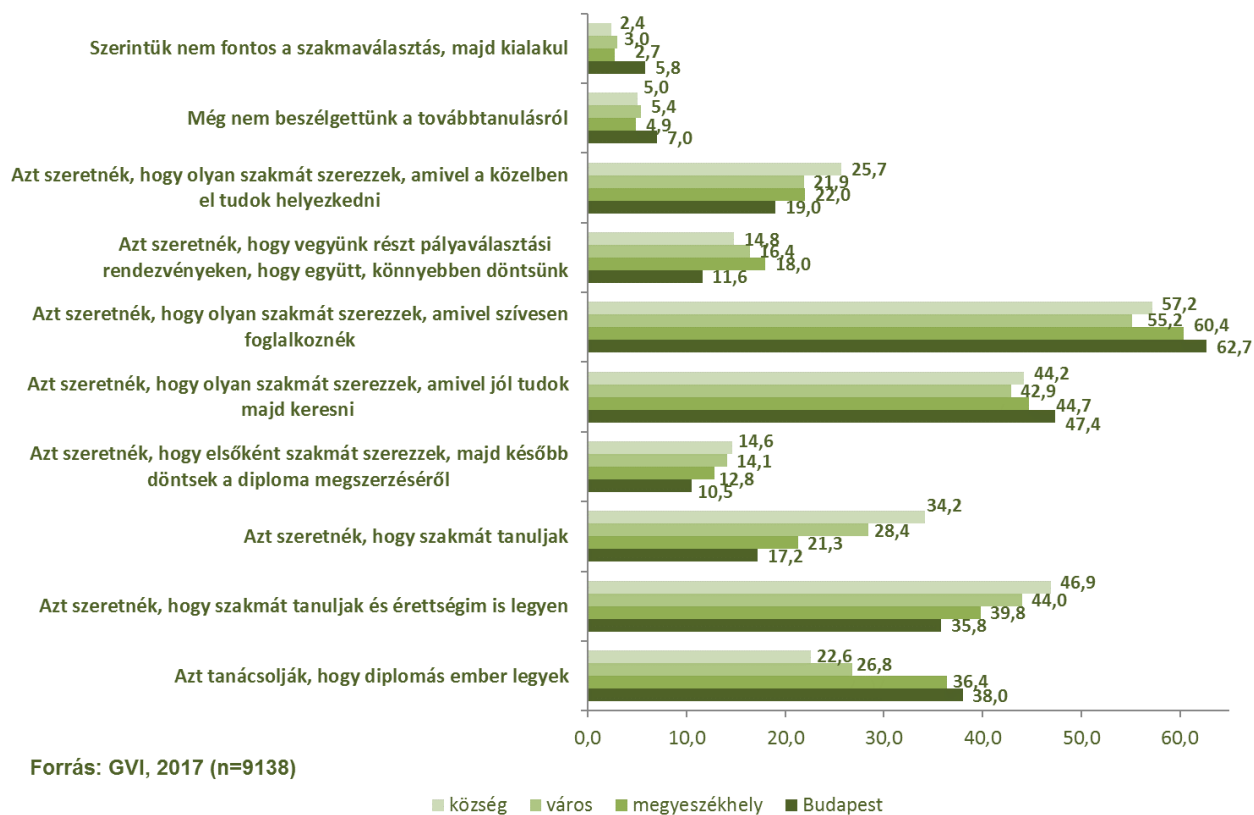
1.1.3. táblázat: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról megyék szerint (százalék), 2017, N=9138

	Azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak	Azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak és érettségim is legyen	Azt tanácsolják, hogy diplomás ember legyek	Rám bízzák a választást	Vegyünk részt pályaválasztási rendezvényeken	Azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel szívesen foglalkoznék	Azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel jól tudok majd keresni	Olyan szakmát keressek, amivel a közelben el tudok helyezkedni
Budapest	17	36	38	49	12	63	47	19
Baranya	36	47	26	48	12	47	36	18
Bács-Kiskun	30	49	26	45	14	59	43	24
Békés	29	43	27	45	21	56	42	22
Borsod-Abaúj-Zemplén	31	47	22	42	11	55	44	26
Csongrád	29	47	26	51	23	57	44	25
Fejér	26	44	27	51	17	59	42	20
Győr-Moson-Sopron	29	45	25	46	22	66	48	21
Hajdú-Bihar	31	44	31	48	17	58	43	26
Heves	23	40	28	38	12	43	35	22
Komárom-Esztergom	20	35	26	49	13	46	33	20
Nógrád	35	51	22	49	17	57	48	34
Pest	29	46	27	47	16	61	47	24
Somogy	29	45	30	41	14	68	50	26
Szabolcs-Szatmár-Bereg	27	44	35	40	16	61	49	25
Jász-Nagykun-Szolnok	35	44	25	41	12	58	47	23
Tolna	30	39	30	42	15	62	54	20
Vas	28	46	26	48	22	55	37	25
Veszprém	24	41	31	48	19	51	39	21
Zala	27	35	27	42	17	55	42	16

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A szülői tanácsok a szerint is jelentős eltéréseket mutatnak, hogy a diák milyen településtípusban (község, város, megyei jogú város vagy Budapest) jár iskolába. A községi iskolába járók szüleinek szeretné a legnagyobb része, ha gyermekük szakmát tanulna, illetve magas körökben azon szülők aránya is, akik azt szeretnék, ha gyermekük szakmát és érettségét is szerezne. Szintén náluk a legmagasabb azon szülők aránya, akik azt szeretnék, ha gyermekük olyan szakmát választana, amivel a közelben tud elhelyezkedni, és azoké, akik azt javasolták, hogy gyermekük először szakmát szerezzen, és később döntsön a diplomaszerzésről. A szakmaszerzésre vonatkozó tanácsokról összességében elmondható, hogy minél nagyobb a település, annál kisebb azon diákok aránya, akik az említett tanácsokat kapják. Ezzel szemben a diplomaszerzésre vonatkozó tanács esetében fordított a helyzet: a községi iskolába járó diákok közül csak 23%-nak javasolják a diplomaszerzést, míg a városban tanulók 27%-ának, a megyeszékhelyen tanulók 36%-ának, míg a Budapesten tanuló diákok 38%-ának. A Budapesten tanuló diákok között vannak a legnagyobb arányban azok, akiknek a szülei azt tanácsolták, hogy gyermekük olyan szakmát válasszon, amivel jól keres valamint olyat, amivel szívesen foglalkozna. Ugyanakkor a budapesti gyerekek körében a legmagasabb azok aránya is, akik kevésbé foglalkoztak a szakmaválasztással, azaz nem beszélgettek még a szülőkkel a témáról, illetve a szülők azt mondták, hogy a szakmaválasztás nem fontos, majd kialakul. (Lásd 1.1.7. ábra, az ábrán csak a településtípus szerint statisztikailag szignifikánsan eltérő tanácsokat tüntettük fel).

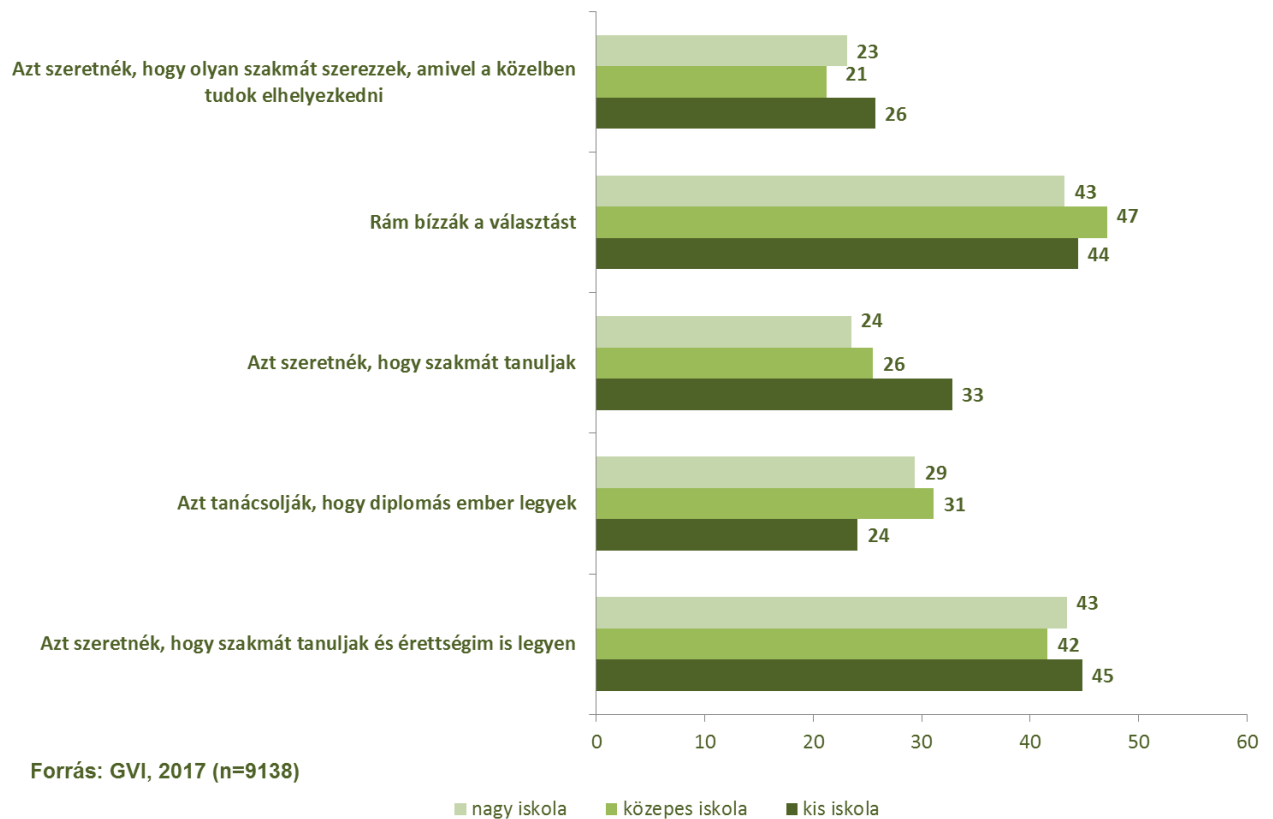
1.1.7. ábra: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról az iskola településtípusa szerint (százalék), 2017

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A különböző méretű iskolába járó diákok is különböző arányban kapnak egyes tanácsokat szüleiktől. A közepes és nagyobb iskolákba járók nagyobb részének tanácsolják szülei a diplomaszerezést. A közepes létszámú iskolákba járók között vannak a legnagyobb arányban olyanok, akiknek szülei rá bízák a választást. A legkisebb iskolákban kapja a diákok legnagyobb része azt a javaslatot, hogy szerezzon szakmát, valamint, hogy előbb szerezzon szakmát, majd érettségit. Szintén a kis iskolákba járóknak javasolják legtöbbször azt, hogy olyan szakmát szerezzenek, amivel a közelben tudnak elhelyezkedni. (Lásd 1.1.8. ábra, az ábrán csak az iskola mérete szerint statisztikailag szignifikánsan eltérő tanácsokat tüntettük fel).

1.1.8. ábra: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról az iskola mérete szerint (százalék), 2017

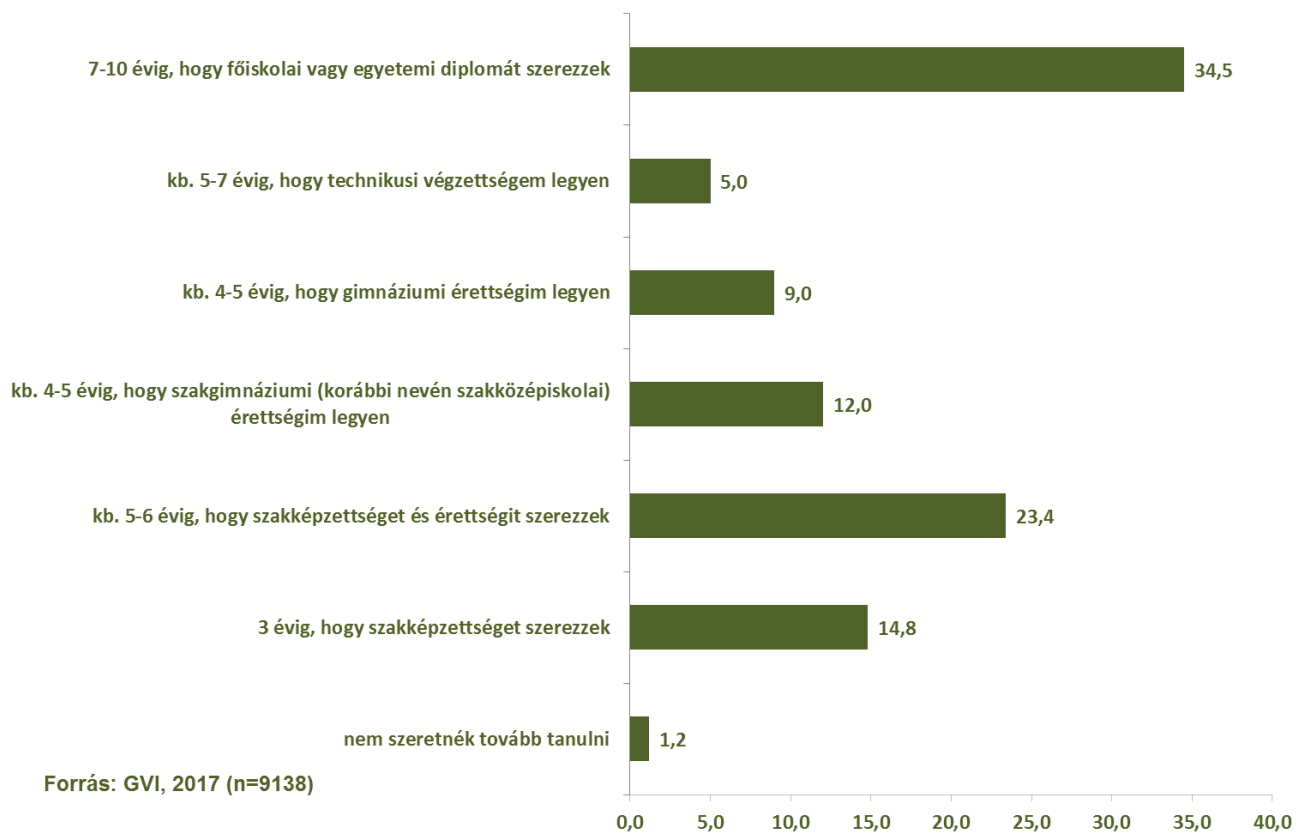

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

1.2. Továbbtanulási tervek és megvalósulásuk

A kérdés kitért a tanulók saját továbbtanulási terveire is. A legtöbben (35%) azt választották, hogy hét-tíz évig szeretnének továbbtanulni, hogy főiskolai vagy egyetemi diplomát szerezhessenek. 23%-uk öt-hat évig tanulna tovább, hogy szakképzettséget és érettségit is szerezzon. 15%-uk a három év alatt megszerezhető szakközépiskolai³ végzettség megszerzését tűzte ki célul. A négy-öt év tanulással megszerezhető szakgimnáziumi⁴ érettségi megszerzését 12%-uk tervezi, 9%-uk pedig ugyanennyi idő alatt gimnáziumi érettségit szeretne szerezni. A tanulók 5%-a szeretne öt-hét év alatt technikai végzettséghez jutni. Mindössze a tanulók 1%-a látja úgy, hogy nem szeretne tovább tanulni az általános iskola után (lásd az 1.2.1. ábrát).

1.2.1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2017

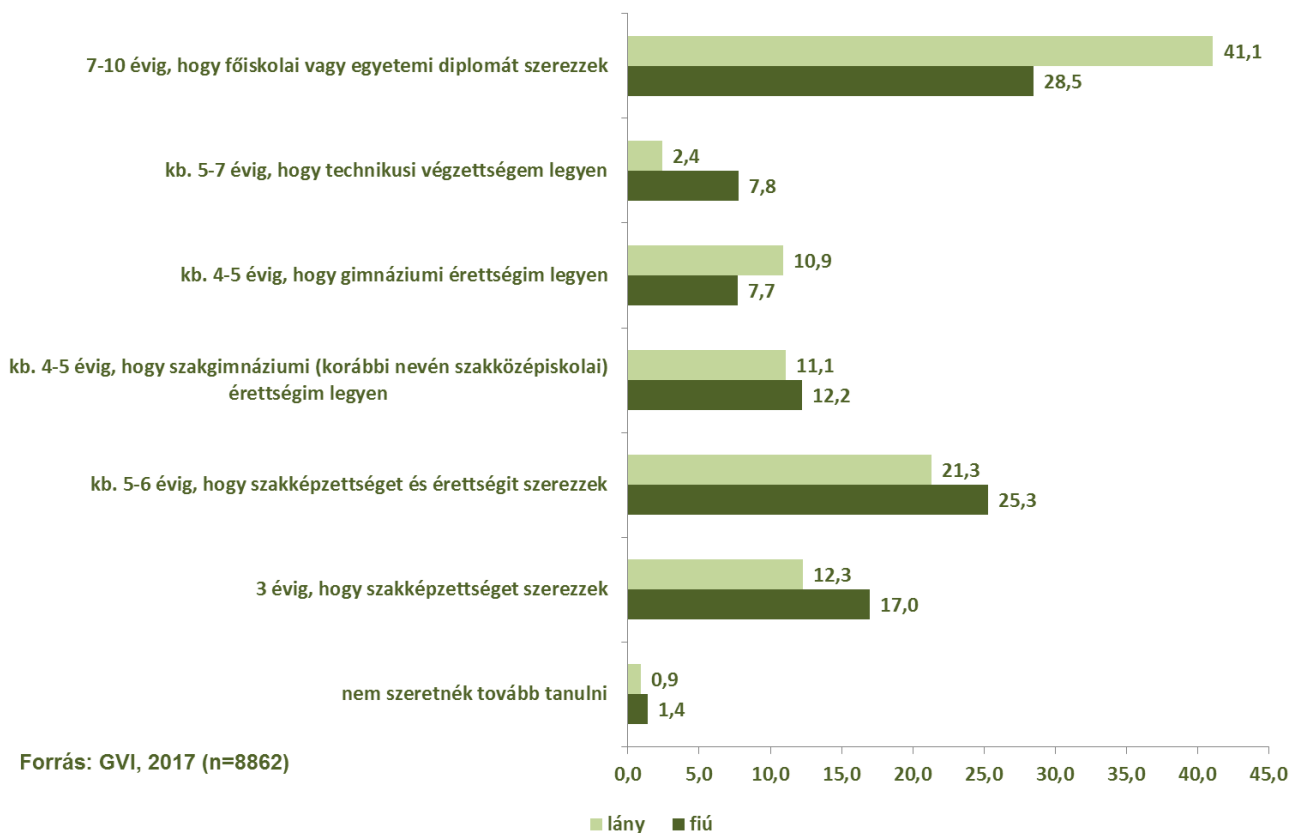

³ Korábbi elnevezéssel: szakiskola. A tanulmányban az új, jelenleg érvényes elnevezést használjuk.

⁴ Korábbi elnevezéssel: szakközépiskola. A tanulmányban az új, jelenleg érvényes elnevezést használjuk.

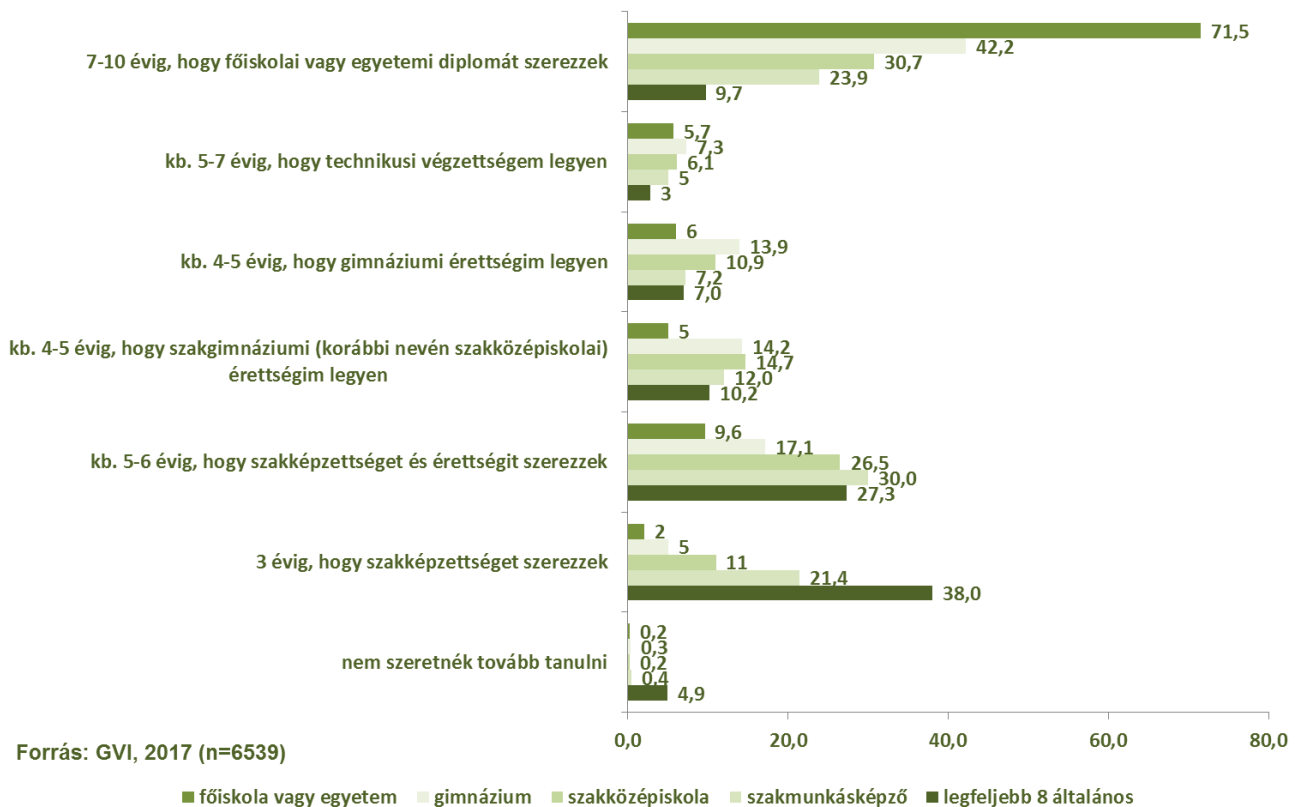
A fiúk és a lányok továbbtanulási tervei között szignifikáns különbségek figyelhetők meg. A lányok többsége, 41%-uk diplomát szeretne szerezni, míg a fiúknál ez az arány 29%. A lányok körében szintén népszerű cél a gimnáziumi érettségi megszerzése, 11%-uk tervezi, hogy négy-öt évig tanul tovább, míg a fiúk között csak 8%-nak ez a célja. A fiúk nagyobb arányban tervezik valamilyen szakma megszerzését, körülbelül negyedük öt-hat évig szeretne továbbtanulni, hogy szakképzettséget és érettségit szerezzen (a lányoknak 21%-a), 17%-uk pedig három év alatt szakképzettséget szerezne (a lányok 12%-ának a célja ez). A fiúk körében szintén népszerűbb a technikus végzettség, 8%-uk öt-hét évig tanulna ezért a végzettségért, míg a lányok 2%-ának vannak ilyen tervei. A szakgimnáziumi érettségi megszerzését a lányok (11%) és a fiúk (12%) hasonló arányban tervezik, míg a fiúknál némileg magasabb, 1,4% azok aránya, akik nem szeretnék tovább tanulni, mint a lányoknál (0,9%) (lásd az 1.2.2. ábrát).

1.2.2. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása a szerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2017

Az apa iskolai végzettsége a megkérdezettek körében nagyrészt tükrözik a tanulók általános iskolai továbbtanulási terveit. A diplomások gyermekeinek 72%-a szintén diplomát szeretne szerezni, a gimnáziumi érettségivel rendelkező apák gyermekeinek pedig 42%-a tervezi ezt, míg az alacsonyabb végzettségű apák gyermekeinek kisebb hányada szeretne hét-tíz évig továbbtanulni. A legfeljebb 8 általánost végzett apák gyermekeinél a diplomaszerezést tervezők aránya mindössze 10%. Négy-öt évig a legnagyobb arányban a gimnáziumot végzettek gyermekei tanulnának, 14%-uk gimnáziumi érettségit szeretne szerezni, 15%-uk pedig szakgimnáziumi érettségit. Szakképzettséget és érettségit a legnagyobb arányban a szakmunkásképzőt végzettek (30%), a legfeljebb nyolc általánossal rendelkezők (27%) és a szakközépiskolában végzettek (27%) gyermekei szereznének, míg a magasabb végzettségű apák gyermekei körében ez a cél kevésbé népszerű. A legfeljebb nyolc általánost végzett apák gyermekeinek többsége, 38%-a legfeljebb 3 évig szeretne továbbtanulni, hogy szakképzettséget szerezzen, de a többi végzettségi kategóriához viszonyítva náluk a legmagasabb azok aránya is, akik nem szeretnék továbbtanulni (5%, míg a magasabb végzettségű apák gyermekeinél 0% közeli az arány) (lásd az 1.2.3. ábrát).

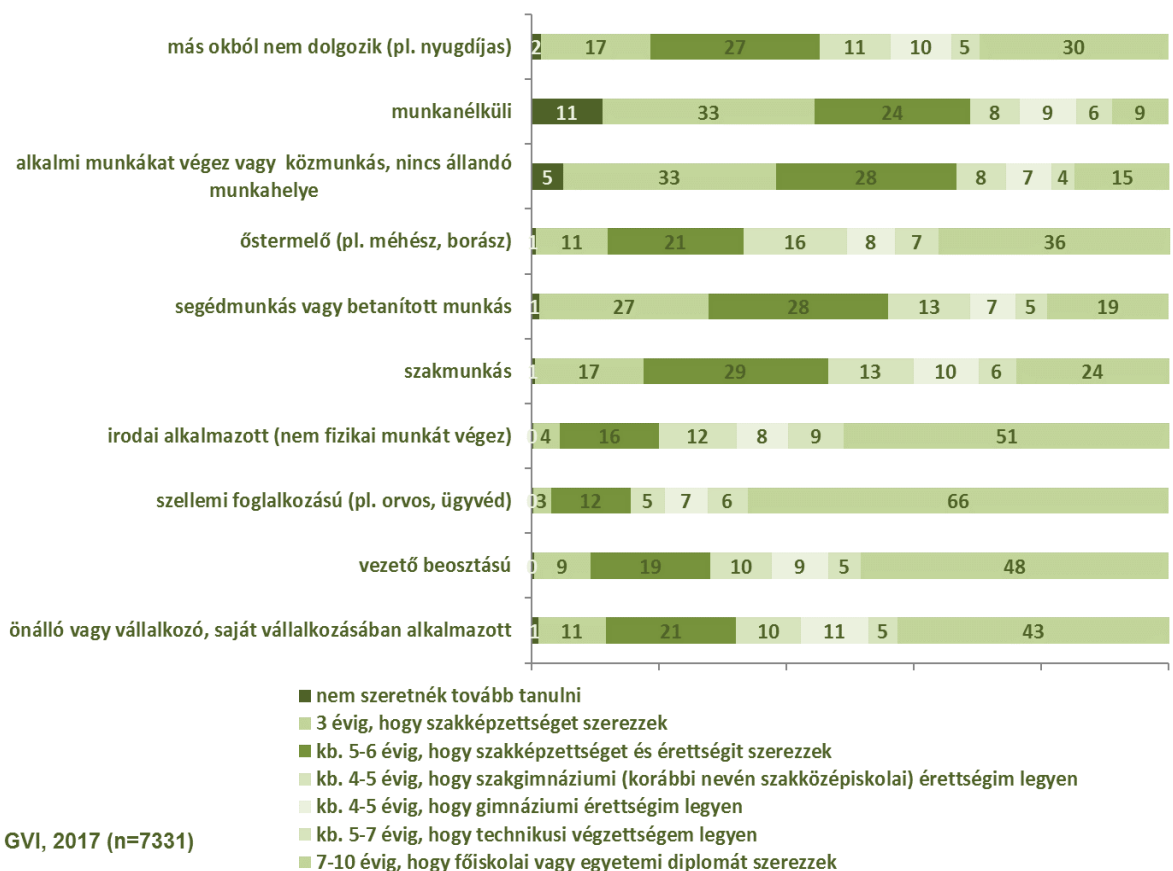
1.2.3. ábra: A tanulók általános iskola utáni továbbtanulási terveinek megoszlása az apa iskolai végzettsége szerint (százalék), 2017

A tanulók továbbtanulási terveit eltérést mutatnak az apa foglalkozása szerint is. Főiskolán vagy egyetemen a legnagyobb arányban a szellemi foglalkozású apák (66%), az irodai alkalmazottak (51%) és a vezető beosztásúak (48%) gyermekei szeretnének tanulni. Az önálló vállalkozók gyermekeinek 43%-a, az őstermelők 36%-a és a nyugdíjas szülők gyermekeinek 30%-a szintén diplomát szeretne szerezni, míg a szakmunkás szülők gyerekeinek 24%-a, a segéd- vagy betanított munkásoknak 19%-a, az alkalmi vagy közmunkásokénak 15%-a, a munkanélküliek gyermekeinek pedig csak 10%-a tűzte ezt ki célul. A technikus végzettség és a gimnáziumi érettségi elérését tervező tanulók esetében a szülő foglalkozása szerint nincsenek nagy eltérések, technikus végzettséget minden foglalkozástípusnál a gyermekek 4-9%-a szerezne (a legkisebb arányban az alkalmi munkát végzők gyermekei, a legnagyobb arányban az irodai alkalmazottak gyermekei), míg gimnáziumi érettségit 7-11%-uk (a legnagyobb arányban az önálló vagy vállalkozók gyermekei). A szakgimnáziumot leginkább a segéd- vagy betanított munkások gyermekei és a szakmunkások gyermekei (13-13%-uk) választanák legnagyobb arányban.

Szakképzettséget és érettségit szintén a munkások gyermekei szereznének a legnagyobb arányban: a szakmunkások gyermekeinek 29%-ának, a segéd- vagy betanított munkások és az alkalmi vagy közmunkások gyermekeinek 28-28%-ának ez a célja. A nyugdíjasok gyerekeinek 27%-a, a munkanélküliek gyerekeinek 24%-a, a vállalkozók és az őstermelők gyerekeinek 21-21%-a szintén öt-hat évig, a szakképzettség és az érettségi eléréséig tervez tovább tanulni, míg a más foglalkozású apák gyermekeinek kevesebb mint ötödének vannak ilyen terveik. 3 évig, egy szakma megszerzéséig a legnagyobb arányban a munkanélküliek, az alkalmi- vagy közmunkások és a segéd- vagy betanított munkások gyermekei (körülbelül egyharmaduk) tanulnának tovább. A munkanélküliek és az alkalmi- vagy közmunkások gyermekei között vannak a legnagyobb arányban azok, akik nem szeretnék továbbtanulni az általános iskola után (rendre 11% és 5%), míg a többi foglalkozású apa esetében ez az arány 2% alatt van (lásd az 1.2.4. ábrát).

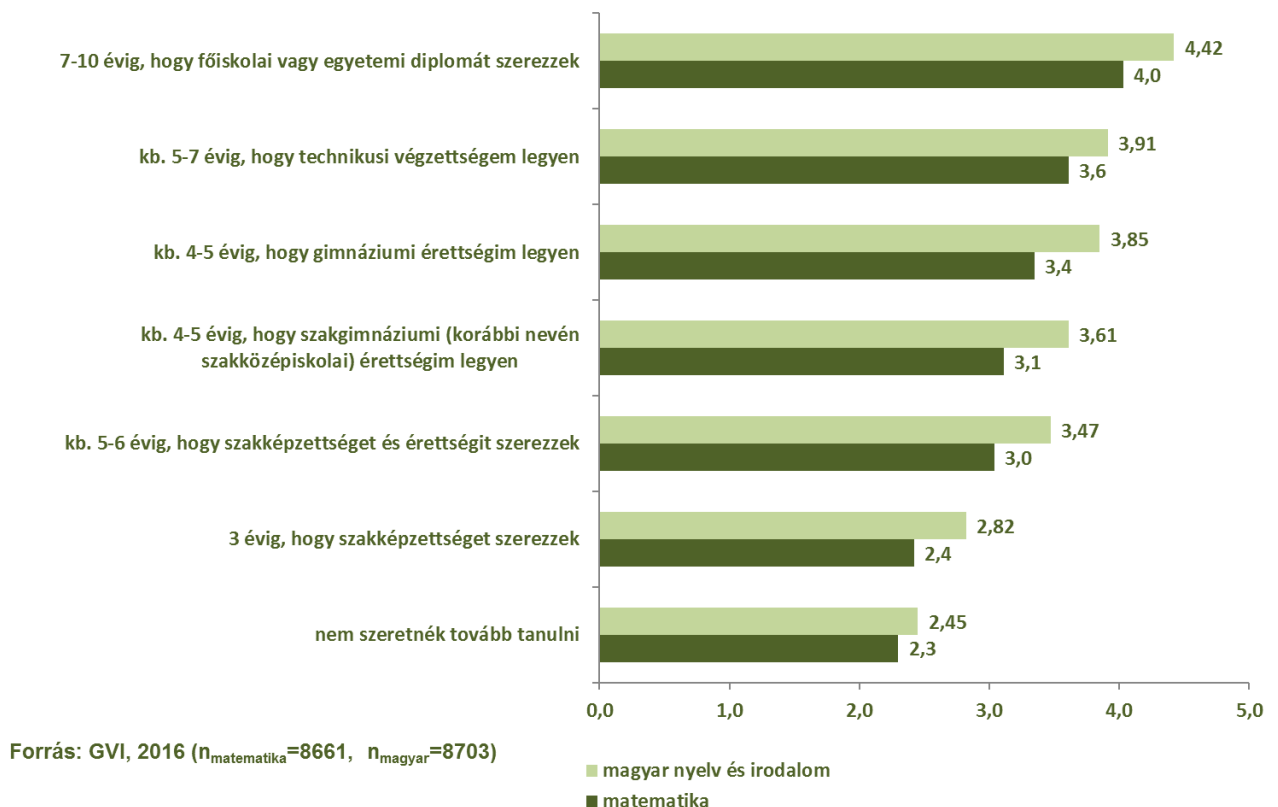
1.2.4. ábra: A tanulók általános iskola utáni továbbtanulási terveinek megoszlása az apa iskolai végzettsége szerint (százalék), 2017

Forrás: GVI, 2017 (n=7331)

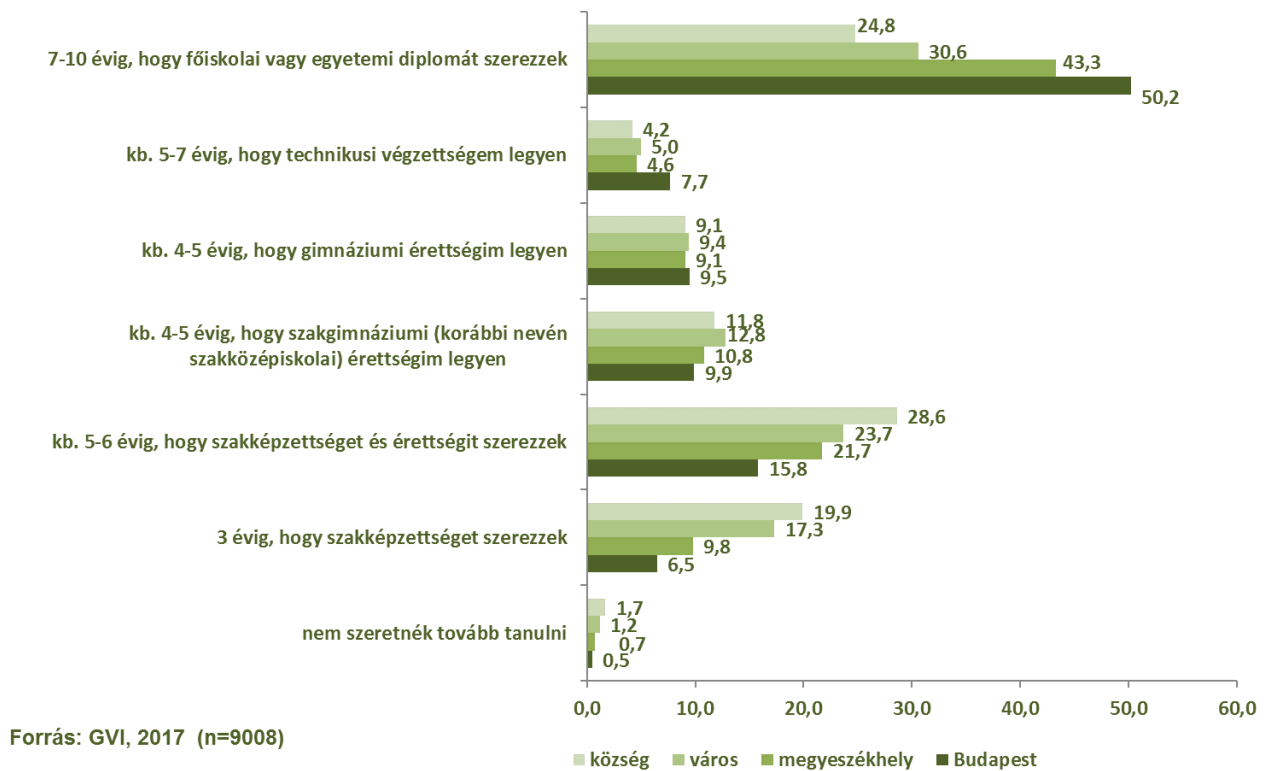
Minél tovább szeretne tovább tanulni egy diák, annál jobb eredményt ért el mind matematikából, mind magyar nyelv és irodalomból félévkor. Azon diákok között, akik diplomát szeretnének szerezni, az átlagos féléves matematika eredmény 4,0, míg azok között, akik nem szeretnének továbbtanulni 2,3. Magyar irodalomból ugyanezek az átlagok 4,4 illetve 2,5. A többi csoportban a féléves átlagokat az 1.2.5. ábra mutatja.

1.2.5. ábra: A tanulók átlagos félévi matematika és magyar irodalom jegyei a szerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után, 2017

Az 1.2.6. ábrán látható, hogy a nagyobb településen iskolába járó diákok jellemzően hosszabb ideig szeretnének továbbtanulni, mint a kisebb településen tanuló társaik. A legmarkánsabb különbséget a diplomaszerezés esetében látjuk: a megyeszékhelyen iskolába járók 43%-a, míg a budapesti diákok 50%-a tervez főiskolára vagy egyetemre menni, míg ugyanez az arány a községben illetve városban elhelyezkedő iskolába járók között csak 25% illetve 31%. Ezzel párhuzamosan a szakmaszerzést illetve a szakma- és érettségi szerzést tervező diákok aránya a kisebb településeken a legmagasabb.

1.2.6. ábra: A különböző településtípuson iskolába járó tanulók megoszlása a szerint, hogy mennyi ideig szeretnék továbbtanulni (százalék), 2017

A továbbtanulási tervek megvalósulásáról a felmérés tavalyi hullámának utánkövetési eredményei alapján van információnk. Az adatok nem a kérdőíves felvételből származnak, hanem közvetlenül a felmérés előző hullámában résztvevő iskoláktól. Az egyes iskolákból gimnáziumba, szakgimnáziumba és szakközépiskolába felvételt nyert tanulók arányát tartalmazza az 1.2.1 táblázat. Gimnáziumba legtöbbször Budapesten (61%) nyertek felvételt. A szakgimnáziumi képzésre Győr-Moson-Sopron megyében kerültek be a legnagyobb arányban (57%). A szakközépiskolai képzésre kerülők aránya Békés megyében a legmagasabb, 42%.

1.2.1. táblázat: Az adatfelvétel előző hullámában résztvevő iskolák nyolcadik évfolyamra vonatkozó beiskolázási adatai az iskolák által szolgáltatott utánkövetési adatok alapján (százalék)

	Gimnázium	Szakgimnázium	Szakközépiskola	Nem tanul tovább
Bács-Kiskun	30	30	36	3
Baranya	44	28	28	0
Békés**	25	34	42	0
Borsod-Abaúj-Zemplén	33	43	23	1
Budapest	61	26	13	0
Csongrád*	17	54	28	0
Dunaújváros	33	52	15	0
Fejér**	44	41	16	0
Győr-Moson-Sopron	32	57	9	1
Hajdú-Bihar**	26	35	38	1
Heves	23	38	37	2
Jász-Nagykun-Szolnok	25	39	33	4
Komárom-Esztergom	42	28	30	0
Nagykanizsa	33	37	33	2
Nógrád**	37	27	34	2
Pest	33	43	22	1
Somogy	29	35	34	1
Sopron**	41	39	20	0
Szabolcs-Szatmár-Bereg	35	33	31	1
Tolna	43	26	31	0
Vas	37	35	23	1
Veszprém**	40	20	40	0
Zala	39	42	23	0

Megjegyzés: a táblázat a tanulmány többi részétől eltérően nem a lekérdezéssel felvett adatokon alapul, hanem az iskolák által szolgáltatott utánkövetési adatokon. Bács-Kiskun megyében egy, Győr-Moson-Sopron megyében három, Hajdú-Bihar megyében egy, Nagykanizsán egy, Pest megyében 21, Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében kettő, Vas megyében 11, Zala megyében pedig egy végzett tanulóra vonatkozóan nem rendelkezünk adatokkal.

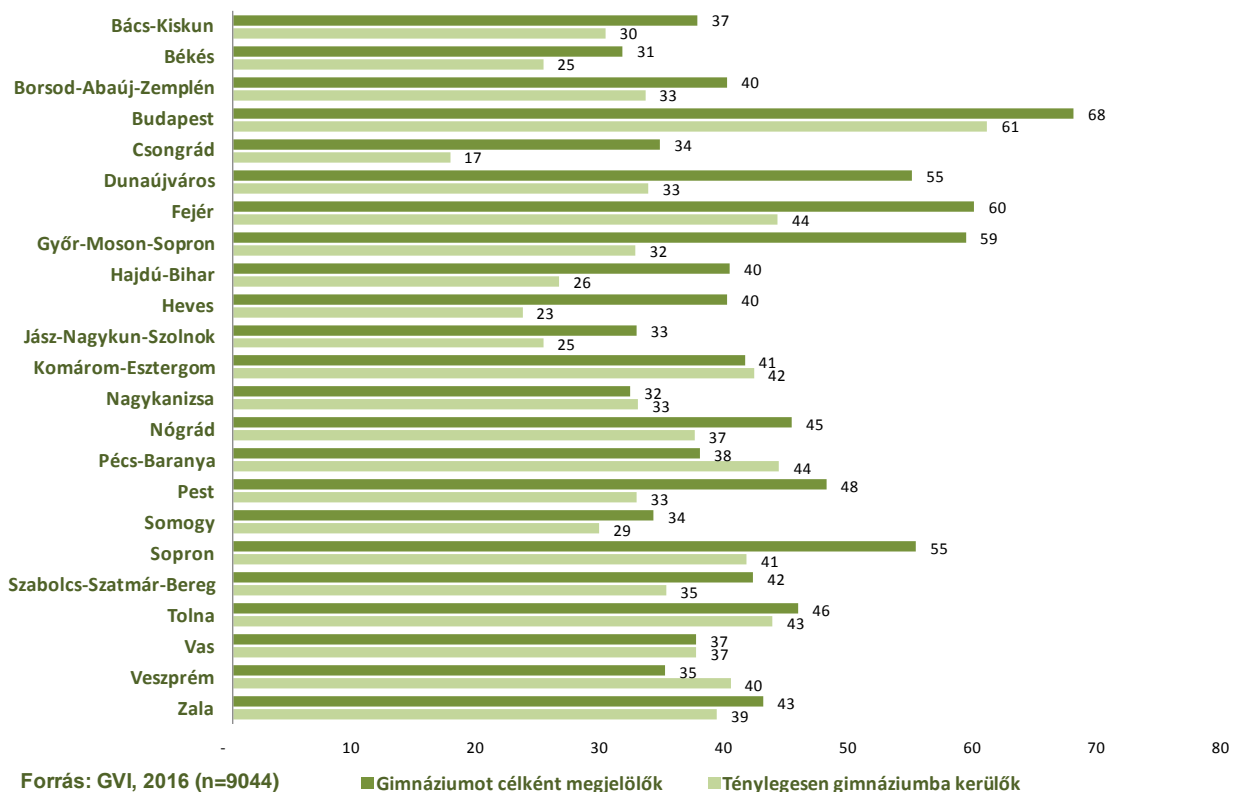
*Csongrád megye esetében nem rendelkezünk minden tavalyi felmérésben részt vett iskoláról adatokkal, a fenti arányok az ismert beiskolázási adatokra vonatkoznak.

**Békés, Fejér, Hajdú-Bihar, Nógrád és Veszprém megye illetve Sopron esetében a tavaly lekérdezett tanulókra vonatkozóan rendelkezünk adatokkal, ezen adatok pedig kis mértékben eltérhetnek az adott iskolában végzett nyolcadikosok beiskolázására vonatkozó adatoktól.

A beiskolázási adatokat összevetettük a felmérés tavalyi hullámában lekérdezett továbbtanulási tervekkel. A 2016-os adatfelvétel során is hét válaszlehetőség közül választhatták ki a tanulók, melyik felel meg a leginkább továbbtanulási terveiknek (az ideivel egyező módon, az 1.2.1. ábrán látható válaszlehetőségek közül). Ahhoz, hogy ezt össze tudjuk vetni a beiskolázási adatokkal, a hét válaszlehetőséget három kategóriába kódoltuk át. Az első kategóriába azok kerültek, akiknek gimnáziumba érdemes menniük terveik megvalósításához, mivel gimnáziumi érettségit vagy diplomát szeretnének. A második kategóriába kerültek azok, akiknek szakgimnáziumba célszerű menniük, mivel szakgimnáziumi érettségit, szakmát és érettségit vagy technikus képzést szeretnének elérni. A harmadik kategóriába kerültek azok, akiknek szakközépiskolát érdemes választaniuk, mivel szakképzettséget szeretnének szerezni. Azokat, akik nem szeretnének továbbtanulni, egyik kategóriába sem soroltuk bele. Így a továbbtanulási tervek megvalósításához célszerűen választandó iskolatípust össze tudjuk hasonlítani a beiskolázási adatokkal, kamaránkénti aggregáltsági szinten.

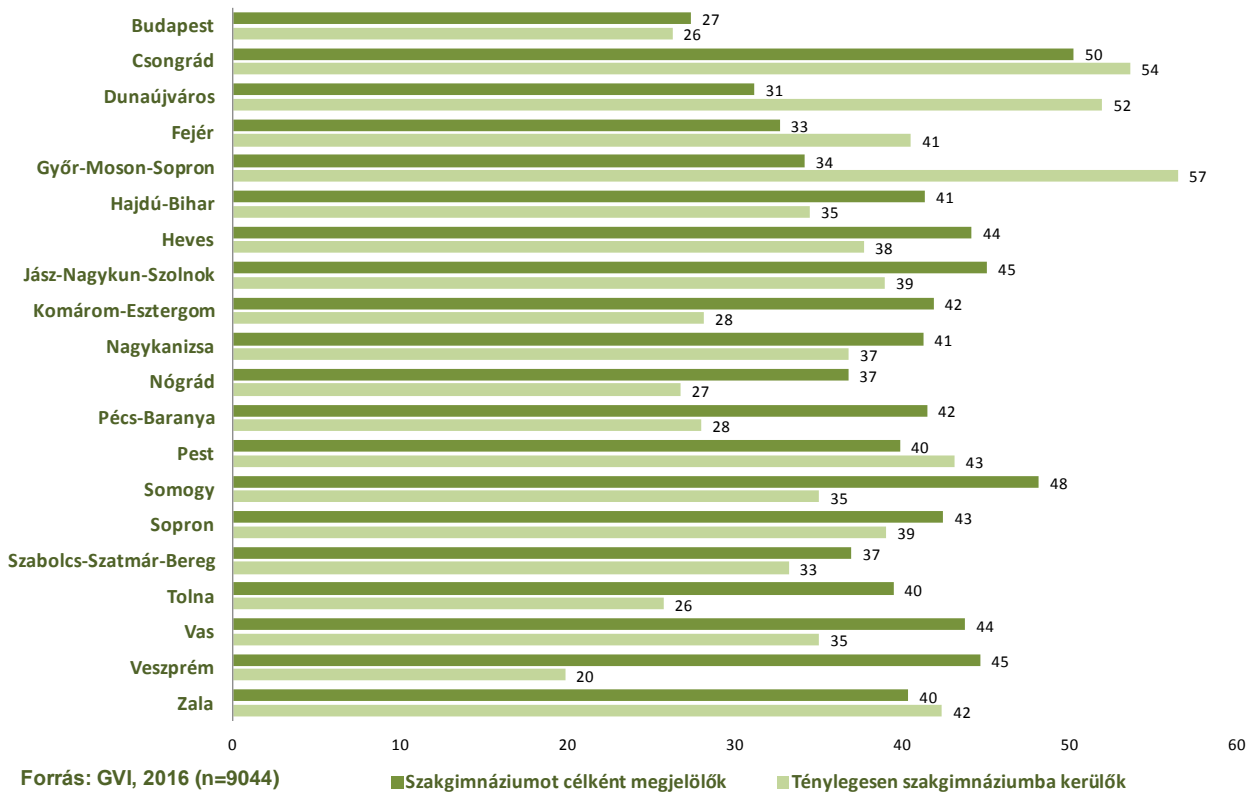
A gimnáziumot választók arányát összevetve a ténylegesen gimnáziumba kerülők arányával azt láthatjuk, hogy a legtöbb megyében kevesebb tanuló kerül gimnáziumba, mint ahány terveinek megvalósításához ez lenne az ideális választás. Ez alól kivétel Komárom-Esztergom megye, Baranya megye és Veszprém megye, mivel itt a gimnáziumba felvett diákok aránya 1-5%-kal magasabb volt, mint ahányan gimnáziumba terveztek menni. Legrosszabb a helyzet Heves megyében, ahol majdnem fele annyi gyerek került gimnáziumba, mint ahánynak a terveikhez ez az iskolatípus lenne az ideális választás.

1.2.7. ábra: A gimnáziumot továbbtanulási célként megjelölők aránya és a ténylegesen gimnáziumba kerülők aránya (százalék), 2017

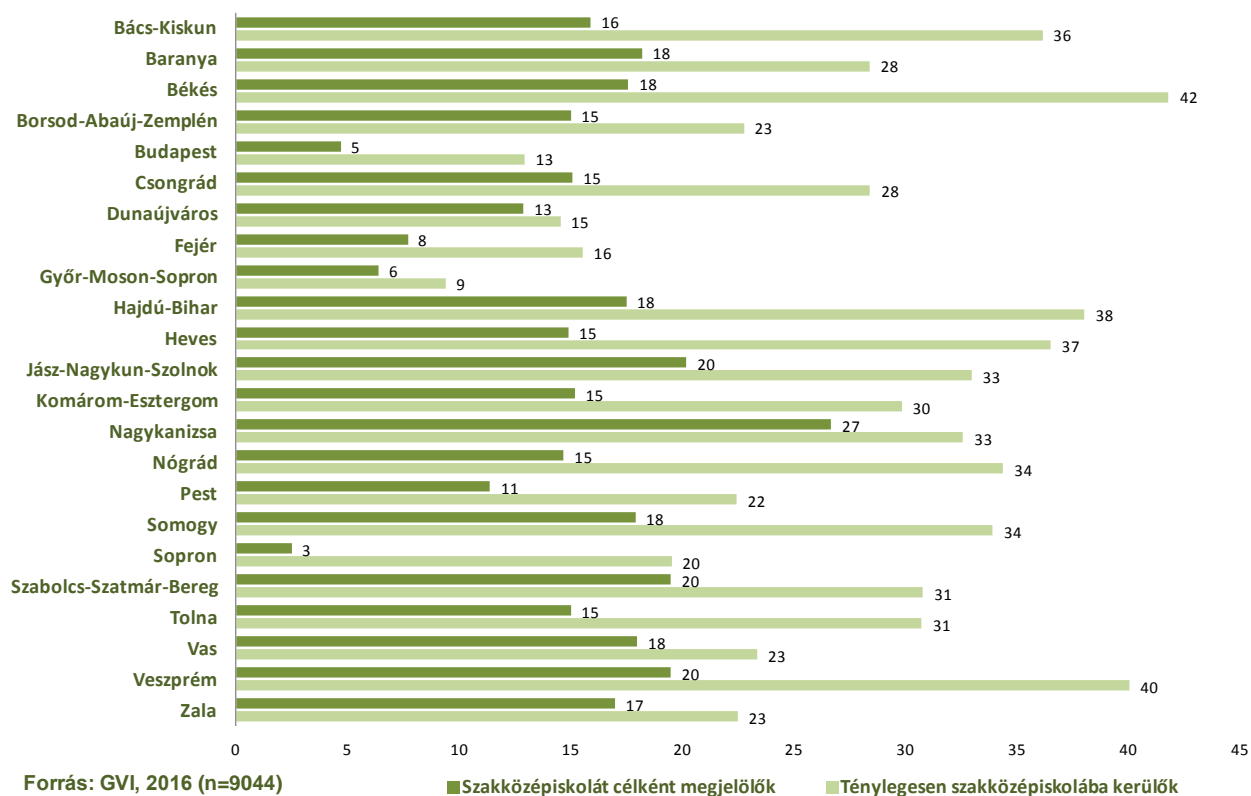
A szakgimnáziumot választók arányát összevetve a ténylegesen szakgimnáziumba kerülők arányával azt láthatjuk, hogy a legtöbb megyében kisebb az itt tanulni tervezők és a végül felvettek aránya közti különbség, mint a gimnáziumi továbbtanulás esetében. Csongrád, Győr-Moson-Sopron, Fejér, Pest és Zala megyékben illetve Dunaújvárosban magasabb volt a ténylegesen szakgimnáziumba kerülők aránya, mint a szakgimnáziumot választóké. A többi megyében kevesebben kerültek szakgimnáziumba, mint a szakgimnáziumot választók száma. A legnagyobb eltérés Veszprém megyében tapasztalható, ahol a diákok 45%-ának terveihöz felelt volna meg a szakgimnáziumi továbbtanulás, azonban a ténylegesen felvettek aránya mindössze 20% volt.

1.2.8. ábra: A szakgimnáziumot továbbtanulási célként megjelölők aránya és a ténylegesen szakgimnáziumba kerülők aránya (százalék), 2017

A szakközépiskolába beiskolázott tanulók aránya látványosan magasabb, mint ami a tanulói terveknek megfelelne. Az egyes megyékben nem ritka, hogy másfélszer-kétszer akkora arányban kerülnek a tanulók szakközépiskolába, mint ami a saját terveiknek megfelelne. Békés megyében például a tanulók 18% számára lett volna a szakközépiskola az ideális választás, mégis 42%-uk ebben az intézménytípusban került beiskolázásra.

1.2.9. ábra: A szakközépiskolát továbbtanulási célként megjelölők aránya és a ténylegesen szakközépiskolába kerülők aránya (százalék), 2017

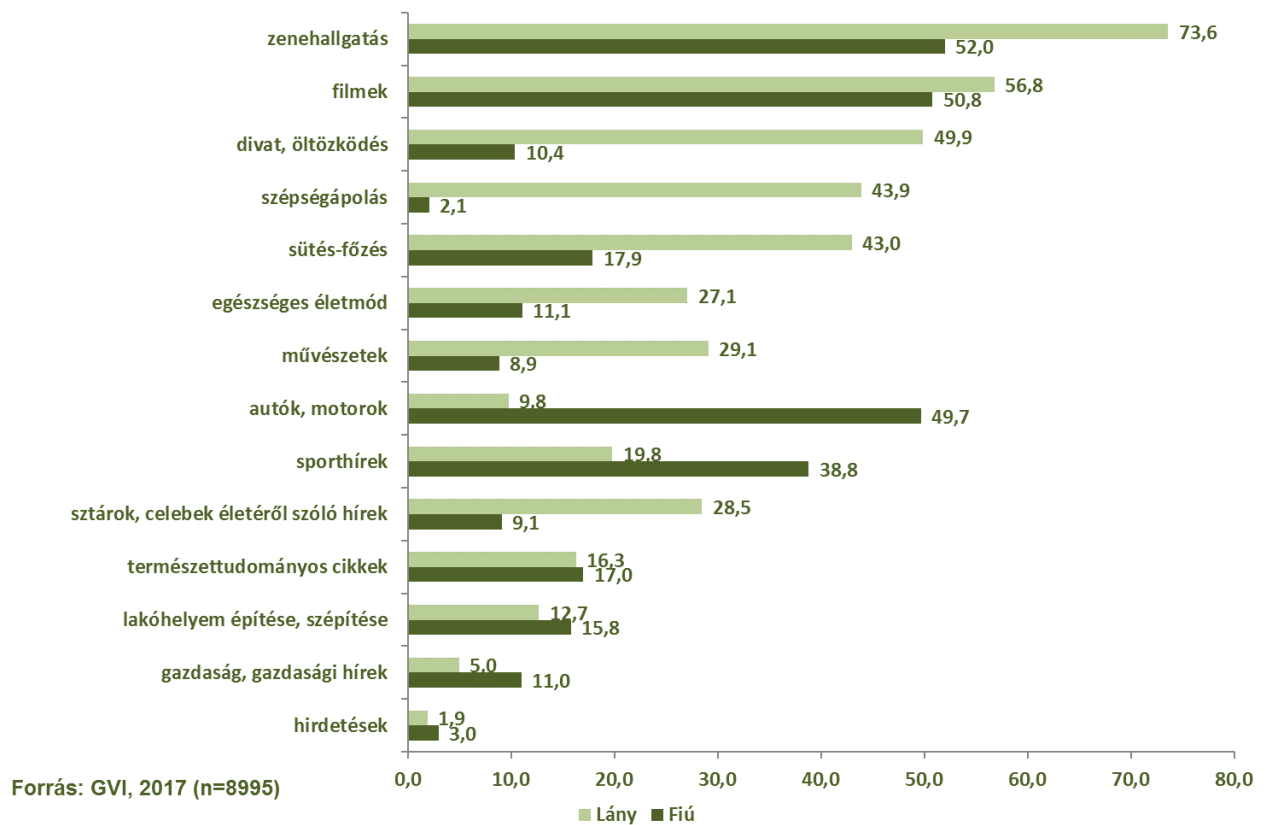
1.3. Érdeklődési kör, tehetség

Az alábbiakban a tanulók érdeklődési körét, szívesen végzett otthoni feladatait és az ezekkel kapcsolatos tapasztalatait vizsgáljuk meg, valamint azt, hogy miben érzik ügyesnek, tehetségesnek magukat, tehát motiváltságuk felől próbáljuk megközelíteni a munkával való kapcsolatukat.

A diákok érdeklődési körét vizsgáló kérdés esetében a legtöbben a zenehallgatást (63%) és a filmnézést (54%) említették meg. Ezeken kívül sokan válaszolták, hogy a divat és az öltözködés (30%) érdekli őket, valamint, hogy autókról, motorokról olvasnak szívesen (31%), érdekli őket a sütés-főzés (30%) illetve a sporthíreket követik (30%). A diákok mintegy negyedét érdekli a szépségápolás (22%), körülbelül egyötödét pedig érdeklik sztárokról, celebek életéről szóló hírek (19%), az egészséges életmód (19%) és a művészetek (19%). Ennél kevesebben vannak, akiket a természettudományos cikkek (16%) a lakóhelyük építése, szépítése (14%), a gazdaság, gazdasági hírek (8%), illetve különféle hirdetések (3%) érdekelnek.

Ha nemek szerint vizsgáljuk a diákok érdeklődési körét, azt tapasztaljuk, hogy a természettudományos cikkek iránt érdeklődők körében kiegyenlítettnek mondható a nemek aránya. A többi érdeklődési terület esetében viszont jelentős eltérések figyelhetők meg. A lányok körében népszerűbbek a filmek a zenehallgatás (lányok: 74%, fiúk: 52%), (lányok: 57%, fiúk: 51%), a divat és az öltözködés (lányok: 50%, fiúk: 10%), a szépségápolás (lányok: 44%, fiúk: 2%), a sütés-főzés (lányok: 43%, fiúk: 18%), a sztárok, celebek életéről szóló hírek (lányok: 29%, fiúk: 9%), a művészetek (lányok: 29%, fiúk: 9%), illetve az egészséges életmód (lányok: 27%, fiúk: 11%). A fiúkat pedig a lányoknál nagyobb arányban érdeklik az autók és motorok (fiúk: 50%, lányok: 10%), sporthírek, (fiúk: 39%, lányok: 20%), a lakóhelyük építése, szépítése (fiúk: 16%, lányok: 13%), a gazdaság, gazdasági hírek (fiúk: 11%, lányok: 5%) valamint a hirdetések (fiúk: 3%, lányok 2%) (lásd az 1.3.1. ábrát).

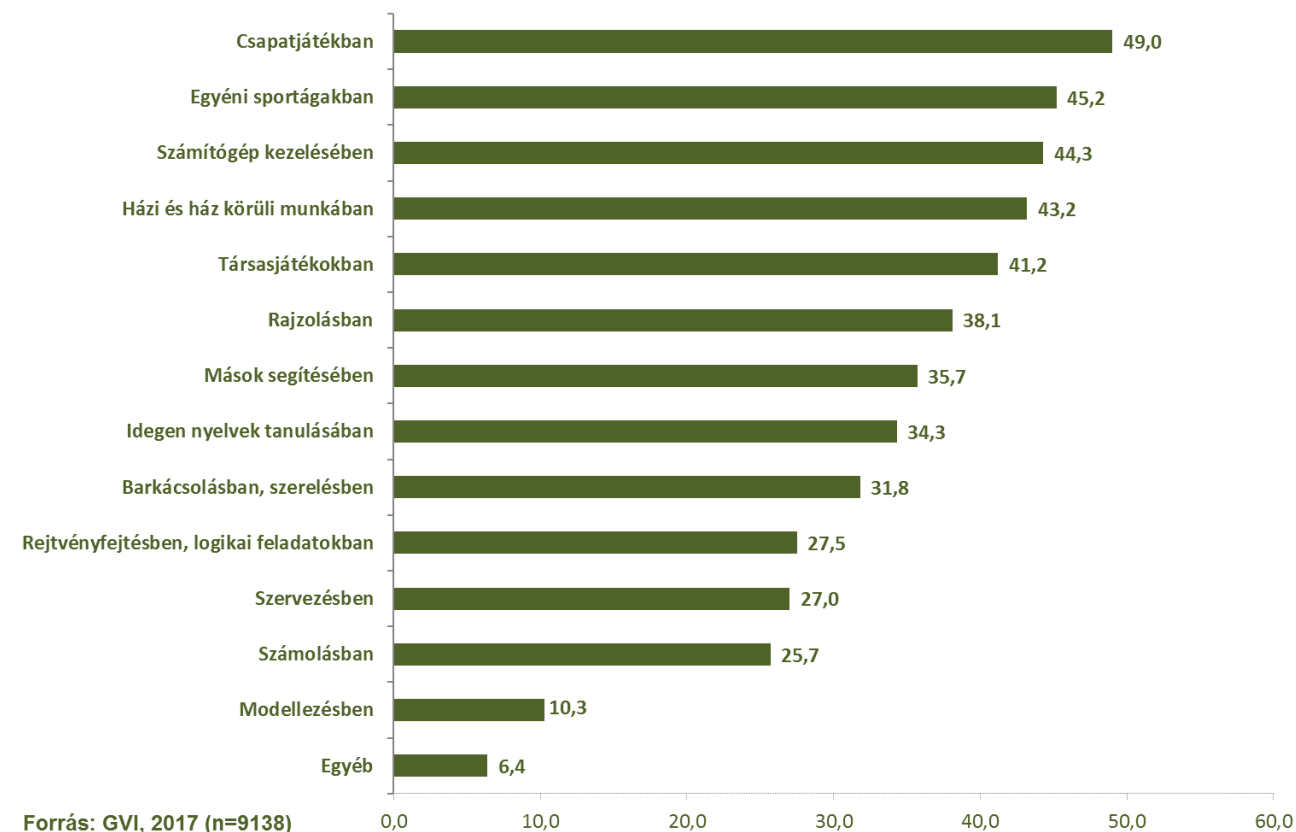
1.3.1. ábra: A tanulók megoszlása érdeklődési körük alapján nemek szerint (százalék), 2017

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A tanulókat arról is megkérdeztük, hogy miben érzik ügyesnek magukat, miben tehetségesek. A legtöbben a csapatjátékokban (49%), az egyéni sportágakban (45%), a számítógép kezelésben (44%) és a házi és házkörüli munkák végzésében (43%) mondták magukat tehetségesnek. A társasjátékokat 41%-uk, rajzolás 38%-uk, mások segítségét 35%-uk, az idegen nyelvek tanulását 34%-uk, és a barkácsolást 32%-uk említette. 28%-uk a rejtvényfejtésben, logikai feladatokban, 27%-uk szervezésben, 26%-uk számolásban, 10%-uk pedig modellezésben tartja magát ügyesnek (lásd az 1.3.2. ábrát). 6%-uk adott egyéb választ, közülük legtöbben valamilyen sportot, művészeti tevékenységet (éneklés, hangszer, tánc, színészkedés), számítógépes játékokat, illetve a sütés-főzést említették.

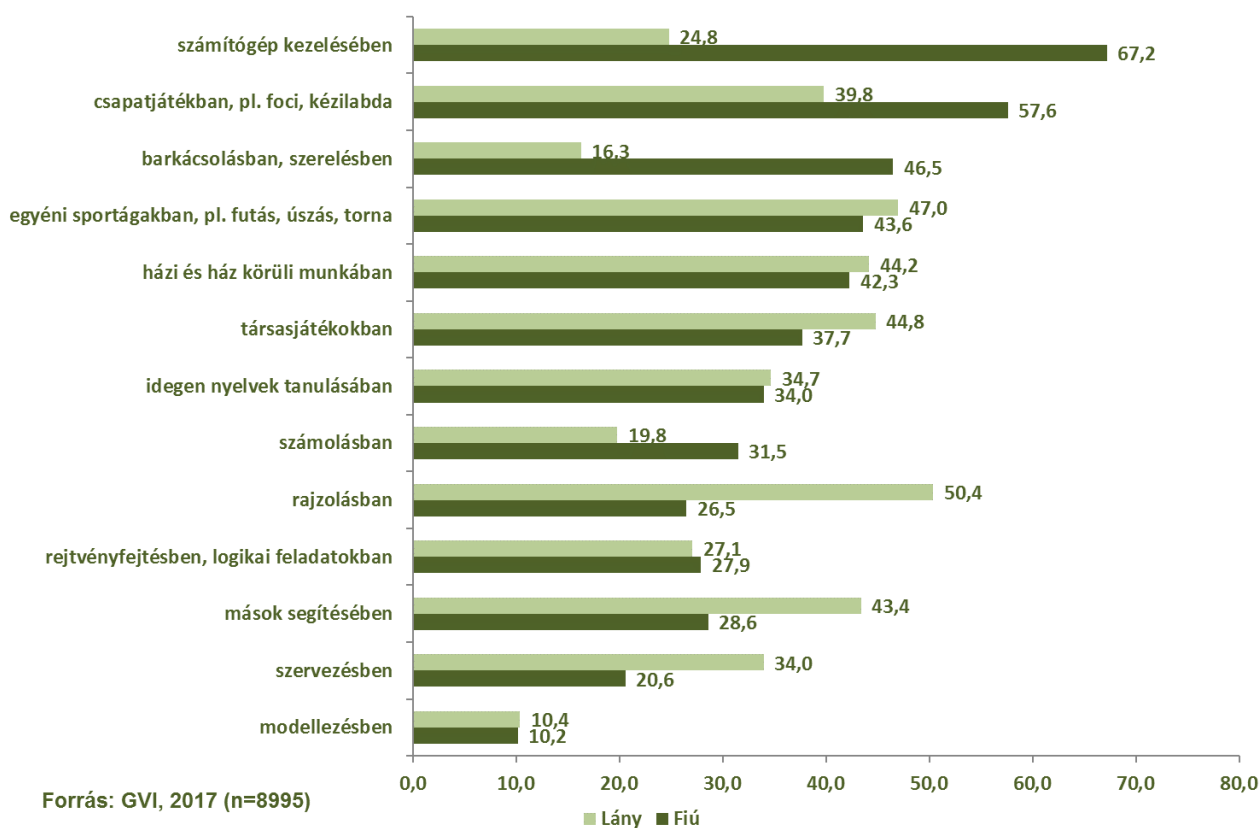
1.3.2. ábra: A tanulók készségei saját nézőpontjukból – „Miben vagy ügyes?” (százalék), 2017

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A nemek szerinti bontás (lásd az 1.3.3. ábrát) azt mutatja, hogy a fiúk a lányokhoz képest jóval nagyobb arányban érzik magukat ügyesnek a számítógép kezelésében, a csapatjátékokban, a barkácsolásban, a számolásban valamint a rejtvényfejtésben, logikai feladatokban. A lányok pedig általában rajzolásban, az egyéni sportágakban, társasjátékokban, mások segítségével, szervezésben, ház körüli munkákban és idegen nyelvek tanulásában tartják magukat ügyesebbnek, mint a fiúk.

1.3.3. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása a szerint, hogy miben tartják magukat ügyesnek (az említések százalékos aránya), 2017

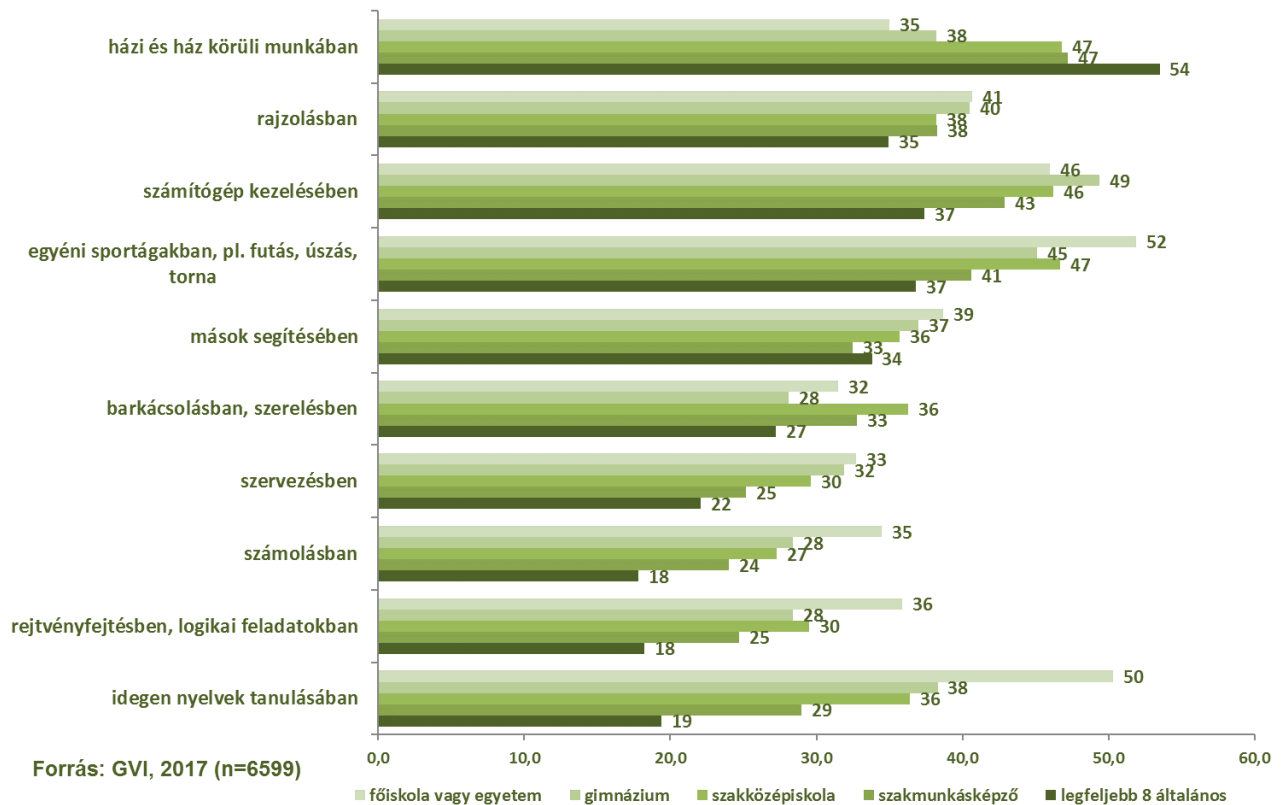

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Több készség esetében szembeötlő, hogy minél magasabb a szülő iskolai végzettsége, a gyermeke annál nagyobb valószínűséggel tartja magát ügyesnek az adott területen – ilyen a szervezés, a rajzolás, a rejtvényfejtés, az egyéni sportágak, az idegen nyelvek tanulása, mások segítése és a számolás is. A házi és ház körüli munkák esetében fordított a helyzet: a legalacsonyabb iskolai végzettségűek gyermekei tartják nagy százalékban ügyesnek magukat ezekben (lásd az 1.3.4. ábra, az ábrán az apa iskolai

végzettsége szerint szignifikáns, legnagyobb eltérést mutató tevékenységeket tüntettük fel).

1.3.4. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása aszerint, hogy miben tartják magukat ügyesnek (az említések százalékos aránya), 2017

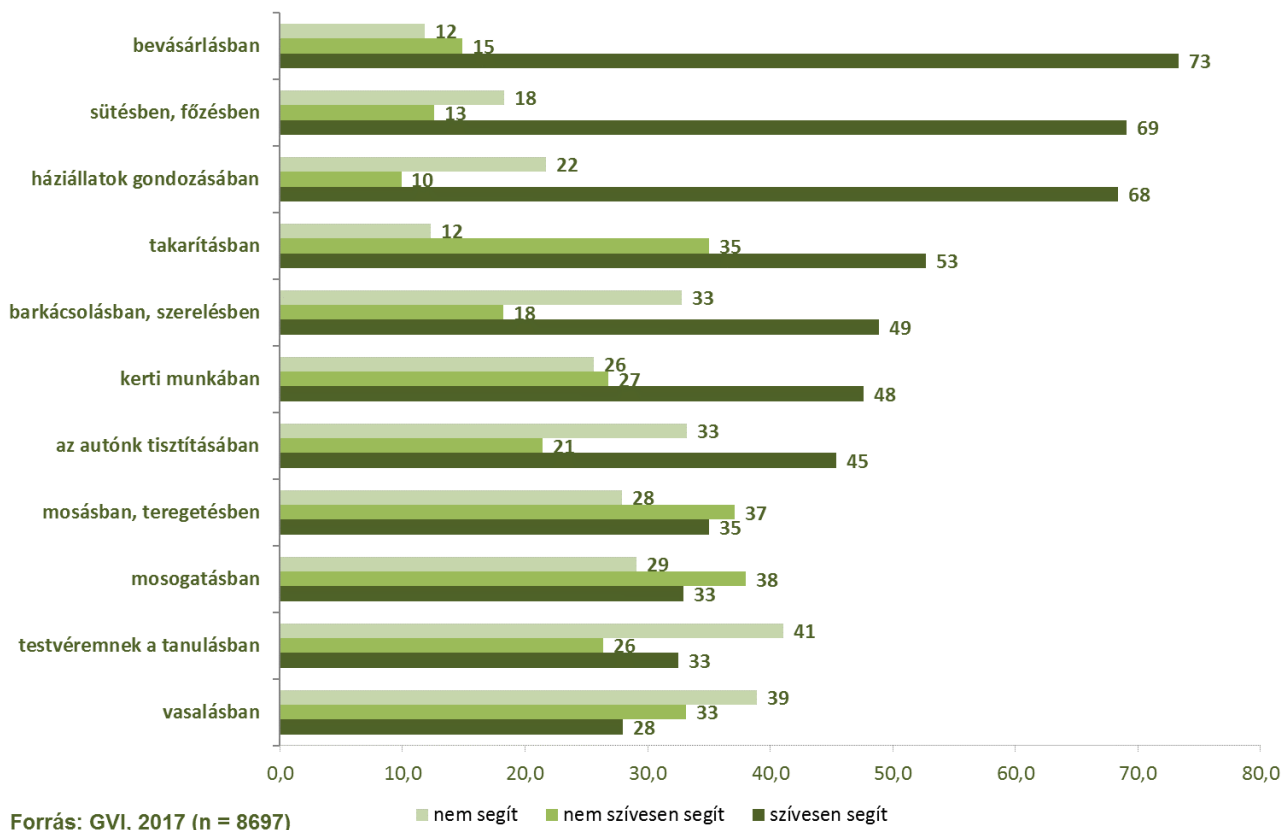
Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A diákoktól azt is megkérdeztük, hogy milyen feladatokat végeznek szívesen otthon, miben szoktak segíteni, vagy ha nem szoktak, mire fordítják inkább idejüket. A tanulók túlnyomó többsége (95%) szokott otthon segíteni, csupán 4%-uk mondta azt, hogy nem vesz részt a házimunkákban, illetve 1%-uk nem válaszolt a kérdésre.

Azok közül, akik szoktak otthon segíteni, a legtöbben (70-88%) a bevásárlásban, a sütés-főzésben és a háziállatok gondozásában vesznek részt, nagy részük szívesen is teszi ezt. Takarításban a tanulók 53%-a segít szívesen, 35%-uk pedig azért, mert muszáj. Barkácsolásban és szerelésben 49%-uk segít szívesen, és 18%-uk kötelességből, a kerti munkákban pedig 48%-uk vesz részt szívesen, 27%-uk azért mert muszáj. A tanulók

45%-a szívesen segít az autó tisztításánál, 21%-uk pedig azért mert muszáj. Testvérének a tanulók 33%-a segít szívesen, 26%-uk pedig nem szívesen. A mosogatásnál, a mosásnál és vasalásnál azoknak a gyerekeknek az aránya magasabb, akik nem szívesen segítenek benne, csak azért, mert muszáj. (lásd az 1.3.5. ábrát).

1.3.5. ábra: Tanulók megoszlása az otthon végzett segítő tevékenységeik szerint (százalék), 2016

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

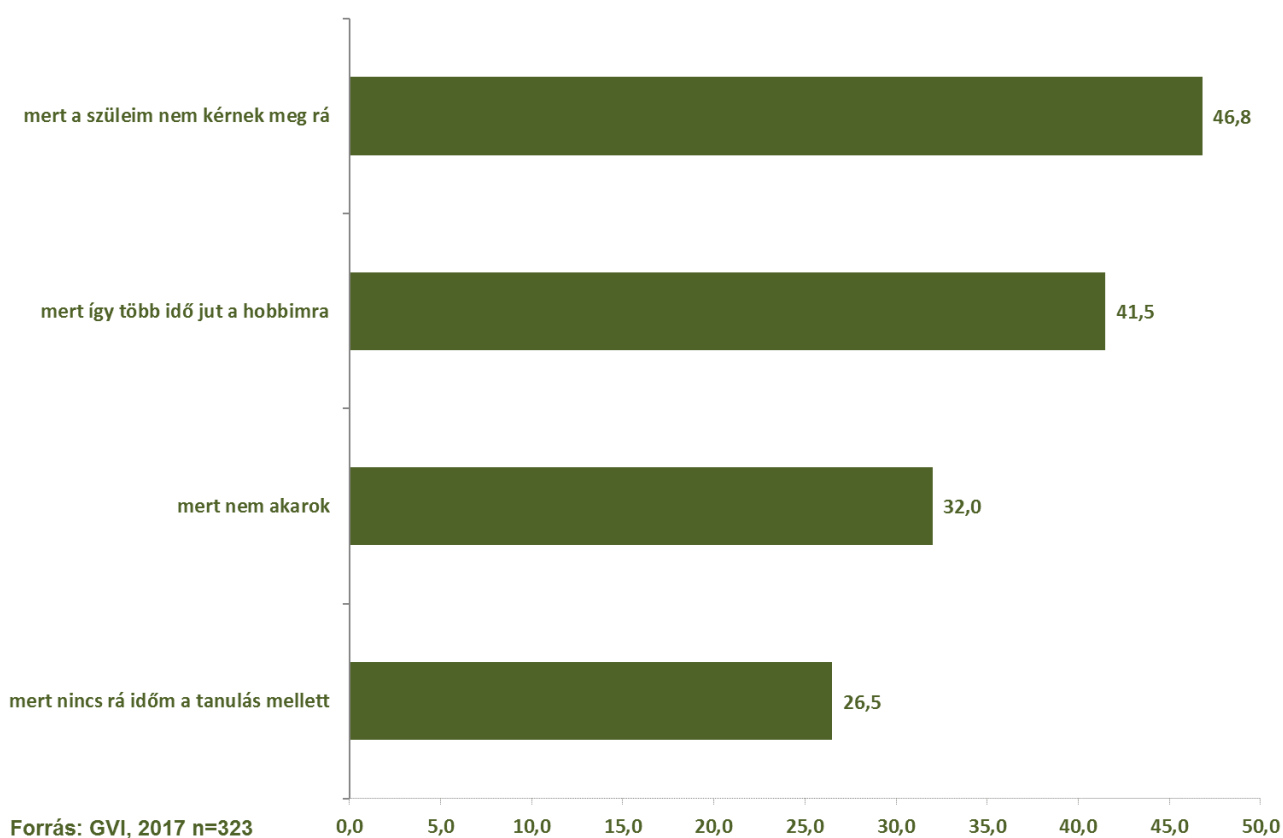
Az otthoni segítségnyújtás jelentős, nemek szerinti eltéréseket mutat. A legtöbb házimunkában a lányok szívesebben segítenek a fiúknál, ez alól kivétel az alábbi két munka:

- barkácsolásban, szerelésben a fiúk 85%-a segít szívesen, a lányok körében ez csak 65%
- az autó tisztításában a fiúk közül 73%, a lányok körében 63% segít szívesen

A lányok szívesebben segítenek sütésben, főzésben (fiúk: 73%, lányok: 94%) és a bevásárlásban (fiúk: 75%, lányok: 90%). Szintén a lányok segítenek szívesebben a háziállatok gondozásában (fiúk 85%, lányok 89%), a takarításban (fiúk: 51%, lányok: 69%), a testvérüknek a tanulásban (fiúk: 48%, lányok: 62%), a vasalásban (fiúk: 31%, lányok: 59%), a mosásban, teregetésben (fiúk: 30%, lányok: 61%) és a mosogatásban (fiúk: 36%, lányok: 55%).

Azoktól, akik semmiben nem szoktak otthon segíteni, megkérdeztük ennek okát is. Az 1.3.6. ábrán látható, hogy a legtöbben (47%) azért nem segítenek, mert a szüleik nem kérik meg őket. A megkérdezett tanulók 42%-a azért nem vesz részt az otthoni feladatokban, mert így több ideje marad a hobbijára, 32% azért, mert nem akar, 27%-uknak pedig nem jut ideje rá a tanulás mellett.

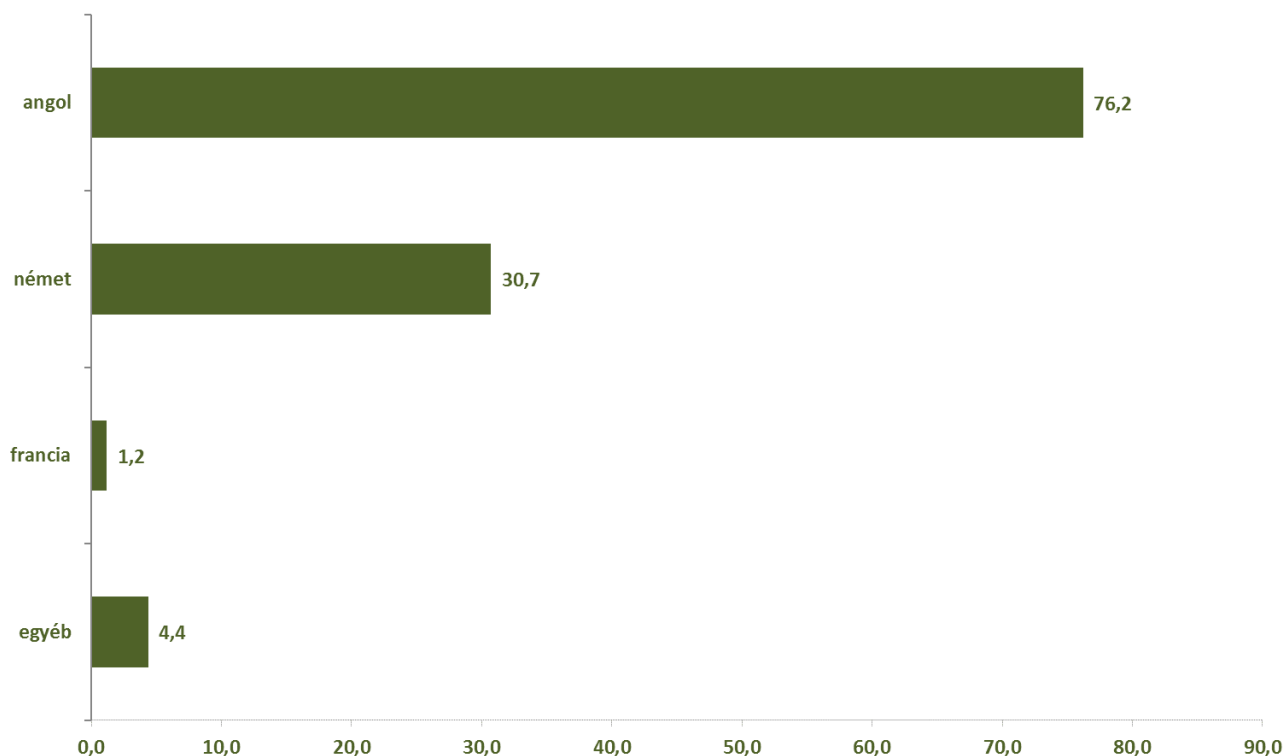
1.3.6. ábra: Az otthon nem segítő tanulók indokai az otthoni munka elmaradására (százalék), 2017

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Ebben évben is megkérdeztük a diákoktól, hogy milyen idegen nyelvet tanulnak (1.3.7. ábra). A diákok háromnegyede (76%) tanul angolul, több, mint egyharmaduk németül (31%), és 1%-uk franciául. Egyéb idegen nyelvet említett a diákok 4,4%-a. Az egyéb nyelvek közül a szlovák, a spanyol, a japán, az orosz, az olasz és a horvát nyelv tanulói voltak 20 főnél többen. A diákok 88%-a egy nyelvet tanul, 10%-uk kettőt vagy többet, 2%-uk pedig egyet sem.

1.3.7. ábra: A különböző nyelveket tanuló diákok aránya (százalék), 2017

Forrás: GVI, 2017 n=9138

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

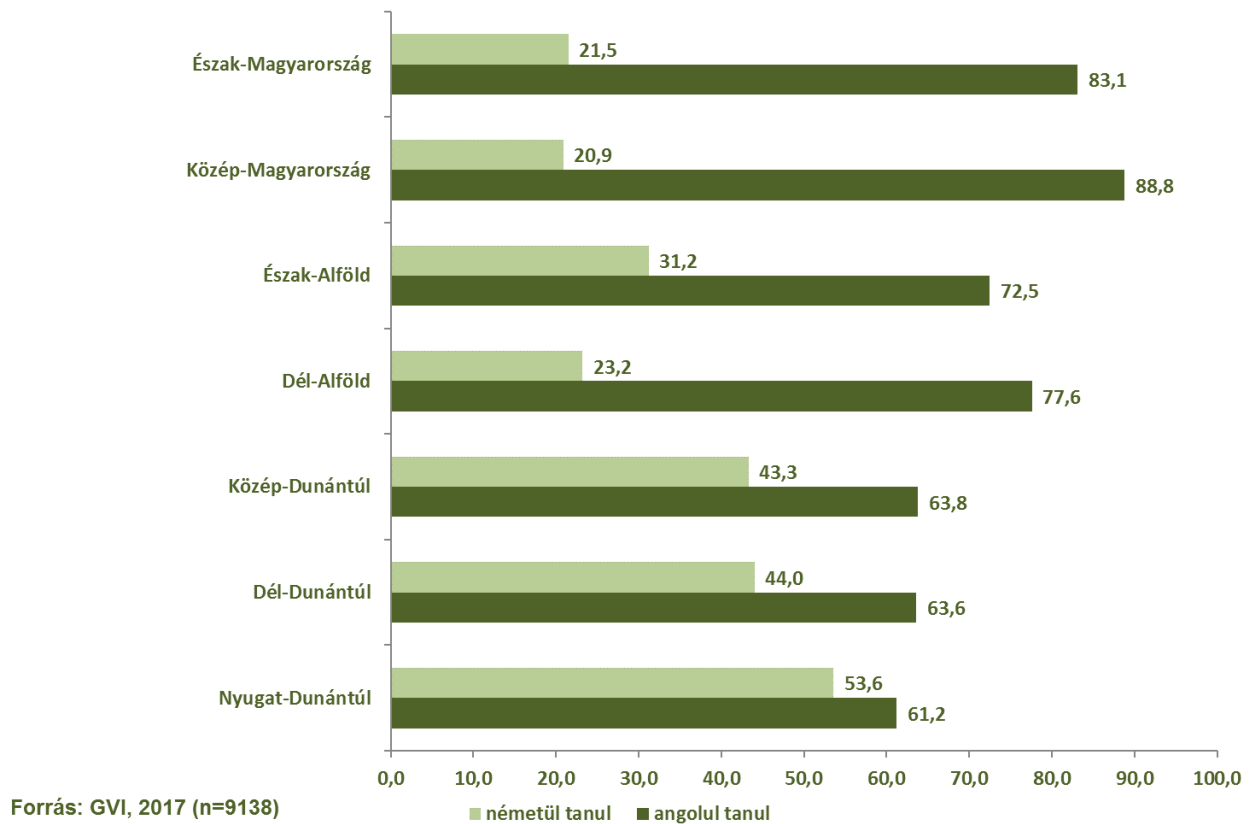
Az 1.3.8. ábrán látható, hogy a legtöbb minden régióban az angol a domináns nyelv. Az angol nyelvet legnagyobb arányban Közép-Magyarországon és Észak-Magyarországon, illetve az alföldi régiókban tanulják, míg a németet leginkább a dunántúli régiókban.

A két nyelven tanuló diákok aránya a Nyugat-Dunántúlon a legmagasabb (17%) ezt követi Közép-Magyarország (12%). a Közép-Dunántúl (10%) és a Dél-Dunántúl

(10%). A többi régióban 10% alatti a két nyelven tanuló diákok aránya, a legalacsonyabb a dél-alföldi régióban (4%).

Angolul a közepes iskolákba járó diákok nagyobb része tanul (80%) a nagy illetve a kis iskolákba járóknál ez az arány rendre 70%. A kis iskolákba járók között vannak a legnagyobb arányban olyanok (39%), akik németül tanulnak, nagy illetve a közepes iskolákba járóknál a megfelelő arányok rendre 34% és 27%.

1.3.8. ábra: A különböző nyelveket tanuló diákok aránya régióként (százalék), 2017

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

1.4. Munkával kapcsolatos tervek

Az alábbiakban a tanulók munkával kapcsolatos elképzeléseit járjuk körül, melyek szoros összefüggésben állnak továbbtanulási terveikkel. A diákok több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

Az adatok szerint (lásd az 1.4.1. ábrát) az állatgondozás a legnépszerűbb jövőbeli foglalkozás a diákok körében – 33%-uk jelölte meg ezt a válaszlehetőséget. A számítógépen végzett munka és a szakácsmesterség is igen népszerű (30 és 29%). A tanulók több, mint ötöde vezetne járműveket (25%), lenne pék vagy cukrász (21%) avagy végezne irodai munkát (20%). A következő válaszokat a diákok 15-20%-a adta: gépeket szerelnék (20%), médiában dolgoznék (19%), gyerekeket nevelnék tanítanék (18%), a szépségiparban dolgoznék (18%), pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznák (18%), művészettel foglalkoznák (16%), adnék-vennék, kereskednék (16%), épületeket, gépeket terveznék (15%). Kevesebben vannak akik mások személyes problémáiban segítenének (14%), akik kutatói tudományos pályára vágynak (13%), lakásokat, házakat építenék (13%), vagy akik növényeket termesztenének (10%). A tanulók kevesebb, mint tíz százaléka válaszolta, hogy betegeket gyógyítana (10%) vagy fémekkel dolgozna (9%), a legkisebb arányban pedig azok vannak, bútorokat készítenének (8%) és akik betegeket ápolnának vagy időseket gondoznának (8%).

1.4.1. ábra: A tanulók megoszlása későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei szerint (százalék), 2017

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A munkával, hivatással kapcsolatos tervek jelentős nemek szerinti eltéréseket mutatnak (lásd az 1.4.1. táblázatot). A gépszerelés (a fiúk 37%-a jelölte meg ezt a lehetőséget, a lányoknak pedig 2%-a), a fémmegmunkálás (fiúk: 17%, lányok: 1%), a gépjárművezetés (fiúk: 38%, lányok: 10%) és a bútorasztalosság (fiúk: 11%, lányok: 5%) a fiúkat jobban vonzzák, mint a lányokat. Emellett a fiúkat jobban érdeklik a számítógépen végezhető munkák, mint a lányokat (fiúk: 48%, lányok: 10%). Továbbá kereskedőnek (fiúk: 20%, lányok: 12%), építész- vagy gépészmérnöknek (fiúk: 22%, lányok: 7%) is több fiú menne, mint lány. Lakások és házak építésével szintén szívesebben foglalkoznának a fiúk (fiúk: 18% lányok: 6%), emellett kicsit nagyobb arányban dolgoznának pénzügyi területen (fiúk: 18%, lányok: 17%), és végeznének tudományos kutatómunkát (14%-uk, míg a lányoknak 13%-a).

Az adatok szerint a lányok körében jóval népszerűbb a szépségiparban végzett munka, mint a fiúk között (fiúk: 2%, lányok: 35%), a tanítás (fiúk: 7%, lányok: 30%) és a személyes problémák megoldásában nyújtott segítség (fiúk: 7%, lányok: 23%). Emellett szakácsnak is jóval több lány készül (fiúk: 20%, lányok: 38%) és a médiában is több lány helyezkedne el (fiúk: 17%, lányok: 22%). Irodai munkát is inkább a lányok végeznének, mint a fiúk (fiúk: 15%, lányok: 26%). Művészettel foglalkozna a lányok 26%-a, míg a fiúk között csak 7% ez az arány. Péknek, vagy cukrásznak készül a lányok közül 32%, a fiúk közül pedig csak 10%. Ápolónak a fiúk 3%-a menne, a lányok közül 13%, orvosnak pedig a fiúk 5%-a, míg a lányok közül 16%. Állatokat is inkább a lányok gondoznának (fiúk: 24%, lányok: 42%), illetve ők foglalkoznának inkább növénytermesztéssel (fiúk: 10%, lányok: 11%).

1.4.1. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei nemek szerint, 2017

	Fiúk				Lányok			
	Említette		Nem említette		Említette		Nem említette	
	Eset- szám	Szá- zalék	Eset- szám	Szá- zalék	Eset- szám	Szá- zalék	Eset- szám	Szá- zalék
gépeket szerelnék, javítanék	1691	36,5	2944	63,5	98	2,2	4260	97,8
fémekkel dolgoznék, fúrnék, hegesztenék	785	16,9	3851	83,1	56	1,3	4303	98,7
számítógépen dolgoznék	2243	48,4	2393	51,6	407	9,3	3952	90,7
ételeket főznék	933	20,1	3702	79,9	1663	38,2	2696	61,8
betegeket ápolnák, idősekről gondoskodnák	111	2,4	4524	97,6	561	12,9	3797	87,1
betegeket gyógyítanék	209	4,5	4427	95,5	686	15,7	3673	84,3
lakásokat, házakat építenék	832	17,9	3804	82,1	281	6,4	4078	93,6
épületeket, gépeket terveznék	1063	22,9	3573	77,1	321	7,4	4037	92,6
bútorokat készítenék	520	11,2	4116	88,8	202	4,6	4156	95,4
járművet vezetnék	1760	38,0	2876	62,0	433	9,9	4926	90,1
irodai munkát végeznék	702	15,1	3934	84,9	1112	25,5	3246	74,5
süteményeket, kenyeret sütnék	446	9,6	4190	90,4	1377	31,6	2982	68,4
gyerekeket nevelnék, tanítanék	345	7,4	4291	92,6	1305	29,9	3054	70,1
növényeket termesztenék	443	9,6	4193	90,4	496	11,4	3863	88,6
állatokat gondoznék	1105	23,8	3530	76,2	1831	42,0	2527	58,0
szépségiparban dolgoznék	94	2	4541	98	1531	35,1	2828	64,9
adnék-vennék, kereskednék	907	19,6	3728	80,4	504	11,6	3855	88,4
művészettel foglalkoznák	306	6,6	4329	93,4	1126	25,8	3232	74,2
pénzügyekkel foglalkoznák	853	18,4	3783	81,6	748	17,2	3611	82,8
segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában	331	7,1	4305	92,9	992	22,8	3367	77,2
médiában dolgoznék	797	17,2	3839	82,8	969	22,2	3390	77,8
kutatnék	638	13,8	3997	86,2	549	12,6	3810	87,4

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Az apa legmagasabb iskolai végzettsége szerint is megvizsgáltuk, hogy milyen szakmák érdeklik a tanulókat. Elmondható, hogy általában a szellemi foglalkozásokhoz köthető tevékenységeket (számítógépes munka, irodai munka, pénzügyekkel és gazdasággal való foglalkozás, betegek gyógyítása, mások személyes problémáinak megoldásában segítség, épületek, gépek tervezése, kutatás, művészettel foglalkozás, médiában való munka) általában annál szívesebben végeznének a diákok, minél magasabb apjuk iskolai végzettsége. Nagyjából fordított kapcsolatot látunk a következőknél: ételeket főznék, süteményeket, kenyeret sütnék, gépeket szerelnék és fémekkel dolgoznék, lakásokat, bútorokat készítenék, járművet vezetnék, a szépségiparban dolgoznék – ezeket annál valószínűbb, hogy említette egy diák, minél alacsonyabb apja iskolai végzettsége. Gyerekek nevelésével és tanítással a gimnáziumot végzett szülők gyerekei végeznének a legnagyobb arányban.

Tehát azt láthatjuk, hogy a tanulók általában leginkább olyan foglalkozásokat szeretnének űzni, amelyhez olyan szintű iskolai végzettség szükséges, amilyen apjuknak is van (lásd az 1.4.2. táblázatot). (A táblázatban az apa iskolai végzettsége szerint statisztikailag szignifikánsan eltérő válaszok szerepelnek, így nem szerepelnek a foglalkozások között a következők: növényeket termesztenék, betegeket ápolnék, adnék, vennék, kereskednék, állatokat gondoznék. Ezek a foglalkozások az apa iskolai végzettségétől függetlenül körülbelül egyforma mértékben voltak vonzóak a gyerekek számára.)

1.4.2. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei gondviselőjük iskolai végzettsége szerint (az említések százalékos aránya, N=6598), 2017

	legfeljebb 8 általános	szakmun- káképző	szakközépi skola	gimnázium	főiskola vagy egyetem
gépeket szerelnék, javítanék fémekkel dolgoznék, fűrnék, hegesztenék	22,7	22,2	23	18,8	13,7
számítógéppel foglalkoznák	14,7	12,1	10,2	7,3	4,8
ételeket főznék	19	27,6	31,9	31,9	31,6
ételeket főznék	39,1	31	27	30,6	23,7
betegeket gyógyítanék	10,2	9,3	8,8	10,8	13,7
lakásokat, házakat építenék	15,4	12,6	14,3	10,8	11,4
épületeket, gépeket terveznék	10,3	14,2	17,1	15	20,5
bútorokat készítenék	11	8,3	9,2	4,8	5,9
járművet vezetnék	31,1	27,8	26,5	21,2	16,4
irodai munkát végeznék	13,8	18,8	22,2	24,2	24,1
süteményeket, kenyeret sütnék	33	22	17,3	19,3	13
gyerekeket nevelnék, tanítanék	19,8	19,4	17,1	22,7	18,6
szépségiparban dolgoznék	24	19,8	17,9	17,2	15
művészettel foglalkoznák	10,8	13	16,2	18,4	19,2
pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznák	13,9	15,1	19	21,2	24,3
segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában	13,2	13,9	14,5	16,5	17,9
médiában dolgoznék	12,1	15,5	21,6	25	26,3
kutatnék, tudománnyal foglalkoznák	7	9,6	12,3	14	22,5

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A tanulók jövőbeli foglalkozásával kapcsolatos terveit összehasonlítottuk a magyarországi régiók között is (lásd az 1.4.3. táblázatot). Elmondható, hogy a regionális különbségek a legtöbb szakma esetében nem jelentősek, és több szakma esetében („számítógéppel foglalkoznák”; „betegeket ápolnék”; „lakásokat, házakat építenék”; „épületeket, gépeket terveznék”; „irodai munkát végeznék”; „süteményeket, kenyeret sütnék”; „gyerekeket nevelnék, tanítanék”; „szépségiparban dolgoznék”; „növényeket termesztenék”; „állatokat gondoznék”; „művészettel foglalkoznák”; „segítenék mások személyes problémáinak megoldásában”) az egyes régiókban élő gyerekek válaszai

statisztikai értelemben nem különböznek. A szellemi munkákat⁵ tekintve általában megfigyelhető, hogy Közép-Magyarországon a diákok inkább, Észak-Magyarországon pedig kevésbé választanák ezeket. Az „ételeket főznék” válasz szintén Közép-Magyarországon volt a legnépszerűbb. A fémekkel való munka, a járművezetés és a betegek gyógyítása az észak-alföldi gyerekek körében népszerűbb volt, mint a többi régióban, míg bútorok készítését leginkább a Dél-Alföldön és a Nyugat-Dunántúlon választanák a diákok.

1.4.3. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei régiók szerint (az említések százalékos aránya), N=9138, 2017

	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl
gépeket szerelnék, javítanék	20,5	21,5	23,6	15,9	18,6	22,2	21,6
fémekkel dolgoznék, fűrnék, hegesztenék	10,2	12,0	10,4	5,5	10,8	10,6	11,4
ételeket főznék	30,4	30,2	29,2	31,3	24,2	24,4	27,1
betegeket gyógyítanék	9,5	12,5	11,3	9,3	8,9	7,6	9,7
bútorokat készítenék	7,9	8,1	9,6	6,7	7,2	9,6	8,7
járművet vezetnék	25,1	27,7	26,1	27,1	23,1	24,0	25,7
adnék-vennék, kereskednék	12,3	14,5	17,0	19,5	14,7	12,3	13,9
pénzügyekkel foglalkoznák	16,7	17,3	17,8	20,2	15,9	15,9	16,8
médiában dolgoznák	14,1	17,9	17,8	25,7	18,4	17,0	17,7
kutatnék, tudománnyal foglalkoznák	10,8	14,7	12,5	15,4	12,1	11,2	10,9

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A szellemi munkák nagy részéről (épületeket, gépeket terveznék; irodai munkát végeznék; adnék-vennék, kereskednék; médiában dolgoznák; művészettel foglalkoznák; pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznák; számítógéppel foglalkoznák; betegeket gyógyítanék; művészettel foglalkoznák; mások személyes problémáinak megoldásában segítenék; médiában dolgoznák; kutatnék) elmondható, hogy a nagyobb településeken – Budapesten vagy megyei jogú városban – tanuló diákok nagyobb része választaná jövőbeli foglalkozásának. Az irodai munka a megyeszékhelyen iskolába járó diákok

⁵ adnék-vennék, kereskednék, pénzügyekkel foglalkoznák, médiában dolgoznák, kutatnék

körében a legnépszerűbb. A gépszerelés és -javítás, a fémekkel dolgozás, a bútorok készítése, a járművezetés, a süteménysütés lehetőségeket a községben tanuló diákok, míg az ételek főzését, a gyerekek nevelését és tanítását és a szépségiparban dolgozást a városban tanulók közül választották a legtöbben (lásd 1.4.4. táblázat, a táblázatban a településtípus szerint szignifikáns eltérést mutató foglalkozásokat tüntettük fel).

1.4.4. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei azon településtípus szerint, ahol iskolába járnak (az említések százalékos aránya, N=9138), 2017

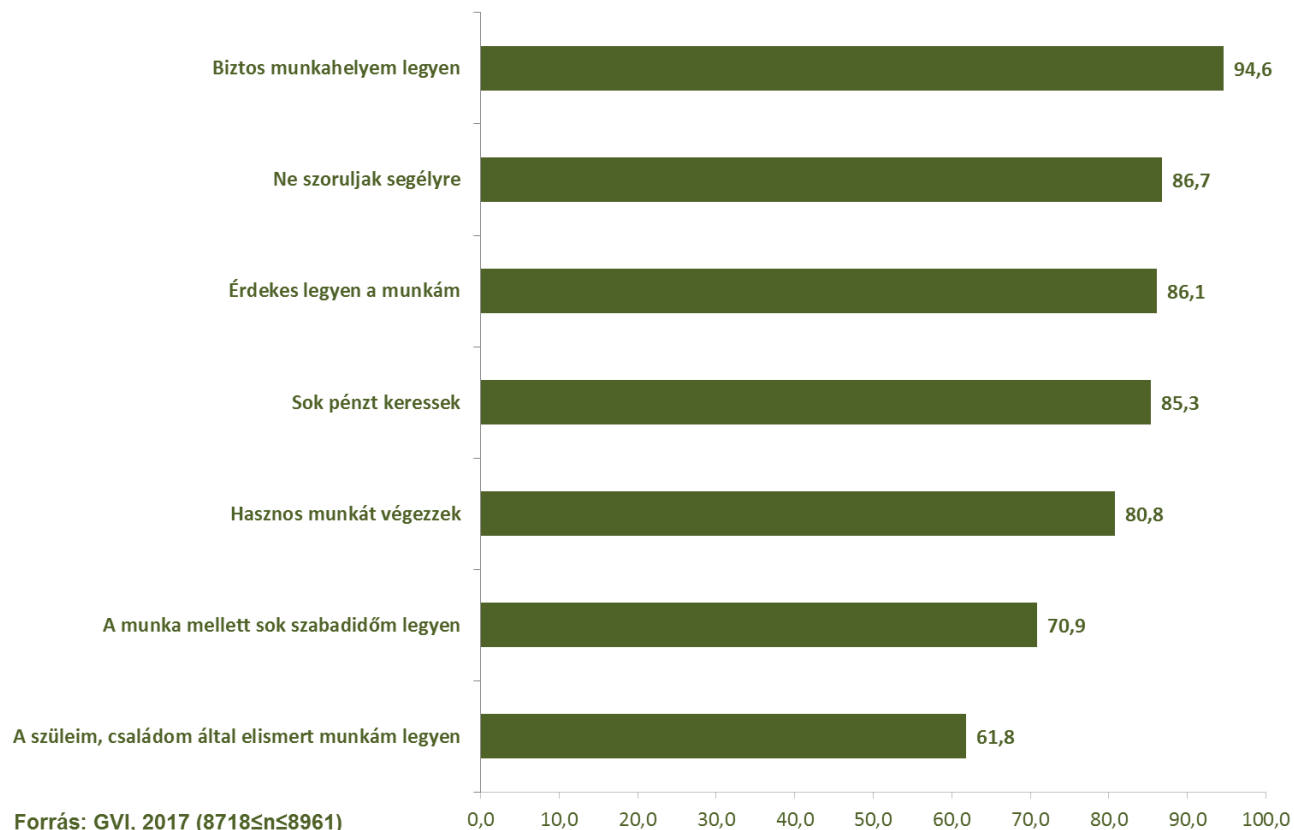
	Budapest	megyei jogú város	város	község
gépeket szerelnék, javítanék	14,5	18,2	21	22,9
fémekkel dolgoznék	5,2	7,4	10,5	11,8
számítógéppel foglalkoznák	32,4	32,3	27,7	28,2
ételeket főznék	32,6	24,5	29,2	29,1
betegeket ápolnák, idősekről gondoskodnák	6,5	6,4	7,8	8,3
betegeket gyógyítanák	10,2	11,9	9,4	9,3
épületeket, gépeket terveznék	17,4	18,2	15,5	12,6
bútorokat készítenék	6,3	6,7	8,7	9
járművet vezetnék	20,3	22,2	25,9	26,5
irodai munkát végeznék	21,4	24	19,6	17,6
süteményeket, kenyeret sütnék	19,6	17,5	20,8	21,7
gyerekeket nevelnék, tanítanék	18,6	16,2	19,6	18,0
szépségiparban dolgoznék	18,5	15,2	18,8	18,6
adnék-vennék, kereskednék	21,8	15,5	14,3	13,8
művészettel foglalkoznák	19,6	17,4	15,5	13,3
pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznák	20,7	20,5	17,4	14,8
segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában	16,6	16,2	14,5	13
médiában dolgoznék	29	21,5	17,9	14,5
kutatnék, tudománnyal foglalkoznák	18	16,3	11,5	10,3

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A kutatás kitért a diákok munkával, tartós munkavállalással kapcsolatos motivációira is. A diákok 1-től 5-ig terjedő skálán (1: egyáltalán nem fontos, 5: nagyon fontos) értékelhették, hogy mennyire fontosak számukra a különböző szempontok. Az 1.4.2 ábrán azon diákok arányát közöljük, akik 4 pontra vagy 5 pontra értékelték az adott szempontot. Szinte az összes diák (95%) fontosnak tartja, hogy biztos munkahelye legyen, és szintén rendkívül nagy arányuk tartja fontosnak, hogy ne szoruljon segílyre

(87%-uk) és érdekes munkája legyen (86%-uk). 85%-uk tartja fontosnak, hogy sok pénzt keressen, 81%-uknak pedig az is fontos, hogy hasznos munkát végezzenek. Legkevesebben azt tartották fontosnak, hogy a munka mellett sok szabadidejük legyen (71%) illetve, hogy a szülei által elismert munkát találjon (62%).

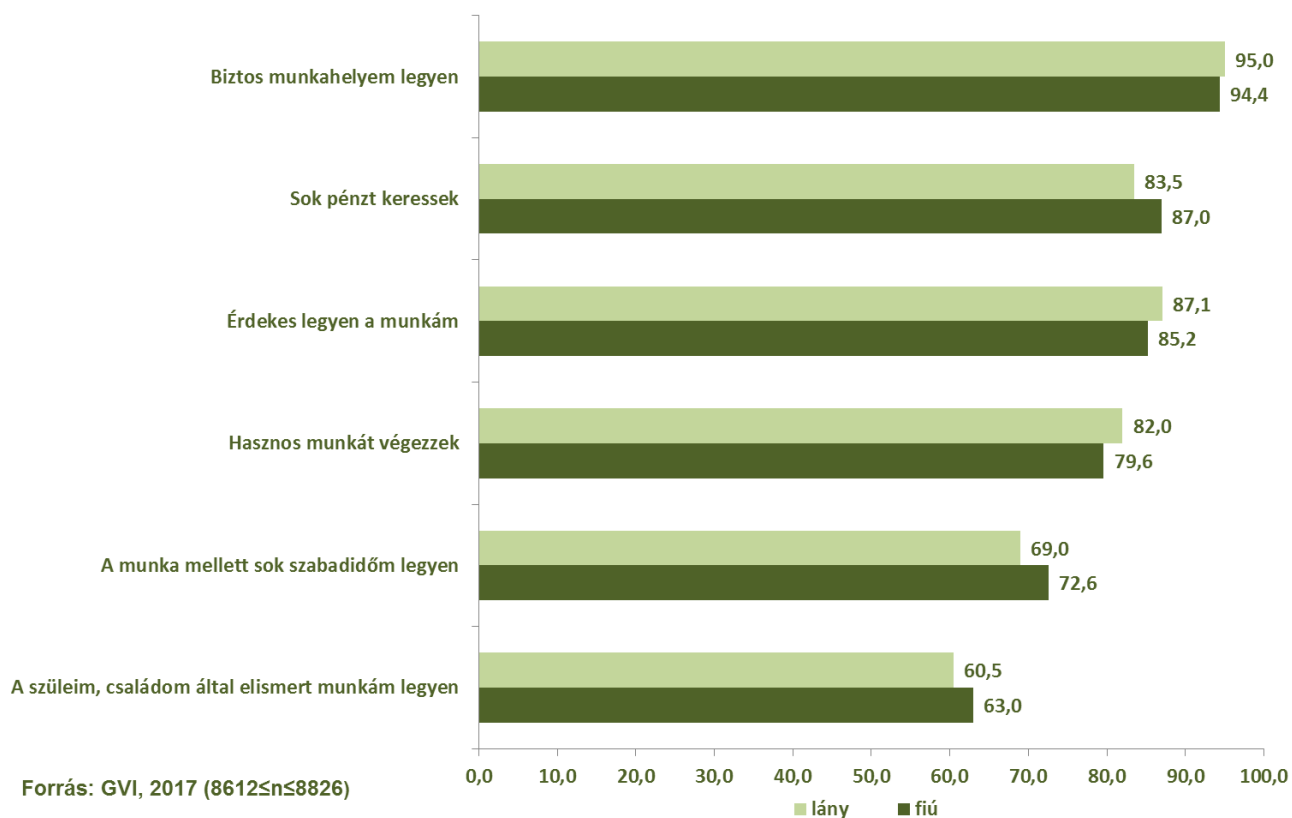
1.4.2. ábra: Azon diákok aránya, akik fontosnak értékelik az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék), 2017

Megjegyzés: A diákok 1-5-ig terjedő skálán értékelték az egyes szempontok fontosságát, az ábrán azon diákok aránya látható, akik 4 vagy 5 pontra értékelték az adott szempont fontosságát

Ha a jövőbeli munkával kapcsolatos elképzeléseket nemek szerinti bontásban vizsgáljuk, azt láthatjuk, hogy a fiúknak a lányokénál nagyobb részének fontos, hogy sok pénzt keressen, hogy a szülei által elismert munkája legyen, és hogy munka mellett sok szabadideje legyen. A lányok nagyobb részének fontos, hogy érdekes és hasznos munkát végezzen, és hogy biztos munkahelye legyen. A segély elkerülését a fiúk és a lányok ugyanakkora része ítéli fontosnak (87-87%-uk) így ezt nem tüntettük fel az 1.4.3. ábrán.

1.4.3. ábra: A különböző nemű diákok a szerint, hogy mekkora részük értékeli fontosra az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék) 2017

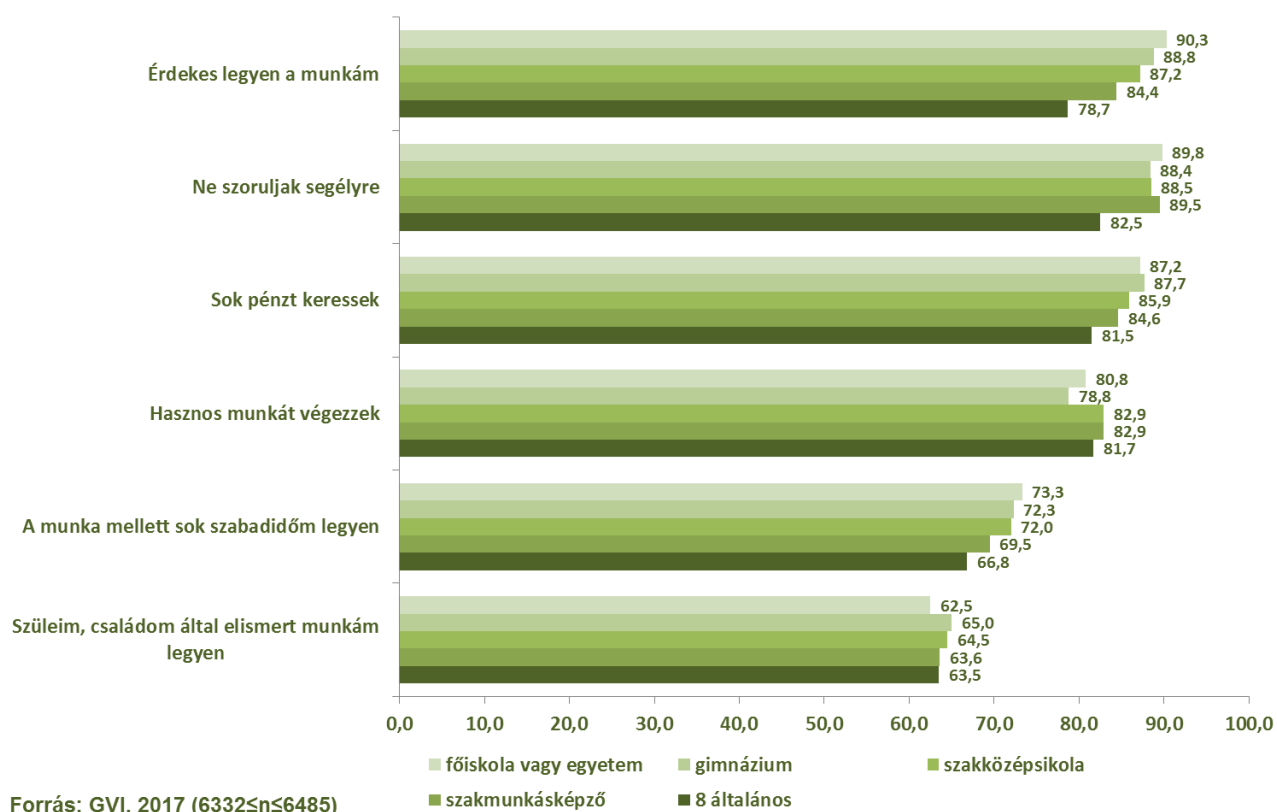

Megjegyzés: A diákok 1-5-ig terjedő skálán értékelték az egyes szempontok fontosságát, az ábrán azon diákok aránya látható, akik 4 vagy 5 pontra értékelték az adott szempont fontosságát

A különböző iskolai végzettségű apák gyermekei jövőbeli munkájukkal kapcsolatos terveikben is különböznek. A legtöbb szempontnál azt látjuk, hogy jellemzően a magasabb iskolai végzettségű apák gyermekei között nagyobb arányban vannak, akik fontosnak értékelik adott szempontot. Ez még a „ne szoruljanak segélyre”

szempont esetében is igaz, pedig a magas iskolai végzettségű apák gyermekeinek valószínűleg kevesebb ezzel kapcsolatos tapasztalatuk és félni valójuk van, mint az alacsonyabb iskolai végzettségűek gyermekeinek. A biztos munkahelyről szóló szempont értékelésében nem különböztek szignifikánsan a különböző iskolai végzettségű apák gyermekei, így ezt nem tüntettük fel az 1.4.4. ábrán.

1.4.4. ábra: A különböző iskolai végzettségű apák gyermekei a szerint, hogy mekkora részük értékeli fontosra az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék) 2017

Megjegyzés: A diákok 1-5-ig terjedő skálán értékelték az egyes szempontok fontosságát, az ábrán azon diákok aránya látható, akik 4 vagy 5 pontra értékelték az adott szempont fontosságát

Azt is megvizsgáltuk, hogy a tanulók milyen foglalkozásokat jelölnek meg jellemzően együtt. Erre a faktoranalízis módszerét alkalmaztuk⁶. A faktoranalízis alkalmas arra, hogy az egyes válaszok mögött lévő mögöttes (látens) összefüggéseket, tényezőket feltárjuk. Például tegyük fel, hogy csak három foglalkozásra kérdezzük rá: az orvosra, az ápolóra, és a tudományos kutatóra. Ha azt látjuk, hogy azok a tanulók, akik

⁶ A módszer rövid leírását lásd: <http://hu.wikipedia.org/wiki/Faktoranal%C3%ADzis>

szívesen lennének orvosok, általában szívesen lennének ápolók is, viszont az, hogy megjelölik-e a tudományos kutató választ, ettől független, akkor valószínűleg két faktort fogunk találni. Feltételezhetjük, hogy egy mögöttes motiváció (itt a betegekkel való foglalkozás) áll az orvos és az ápoló foglalkozás választása mellett (első faktor), míg egy másik motiváció a tudományos kutatóvá válás mögött (második faktor). Ha viszont a diákok jellemzően megjelölnék mindhárom foglalkozást, akkor a faktoranalízis csak egy mögöttes faktor jelenlétét mutatná ki. Ebben az esetben a mögöttes motiváció lehet pl. a továbbtanulás általános igénye.

A faktoranalízis eredményeit az 1.4.4. táblázat mutatja: látható, hogy hat darab mögöttes faktort találtunk. A táblázatban található számok az egyes válaszokhoz tartozó faktorsúlyok – egy változóhoz tartozó faktorsúly 0 és 1 között mozoghat, és minél nagyobb, a változó annál inkább kapcsolódik az adott faktorhoz.⁷ Tekintsük például az ötödik, „fehérgalléros munkáknak” elnevezett faktort. Látjuk, hogy négy változó (irodai munkát végeznék; adnék-vennék, kereskednék; pénzügyekkel foglalkoznák, médiában dolgoznák) mellett szerepel valamilyen érték ennek a faktornak az oszlopában. Ezt úgy interpretálhatjuk, hogy ezt a négy foglalkozást viszonylag gyakran választják együtt a gyerekek. Itt az összekötő kapocs a különböző foglalkozások között, hogy mindegyik valamilyen szellemi foglalkozás – innen származik a faktor neve. Azt, hogy a „pénzügyekkel foglalkoznák” válasznak 0,53 a faktorsúlya, míg az „adnék-vennék, kereskednék” válasznak kevesebb, 0,32, úgy értelmezhető, hogy aki a „pénzügyekkel foglalkoznák” választ jelölte, azt nagyobb valószínűséggel mozgatta a szellemi foglalkozás motivációja, mint azokat, akik az „adnék-vennék, kereskednék” választ jelölték.

A mögöttes faktorok alapján tehát hat foglalkozáscsoportot különböztettünk meg. Az első csoportba (elnevezés: „Műszaki-mérnöki”) a műszaki és mérnöki munkák tartoznak: gépeket szerelnék, javítanék; fémekkel dolgoznék, fúrnék, hegesztenék; járművet vezetnék, illetve lakásokat, házakat építenék és épületeket, gépeket illetve bútorokat

⁷ Megegyezés szerint, ha egy változónak 0,30-nál kisebb a faktorsúlya, akkor azt nem tekintjük az adott faktor alkotóelemének, ezért a 0,30-nál kisebb értékeket nem szerepeltetjük a táblázatban.

terveznék. Ehhez hasonló csoportot képeznek a műszaki munkák (elnevezés: „Műszaki”), amely az utóbbi munkák mellett kiegészül a „számítógéppel dolgoznék” válasszal. A következő csoportba, melyet gasztronómiai munkáknak (röviden: „Gasztro”) neveztünk, a szakács, a pék és a cukrász szakmák tartoznak. A negyedik csoportba (elnevezés: „Segítő-ápoló”) az emberekkel foglalkozó, segítő-ápoló jellegű munkák tartoznak: a pedagógus, a pszichológus, az ápoló és az orvos. Az ötödik csoportba (elnevezés: „Fehérgalléros”) a feljebb említett fehérgalléros munkák kerültek. Végül a hatodik csoportba a „gondoskodó” szakmáknak nevezhető foglalkozások kerültek (elnevezés: „Gondoskodó”), a szakács, a pék, a tanító, a pszichológus, az állatok gondozása, a növénytermesztés tartoznak. Bár ezen foglalkozások között a kapcsolat nem olyan egyértelmű, mint az eddigiekben, mindegyik ide tartozó foglalkozásnak fontos eleme, hogy emberek vagy állatok ellátása, a róluk történő gondoskodás jelenik meg bennük.

Az, hogy sikerült hat jól elkülönülő faktort találni, jól mutatja, hogy a tanulók nem találomra jelölgettek olyan foglalkozásokat, amelyek valamiért tetszenek nekik. Valamilyen tág elképzelésük már van jövőbeli szakmájukról, és jellemzően ehhez az elképzeléshez illeszkedő, valamilyen szempontból hasonló 2-4 szakmát jelölték meg. Kivételt képez ez alól a szépségipari munka és a kutatás – ezek a szakmák nem tartoznak egyértelműen egyik csoporthoz sem, tehát a diákok a többi választásuktól függetlenül vonzódnak vagy nem vonzódnak ezekhez a szakmákhoz

1.4.4. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos terveinek csoportosítása (a faktorelemzés eredményei), 2017

	Műszaki- mérnöki	Gasztro	Segítő- ápoló	Műszaki	Fehér- galléros	Gondoskodó
gépeket szerelnék, javítanék	0,365			0,731		
fémekkel dolgoznék, fűrnék, hegesztenék	0,449			0,459		
számítógéppel foglalkoznék				0,396		
járművet vezetnék	0,363			0,492		
ételeket főznék		0,726				0,317
süteményeket, kenyeret sütnek		0,764				0,351
gyerekeket nevelnék, tanítanék			0,356			0,364
betegeket ápolnék, idősekről gondoskodnék			0,711			
betegeket gyógyítanék segítenék másoknak			0,625			
személyes problémáik megoldásában			0,353			0,335
lakásokat, házakat építenék	0,627			0,688		
épületeket, gépeket terveznék	0,490			0,496		
bútorokat készítenék	0,479			0,422		
irodai munkát végeznék					0,429	
adnék-vennék, kereskednék					0,324	
pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznék					0,531	
növényeket termesztenék						0,499
állatokat gondoznák						0,522
művészettel foglalkoznák						0,304
médiában dolgoznék					0,397	
kutatnék, tudománnyal foglalkoznák						

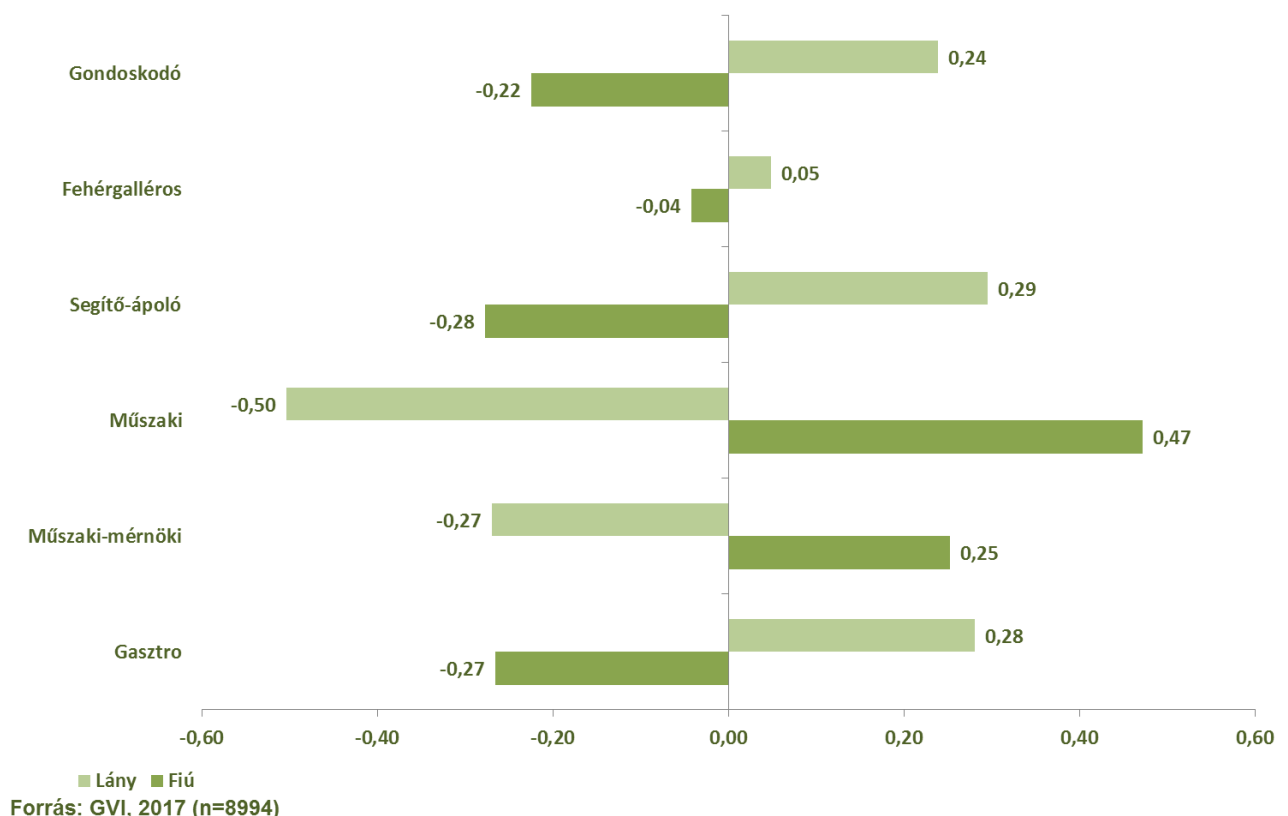
Megjegyzés: A faktorok által magyarázott varianciarányad: 30,1%

A faktoranalízis előnye, hogy minden diákhoz hozzárendelhetünk ún. faktorszakor-értékeket. Minden foglalkozáscsoportba tartozik egy faktorszakor, mely annál magasabb az egyes válaszadóknál, minél inkább az adott csoportba tartozó foglalkozásokat jelölték meg. (A faktorszakor átlagos értéke 0.) Például egy olyan diák, aki csak az ételek főzését és a sütemények sütését jelölte meg, a gasztronómiai munkáknál magas faktorszakort fog kapni, az összes többinél alacsonyabban. Egy olyan tanuló, aki az ételek főzését és az irodai

munkát jelölte meg, a gasztronómiai munkáknál kissé alacsonyabb, a fehérgalléros munkáknál kissé magasabb faktorszórával rendelkeznek, mint az előbbi diák. A következőkben nemek, az apa iskolai végzettsége, az apa foglalkozása, megye és régió szerint vizsgáljuk meg, hogy hogyan alakulnak ezek az értékek, tehát a különböző csoportokban mennyire népszerűek az adott szakmacsoportok.

Jól mutatja az 1.4.5. ábra, hogy ahogy korábban is tapasztaltuk, a fiúk és a lányok között nagy a különbség szakmaválasztás szempontjából. A legszembevetőbb különbséget a műszaki munkák csoportjában látjuk: ezeket jóval szívesebben választják a fiúk. A lányok inkább választanak emberekkel foglalkozó, gondoskodó vagy gasztronómiai munkát, a legnagyobb nemek közti különbséget ezek közül az segítő-ápoló munkák esetében tapasztaltuk. A fehérgalléros munkák esetében nincs lényeges eltérés, a fiúk között ezek minimálisan népszerűbbek.

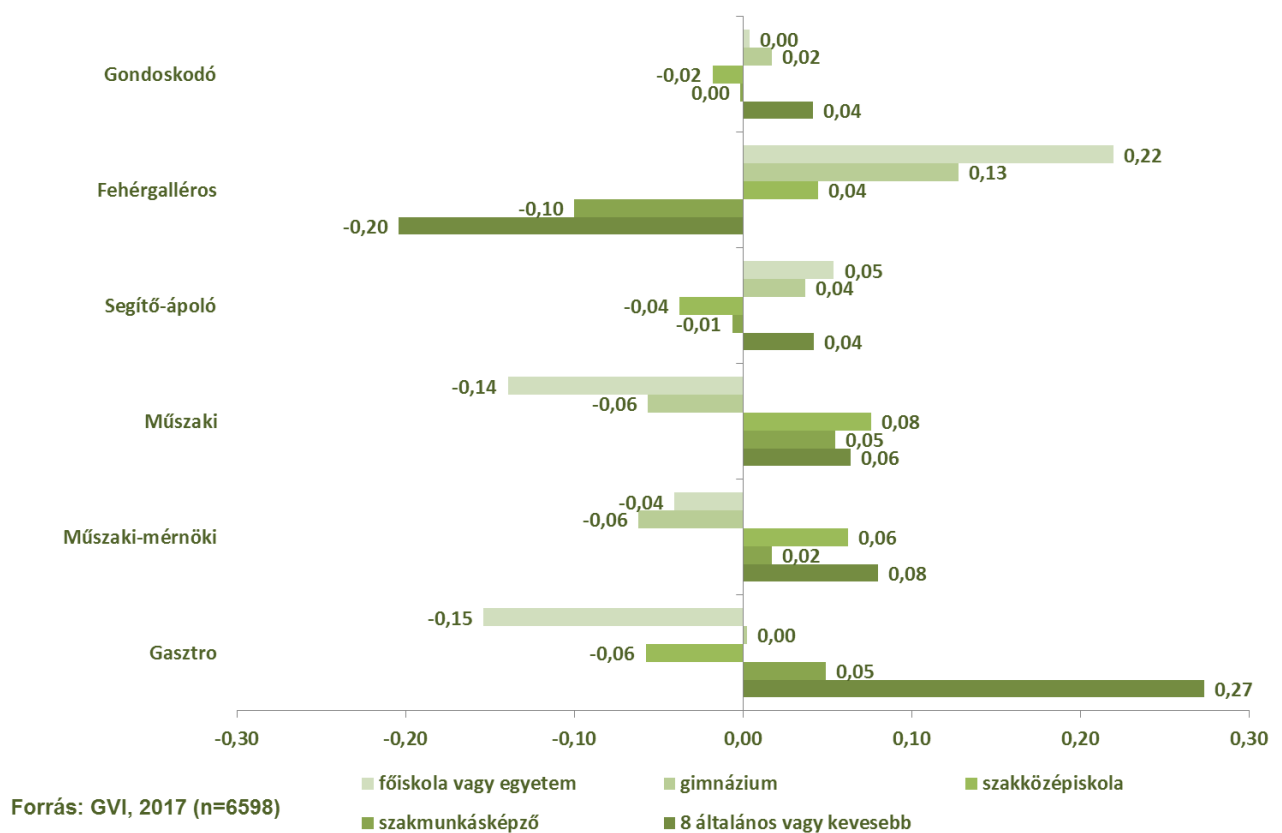
1.4.5. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége nemenként, 2017

A pályaválasztást az apa iskolai végzettsége is jól láthatóan befolyásolja (lásd az 1.4.6. ábrát). Minél magasabb egy tanuló apjának vagy gondviselőjének iskolai végzettsége, annál valószínűbb, hogy fehérgalléros munkát választ. A gasztronómiai és

műszaki munkáknál fordított a tendencia: minél alacsonyabb az apa iskolai végzettsége, gyermeke annál inkább választ magának gasztronómiai vagy műszaki munkát. A segítő-ápoló szakmák egyaránt imponálnak a főiskolát vagy egyetemet végzettek gyerekeinek és a 8 általános iskolai osztályt elvégzettek gyerekeinek is. Ezeknél kisebb mértékben a gondoskodó munkák szintén a magasabb végzettségű és 8 általánossal rendelkező szülők gyermekeinek körében népszerűbbek.

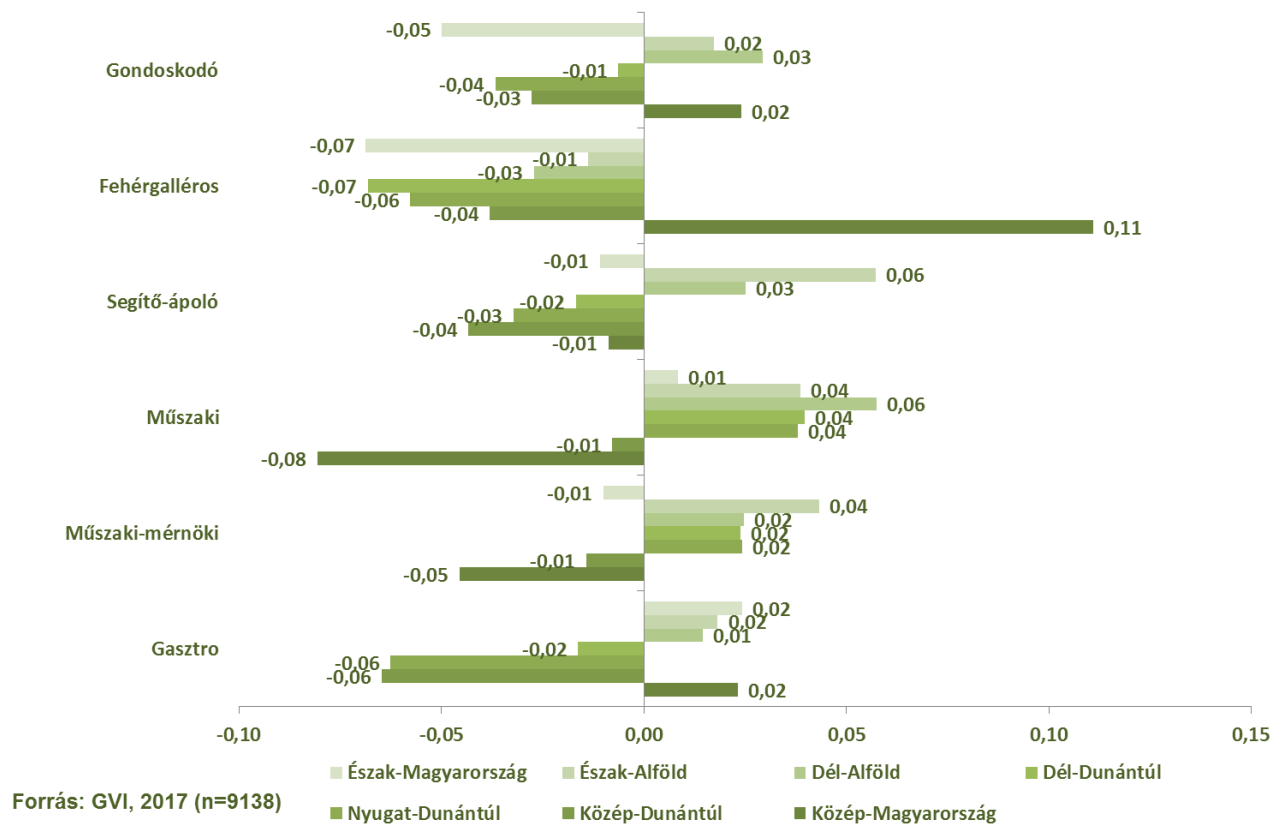
1.4.6. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége az apa iskolai végzettsége szerint, 2017

A regionális különbségek kisebbek, mint amelyeket a nemeknél vagy az apa iskolai végzettségénél tapasztaltunk (lásd az 1.4.7. ábrát). A gasztronómiai munkák az Alföldön és a Dél- és Nyugat-Dunántúlon a legnépszerűbbek. A műszaki-mérnöki illetve műszaki munkák esetében nem láthatunk jelentős különbségeket, ugyanakkor ez a szakmacsoport kis mértékben népszerűbb az Észak-Alföldön és a Dél-Alföldön, mint a többi régióban. A segítő-ápoló munkák szintén az alföldi régiókban, a gondoskodó munkák pedig az alföldi régiókban és Közép-Magyarországon a legnépszerűbbek. A

fehérgalléros munkákat tekintve jól elkülönül Közép-Magyarország, ezek a szakmák leginkább az itteni tanulók körében népszerűek.

1.4.7. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége régióinként, 2017

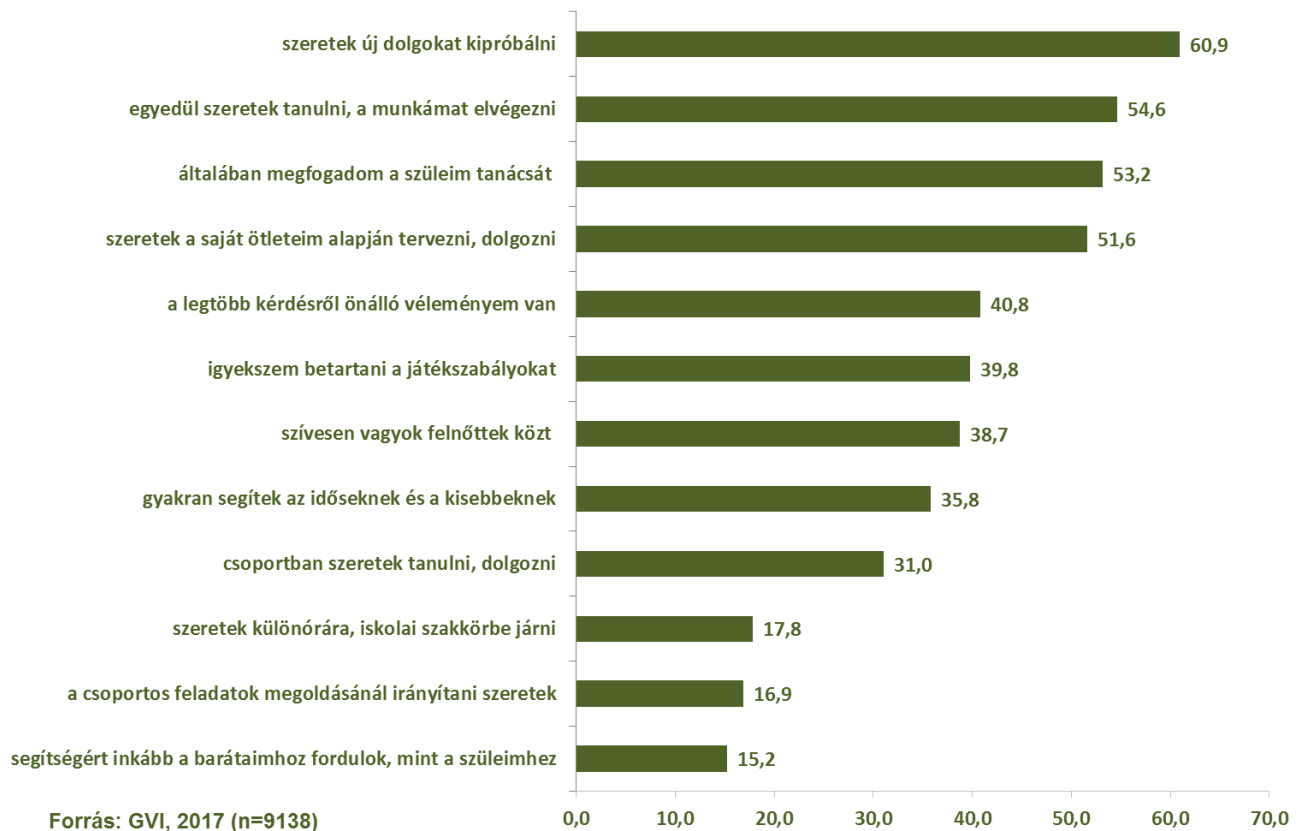

1.5. Pszichológiai jellemzők, társas kapcsolatok

A kutatás kitért a tanulók társas kapcsolataira, társas viselkedésére is, így információt kaptunk bizonyos társas készségek meglétéről, illetve hiányáról, például az együttműködés, az önállóság, a segítségnyújtás és a szabálykövetés tekintetében.

A diákok 61%-a jelezte, hogy szeret új dolgokat kipróbálni, ez volt körükben a legnépszerűbb válaszlehetőség. Több, mint felük mondta, hogy egyedül szeret tanulni, munkát végezni (55%), hogy általában megfogadja szülei tanácsát (53%), és hogy szeret a saját ötletei alapján tervezni, dolgozni (52%). A tanulók 41%-ának a válaszok alapján a legtöbb kérdésről önálló véleménye van, 40%-uk pedig igyekszik betartani a játékszabályokat. A gyerekek majdnem 40%-a állította, hogy szívesen van felnőttek között (39%), és hogy gyakran segít az időseknek és a kisebbeknek (36%), 31%-uk pedig szeret csoportban tanulni, dolgozni. A diákok 18%-a szeret különórára, szakkörbe járni. 17%-uk állította, hogy irányítani szeret a csoportos feladatoknál, 15%-uk pedig inkább a barátaihoz fordul segítségért, mint a szüleihez (lásd az 1.5.1. ábrát).

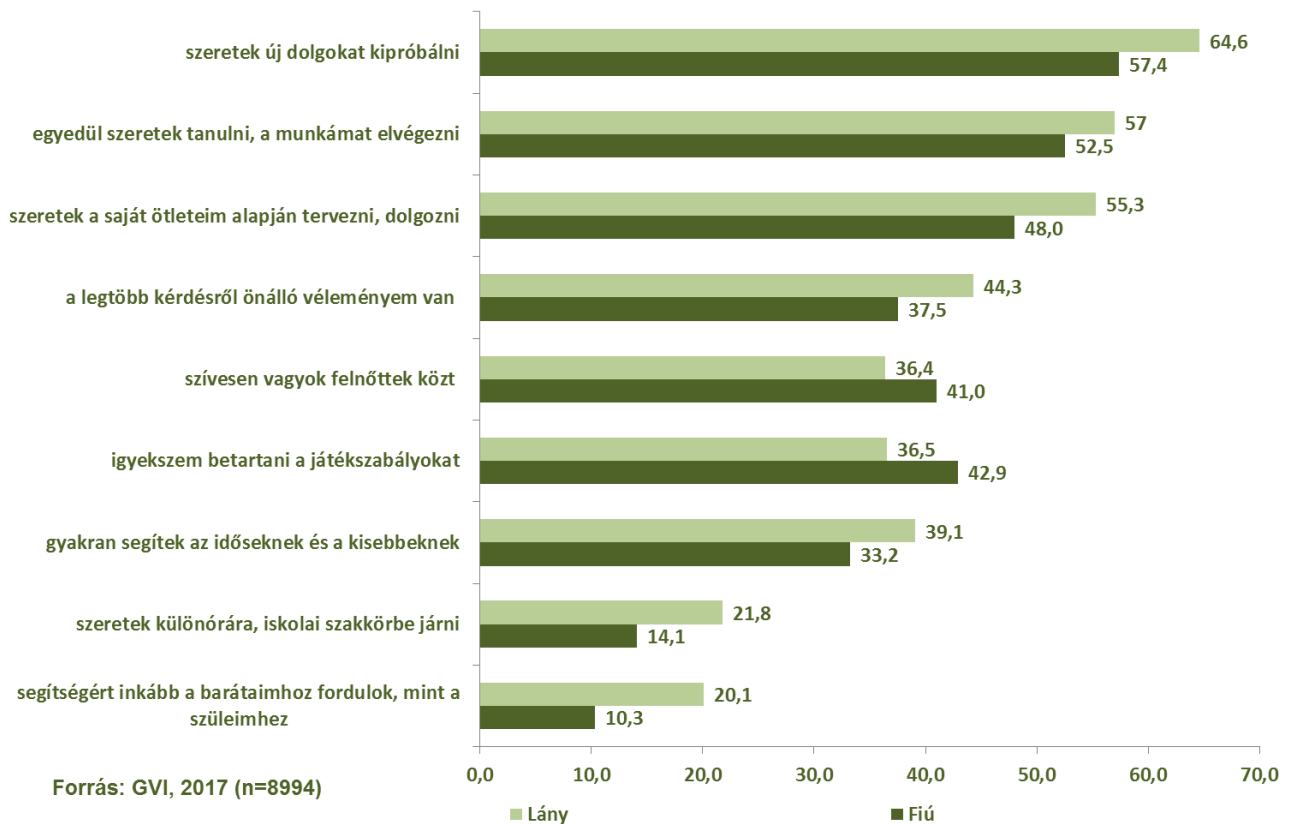
1.5.1. ábra: Tanulók megoszlása a szerint, milyen tulajdonságokat tartanak jellemzőnek magukra (százalék), 2017

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

A nemek szerinti elemzés azt mutatja, hogy a lányok és fiúk különböző arányban tartják jellemezőnek magukra az egyes tulajdonságokat. A lányok átlagosan több válaszlehetőséget jelöltek meg (4,8-at), mint a fiúk (4,4), emiatt lehetséges, hogy több olyan tulajdonság van, amit inkább a lányok tartanak jellemzőnek magukra. A lányok nagyobb része szeret új dolgokat kipróbálni, egyedül tanulni, dolgozni, különóra, szakkörbe járni, és segíteni az időseknek és a kisebbeknek. Többüknek van a legtöbb kérdésben önálló véleménye, illetve a fiúkénál nagyobb százalékuk szeret saját ötletei alapján tervezni, dolgozni. A lányok körében emellett magasabb azok aránya, aki inkább barátaihoz fordul segítségért a szülei helyett, mint a fiúknál. A fiúk pedig inkább betartják a játékszabályokat, és szívesebben vannak felnőttekkel, mint a lányok (lásd az 1.5.2. ábrát – az ábrán csak a statisztikailag szignifikáns különbséggel bíró szempontokat közöljük).

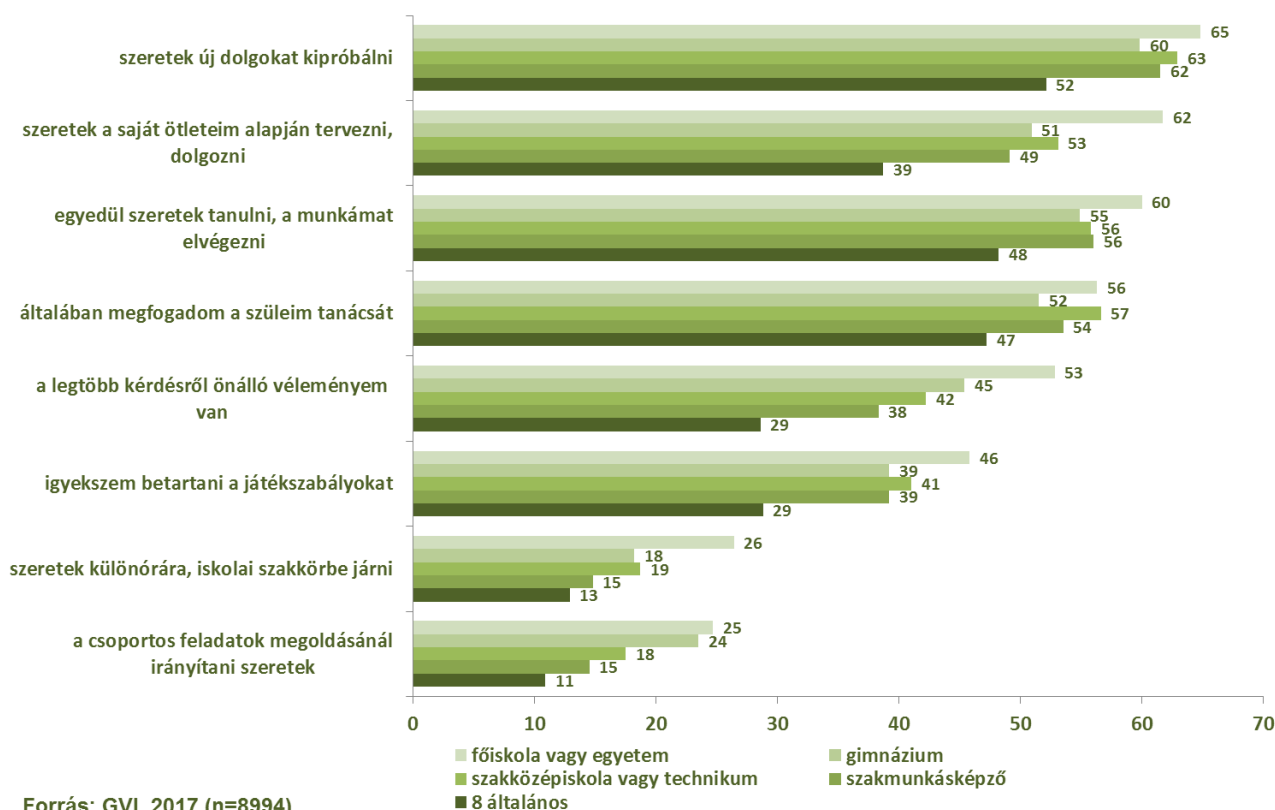
1.5.2. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása a szerint, hogy milyen tulajdonságokat tartanak jellemzőnek magukra nézve (az említések százalékos aránya), 2017

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Szinte minden tulajdonság esetében érvényesül, hogy a magasabb iskolai végzettségű szülők gyermekei nagyobb arányban tartják jellemzőnek azt magukra. Ez amiatt is van, mert minél magasabb a gondviselő iskolai végzettsége, jellemzően annál több tulajdonságot jelölt meg a diák rá jellemzőként (a maximum 8 általánost végett szülők gyerekei átlagosan 3,9-et, míg a diplomások gyerekei 5,1-et). Megfigyelhető emellett, hogy a diplomás és a szakközépiskolát végzett szülők gyermekei bizonyos jellemzőket hasonló arányban tartanak magukra jellemzőnek, ugyanakkor a diplomás szülők gyermekei egy kivétellel – „általában megfogadom a szüleim tanácsait” – nagyobb arányban említették ezeket a jellemzőket. Ezzel szemben a gimnáziumot végzett szülők gyerekeinek válaszai inkább a szakmunkásképzőt végzettekéhez hasonlítanak. (Lásd az 1.5.3. ábrát – az ábrán csak a statisztikailag szignifikáns különbséggel bíró szempontokat közöljük).

1.5.3. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása a szerint, hogy mit tartanak jellemzőnek magukra (az említések százalékos aránya), 2017

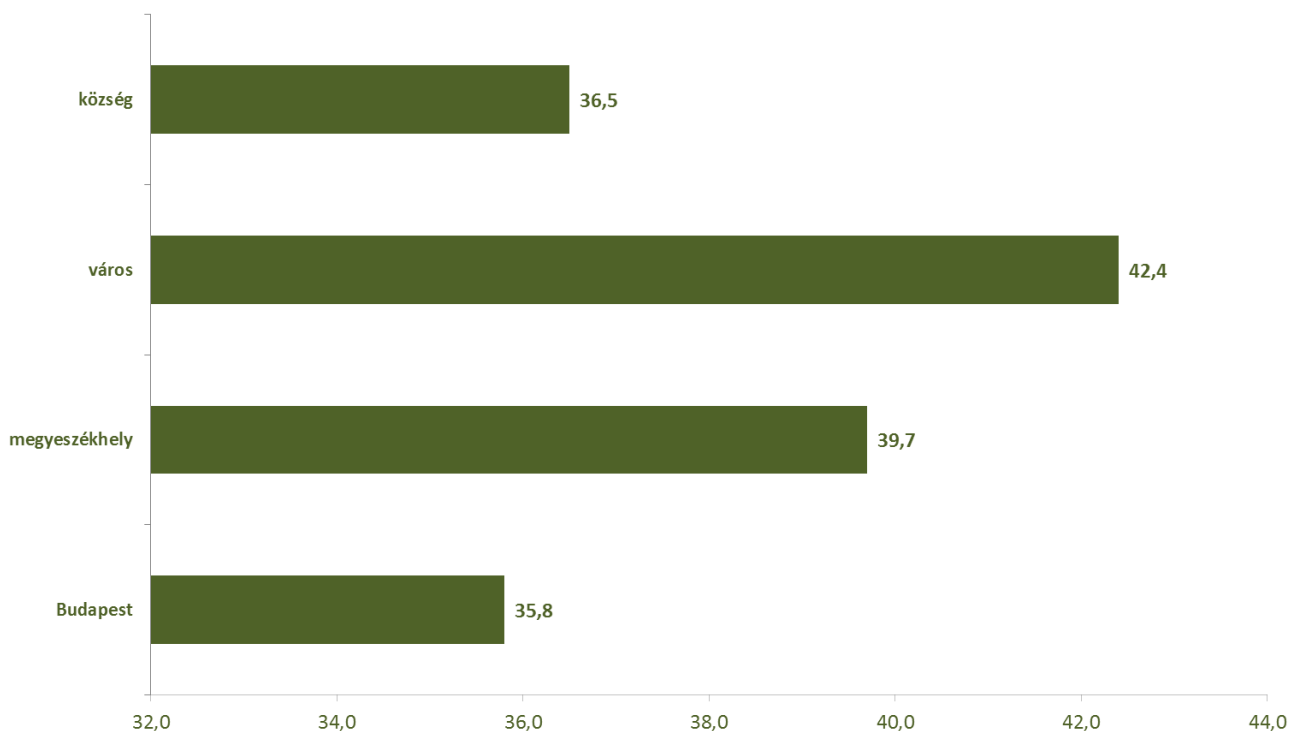
Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

1.6. Kollégiumi elhelyezés

A kutatás során a tanulók kollégiumi elhelyezéséről alkotott véleményét is megvizsgáltuk. Az érvényes választ adó diákok 39%-a szívesen lakna kollégiumban, 61%-uk pedig nem szívesen tenne így.

Leginkább a jelenleg városban (42%) illetve a megyei jogú városokban (40%) tanuló diákok lagnának szívesen kollégiumban. A fővárosban tanuló diákok 36%-a, a községekben tanulóknak pedig 37%-a menne szívesen kollégiumba.

1.6.1. ábra: A jövőben kollégiumban szívesen lakó tanulók aránya iskolájuk településtípusa szerint (százalék), 2017

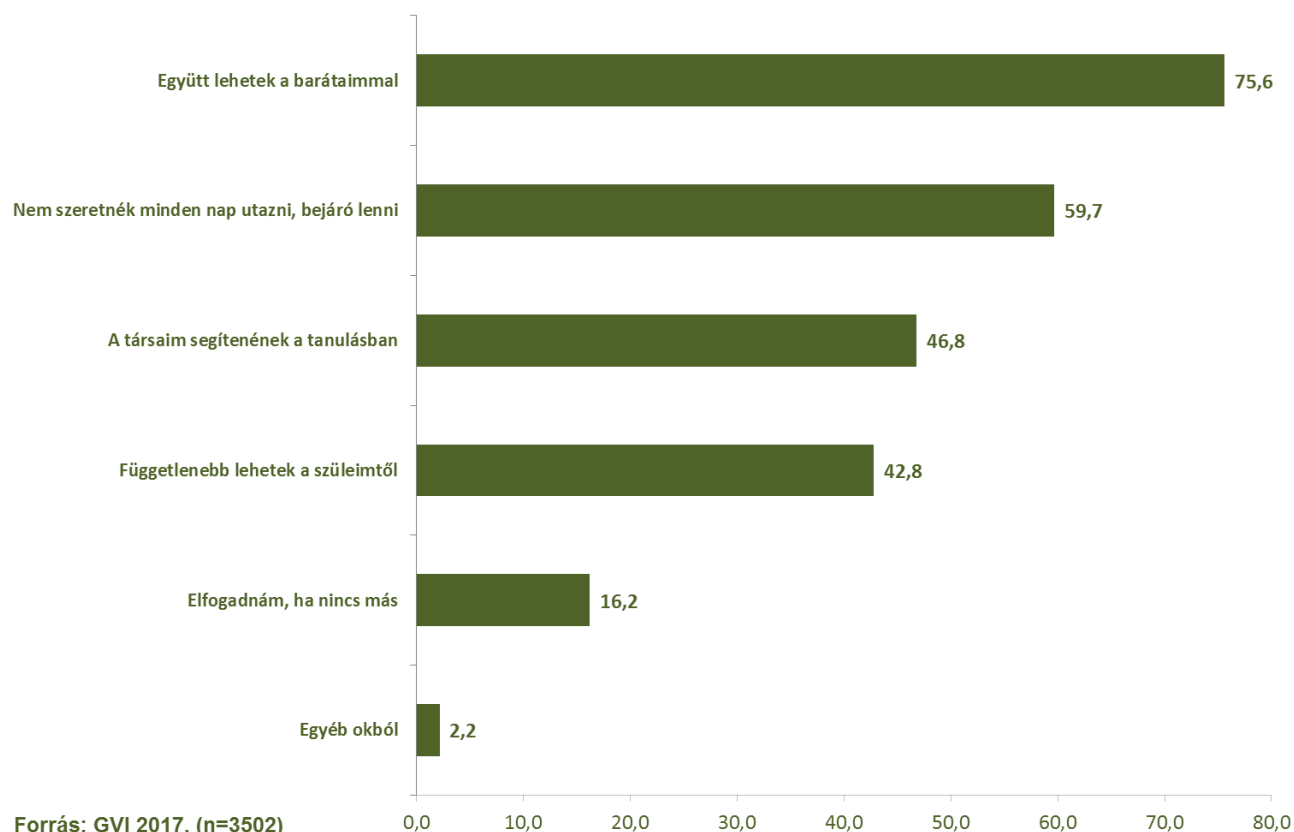

Forrás: GVI 2017, (n=8975)

Azoknak a diákoknak, akik szívesen lagnának kollégiumban, a fő érvük emellett az volt, hogy így együtt lehetnének a szintén kollégiumban lakó barátaikkal – 76%-uk mondta ezt. 60%-uk nem szeretne mindennap utazni, 47%-uk pedig azért menne kollégiumba, hogy társaik segíteni tudjanak nekik a tanulásban. A tanulók 43%-a menne azért kollégiumba, mert így függetlenebb lehetne a szüleitől. A tanulók 16%-a mondta,

hogyan elfogadná a kollégiumot, ha nincs más lehetősége, és 2% adott egyéb választ (pl. új barátok megismerése). A válaszok megoszlását az 1.6.2. ábra mutatja.

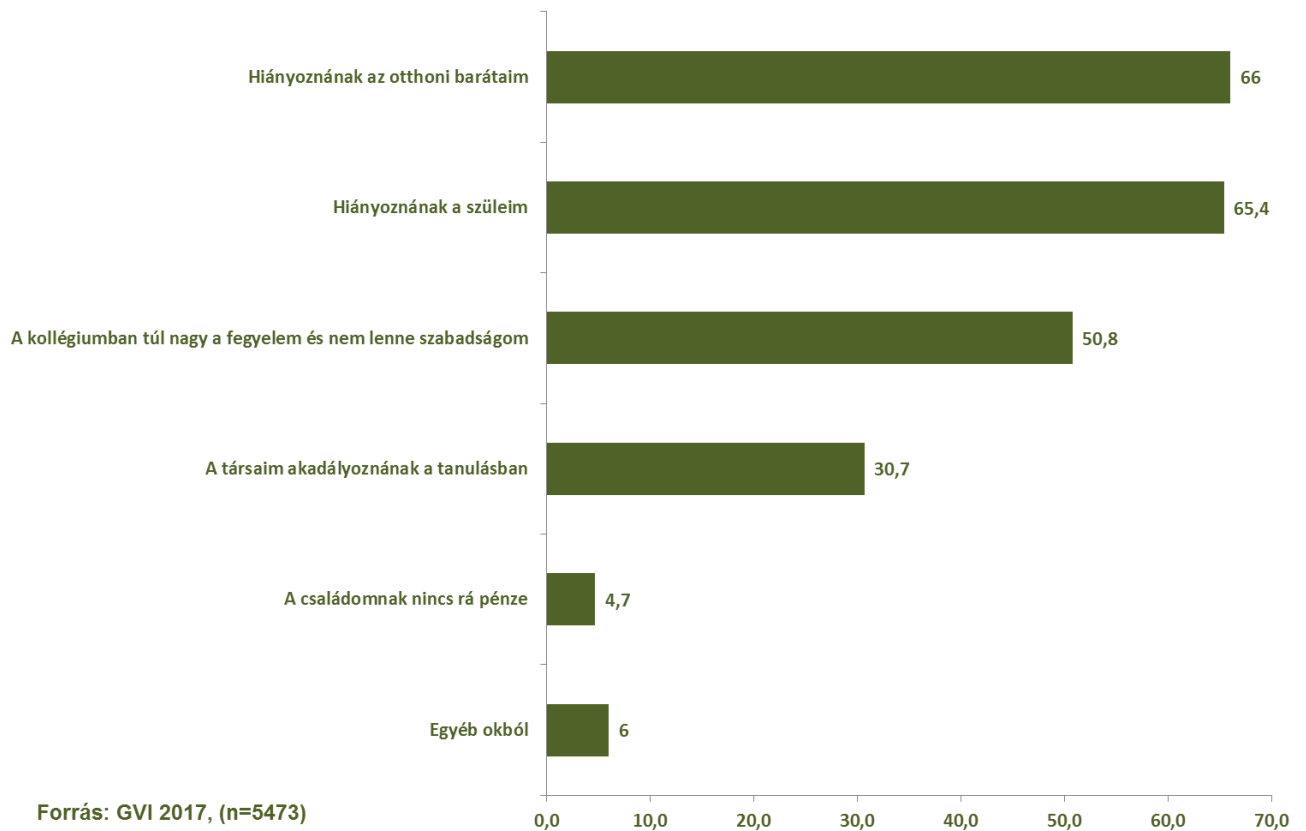
1.6.2. ábra: A jövőben kollégiumban szívesen lakó tanulók megoszlása indokaik szerint (százalék), 2017

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek

Azokat a diákokat, akik nem szívesen lagnának kollégiumban, főként az riasztja vissza ettől, hogy hiányoznának nekik az otthoni barátaik (66%). Majdnem ugyanennyien jelezték, hogy a szüleik hiányoznának nekik (65%). A tanulók 51%-a azért nem lakna kollégiumban, mert úgy érzi, hogy nem lenne elég szabadsága, 31%-uk pedig azért, mert úgy gondolja, a társai akadályoznák a tanulásban. Kevesen említettek egyéb okot, illetve azt, hogy a családjuknak nem lenne pénze kollégiumra (6% illetve 5%) (lásd az 1.6.3. ábrát).

1.6.3. ábra: A jövőben kollégiumban nem szívesen lakó tanulók megoszlása indokaik szerint (százalék), 2017

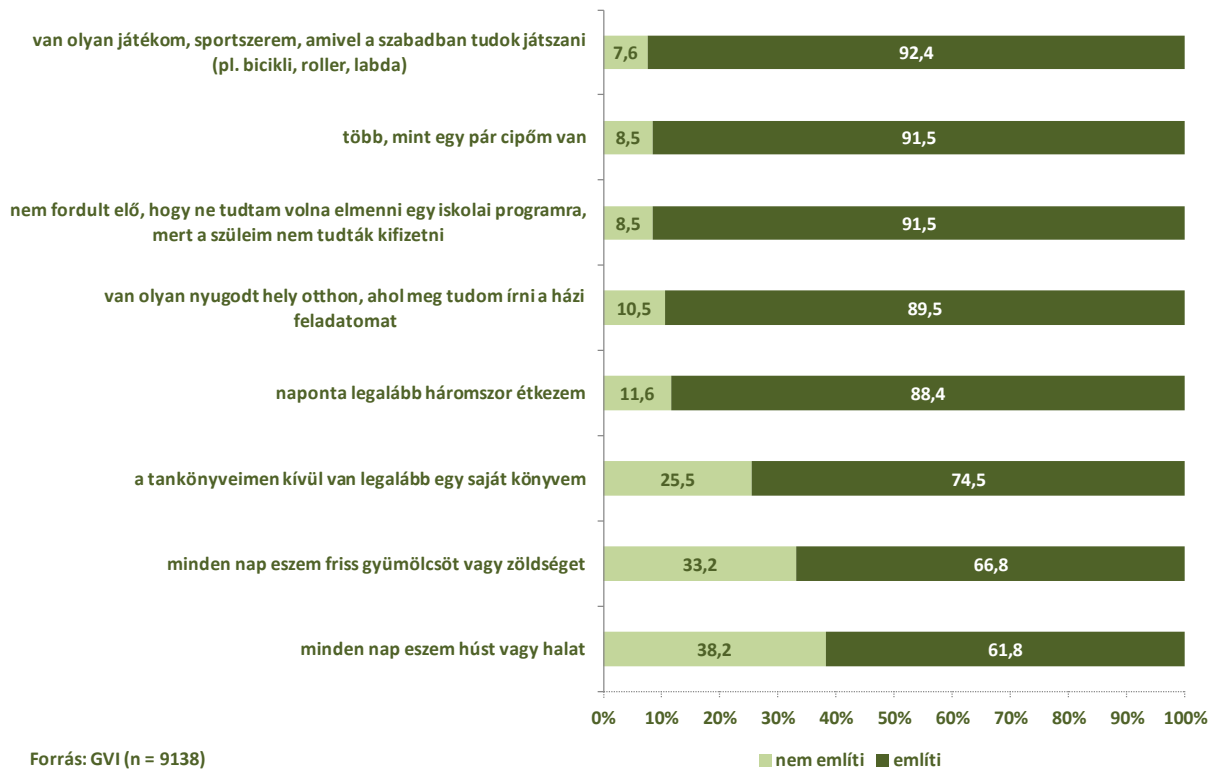

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is jelölhettek

1.7. Az életkörülmények hatása a továbbtanulási tervekre

A hetedik osztályos diákok tanulmányi eredményeire és továbbtanulási terveire jelentős mértékben hat a családi háttérük és életkörülményeik. Ahogy ezt a korábbi alfejezetekben láthattuk, a szülők iskolai végzettsége, munkaerőpiaci státusza és pályaválasztási tanácsai mind befolyásolják a tanulók pályorientációját. Ezek mellett érdemes megvizsgálni azt is, hogy az életkörülmények hogyan hatnak a diákok terveire. Nyolc alapvető szükségletre vonatkozó állítást szerepeltettünk a kérdőívben, melyek az 1.7.1. ábrán láthatók. Az eredmények azt mutatják, hogy a megkérdezett diákok kb. 92%-ára igaz, hogy van olyan játéka, sportszere, amivel a szabadban tud játszani. Szintén 92% körüli azok aránya, akiknek több, mint egy pár cipőjük van; illetve akikkel még soha nem fordult elő, hogy a szüleik anyagi helyzete miatt ne tudtak volna elmenni egy iskolai programra. A diákok több, mint egytizedére igaz azonban, hogy nincs olyan nyugodt helye otthon, ahol meg tudja írni a házi feladatát, illetve az, hogy nem szokott naponta legalább háromszor étkezni. Mindössze a diákok háromnegyedének van a tankönyvein kívül legalább egy saját könyve. A diákoknak csak kétharmada eszik minden nap friss gyümölcsöt vagy zöldséget, illetve 62%-uk eszik minden nap húst vagy halat (itt csak a tényeket vizsgáltuk, a lehetőségek vizsgálata ennél magasabb arányt mutathat).

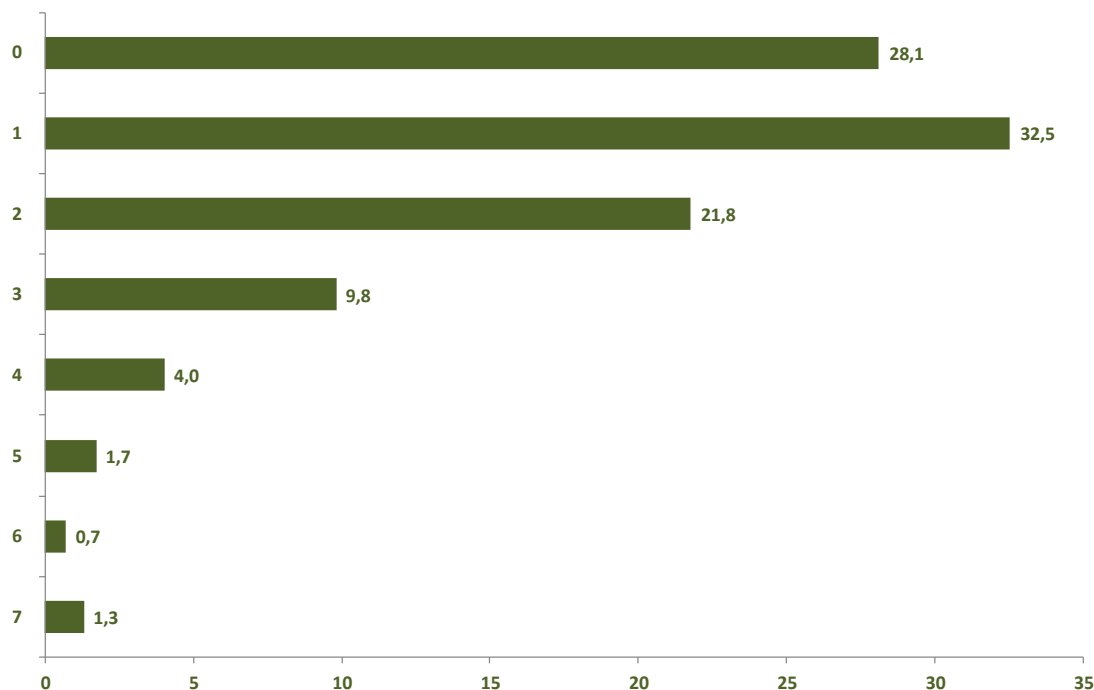
1.7.1. ábra: A tanulók megoszlása az alapvető szükségletre vonatkozó állításokra adott válaszaik szerint (százalék), 2017

Ha megvizsgáljuk, hogy a felsorolt nyolc alapvető szükséglet közül hány elegendő ki és hánytól vannak megfosztva („depriváció”⁸) a diákok, láthatjuk, hogy a diákok 28%-a mind a nyolc eszköz esetében pozitív választ adott, tehát egyiktől sincs megfosztva. 32,5%-uk egy, 21,8%-uk két eszközzel nem rendelkezik, közel 10%-uk pedig háromtól van megfosztva. Négy eszköz esetében adott negatív választ a diákok 4%-a, 5 eszköz esetében közel 2%-uk. 6, illetve 7 eszköztől a válaszadók mintegy 1-1%-a van megfosztva. Nincs olyan diák, aki mind a nyolc szempontból depriválnak lenne tekinthető (lásd az 1.7.2. ábrát).

⁸ A depriváció valamitől való megfosztottságot jelent

1.7.2. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hány alapvető szükséglet esetében tekinthetők depriváltak (százalék), 2017

Forrás: GVI (n=9138)

A fenti mutatószámból kétértékű indexet („Deprivációs index”) képeztünk, melyben csak azokat a diákokat definiáltuk szegénynek (depriváltak), akik azt jelezték, hogy legalább 4 eszköztől megfosztottak. (Ez szigorú definíció, mivel ezen alapszükségletekből már 2-3 hiányzó is elégséges indikátora lehet a nélkülözésnek.) Akik tehát 0-3 eszközt nélkülöznek, azokat nem tekintjük depriváltak. Az így kialakított Deprivációs index megoszlása azt mutatja, hogy a megkérdezett diákok 7,7%-a (708 fő) depriváltak tekinthető, 92,3%-uk pedig nem.

Mivel az életmód jelentős hatással lehet a pályaválasztási döntésekre, érdemes megvizsgálni a Deprivációs index és a továbbtanulási tervek együttes eloszlását. Az 1.7.1. táblázatból látható, hogy a deprivált környezetből származó diákok közül sokkal többen (31%) választják a hároméves szakközépiskolai szakképzést, mint a nem deprivált fiatalok közül (13,5%). Emellett azt is megfigyelhetjük, hogy a deprivált családból származó hetedikes tanulóknak közel 5%-a nem tervez továbbtanulni az általános iskola után, míg a többi diák esetében csupán 1% ez az arány. Egyetemi vagy főiskolai diplomát a nem depriváltak 36%-a, a depriváltaknak pedig csupán 17%-a szeretne szerezni. (A többi végzettség-típus esetében nincs statisztikai értelemben szignifikáns különbség a két csoport között.)

1.7.1. táblázat: A Deprivációs index és a továbbtanulási tervek együttes eloszlása (százalék), N=9004, 2017

	Nem deprivált	Deprivált	Összesen
Nem szeretnék továbbtanulni	0,9%	4,7%	1,2%
3 évig, hogy szakképzettséget szerezzek	13,5%	31,0%	14,8%
Kb. 5-6 évig, hogy szakképzettséget és érettségit szerezzek	23,4%	23,4%	23,4%
Kb. 4-5 évig, hogy szakgimnáziumi (korábbi nevén szakközépiskolai) érettségim legyen	11,7%	11,1%	11,6%
Kb. 4-5 évig, hogy gimnáziumi érettségim legyen	9,3%	9,1%	9,3%
Kb. 5-7 évig, hogy technikus végzettségem legyen	5,3%	3,5%	5,2%
7-10 évig, hogy főiskolai vagy egyetemi diplomát szerezzek	36,0%	17,1%	34,5%
Összesen (N)	8321	683	9004
Összesen (%)	100,0%	100,0%	100,0%

Pearson-féle khi-négyzet p-értéke: 0,000

Az adatok tehát azt mutatják, hogy a szegény környezetben felnövő gyerekek tanulási, pályaválasztási ambíciói sokkal alacsonyabb szintűek, mint a jobb módú családból származóké. Így, mivel az érettségit nem adó szakközépiskolákba készülők között sokkal többen élnek rossz körülmények között, ezen iskolák társadalmi összetételük miatt jóval komolyabb pedagógiai munkát igényelnek, mint a szakgimnáziumok és gimnáziumok. Ezzel a jelenséggel mindenképpen számolni kell, és ezt nagyon fontos lenne kompenzálni a pedagógusok bérezésének kialakításánál is.

2. A tanulói profilok elemzése

Főbb eredmények

- Az Önállóság-index azt mutatja, hogy az önállóság viszonylag kiegyenlítetten jelenik meg mindkét nemnél. A magas iskolai végzettségű szülők gyermekei átlagosan önállóbbnak mondhatóak. Azok a tanulók, akik magasabb fokú önállóságról adtak tanúbizonyságot, általában magasabb szinten kívánnak továbbtanulni és nagyobb gyakorisággal választanak felsőfokú végzettséghez köthető, szellemi foglalkozásokat. A legönállóbbak segítő foglalkozást űznének, művészettel foglalkoznának, kutatnának, a médiában helyezkednének el, valamint ápolói, orvosi, illetve mérnöki hivatást választanának.
- A hobbi- és szabadidő-centrikusságot mutató Szabadidő-index azon tanulók körében a legmagasabb, akik diplomára, illetve gimnáziumi érettségire vágyanak. A lányokra jellemzőbb, hogy középpontba helyezik a szabadidős tevékenységeket, mint a fiúkra.
- A fiúk körében jóval magasabb a gépipari, illetve fémipari foglalkozások iránti érdeklődést közelítő Gépipar/fémipar-index értéke, mint a lányok között. A gépipari vagy fémipari irányultságú fiatalok között valószínűleg sokan nehéz anyagi körülmények között nőnek fel, szüleik általában szakközépiskolát vagy technikumot, illetve szakmunkásképzőt végzett szakmunkások, alkalmi munkások, valamint segédmunkások vagy betanított munkások. A magas fokú gépipari vagy fémipari érdeklődéssel jellemezhető tanulók általában technikusai, illetve hároméves szakközépiskolai képzésben szeretnének részt venni az általános iskola után. Szüleik általában azt szeretnék, hogy gyermekük édesapja foglalkozását kövesse, hogy családjuk vállalkozásában dolgozzon, illetve azt, hogy szakmát tanuljon. Tehát elmondható, hogy a szakképzettséggel rendelkező szülők közül sokan szeretnék gyermekükre örökíteni szakmájukat.

- A Kreativitás-index, mely a művészetek és kreatív tevékenységek iránti érdeklődést mutatja, magasabb a lányok, mint a fiúk körében. A magasabb iskolai végzettségű szülők gyermekei, valamint a hosszabb ideig tartó továbbtanulást tervező diákok körében a legmagasabb az index értéke.
- A Diploma-index azok körében jelez magas értéket, akik felsőfokú tanulmányokra, illetve szellemi munkára vágynak. A lányok közül kicsivel többen szeretnének felsőfokú tanulmányokat végezni, mint a fiúk közül. Az adatok azt mutatják, hogy a felsőfokú végzettségű szülők jelentős mértékben továbbörökítik továbbtanulási ambícióikat gyermekeikre. Azon tanulók közül, akik önállóbbak és iskolai munkájukban szorgalmasabbak, többen készülnek diplomát szerezni, mint a többi diák közül.
- A szülők tanácsai jelentősen befolyásolhatják a fiatalok továbbtanulásra, szakmaválasztásra vonatkozó döntéseit.

Az alábbiakban mélyebben is megvizsgáljuk, hogy a különböző pszichológiai tényezők, valamint a tanulók családi háttere milyen módon befolyásolja a fiatalok pályaválasztási döntéseit. Az elemzéshez ún. „tanulói profilokat” alakítottunk ki. Ezek olyan tágabb kategóriákat jelentenek, melyeket az érdeklődési kör, a pszichológiai alapjellemzők, a tanulással és a munkával kapcsolatos attitűd, valamint a jövőről alkotott elképzelések alapján állítottunk össze. A különböző profilokat indexek segítségével számszerűsítettük, ezek: Önállóság-index, Szabadidő-index, Gépipar/fémipar-index, Kreativitás-index és Diploma-index. Az Önállóság-index a gyermek szüleitől való önállóságát és az önálló feladatvégzéshez kapcsolódó képességeit és preferenciáit mutatja. A Szabadidő-index azt számszerűsíti, hogy mennyire szerepelnek a megkérdezett diák életének középpontjában a hobbik és a szabadidős tevékenységek. A Gépipar/fémipar-index a gépipari és a fémipari szakmunkák iránt tanúsított érdeklődést jelzi, a Kreativitás-index pedig a művészetek és kreatív tevékenységek iránti fogékonyságot. Végül a Diploma-index a felsőfokú tanulmányok és az arra épülő foglalkozások iránti ambíciókat mutatja.

A fenti indexek olyan összetett mutatószámok, melyek egy-egy tanuló esetében több különböző, egymástól független kérdésre adott válaszokból jönnek létre. Az egyes indexek létrehozásakor a válaszokat úgy kódoltuk, hogy az adott tanuló 1-es értéket kapott, ha kiválasztotta az adott válaszlehetőséget és 0 értéket, ha nem. Ezután a kérdőív adott témakörbe tartozó válaszlehetőségeinek⁹ értékeit tanulónként összeadtuk és az így kapott összeget (a jobb érthetőség és összehasonlíthatóság érdekében) 100-as skálára vetítettük. Ezáltal olyan indexszámokat kaptunk, melyek azt mutatják, hogy a lehetséges válaszlehetőségekből keveset, vagy sokat jelölt meg az adott tanuló. Az indexek így jól értelmezhetőek: minél több odavágó válaszlehetőséget jelölt meg a tanuló, annál nagyobb értéket vesz fel az index, pl. a 60-as értékű Önállóság-indexszel jellemezhető tanuló önállóbbnak tekinthető, mint akinél ez az érték 20.

Elsőként tekintsük át az öt index legfontosabb statisztikai jellemzőit (lásd a 2.1. táblázatot). A 100-as skálára vetített indexszámok mindegyikénél a 0 érték jelenti a

⁹ Az indexek alapjául szolgáló válaszlehetőségek felsorolását lásd az indexek tartalmánál

minimumot, ami azt jelenti, hogy mindegyik esetében volt olyan tanuló a mintában, aki az adott indexbe beleszámító válaszlehetőségek közül egyiket sem jelölte meg. A maximumot minden index 100-nál veszi fel, tehát mindegyik esetében akadt olyan tanuló, aki minden, az indexbe beleszámító válaszlehetőséget megjelölt a kérdőívben. Magasabb átlagértékeket láthatunk az Önállóság-index (40,4) és a Kreativitás-index (32,6) esetében, alacsonyabbakat pedig a Diploma-index (31,1), a Gépipar/fémipar-index (30,3) és a Szabadidő-index (28,2) esetében. Ez azt jelenti, hogy a megkérdezett tanulók 2017-ben átlagosan több önállóságra, illetve kreativitásra utaló választ adtak, azonban a szabadidő-centrikusságra, a gépipari/fémipari tanulmányok és munka, illetve a felsőfokú tanulmányok és szellemi munka iránti érdeklődésre vonatkozó válaszok valamivel ritkábban fordultak elő. A legnagyobb szórás¹⁰ a Gépipar/fémipar-index esetében (28,3), a legkisebbet pedig a Szabadidő-index esetében (18,6) tapasztaltuk.

2.1. táblázat: Az indexszámok legfontosabb összefoglaló statisztikai mutatói, 2017

	Esetszám	Minimum	Maximum	Átlag	Szórás
Önállóság-index	9138	0,0	100,0	40,4	21,6
Szabadidő-index	9138	0,0	100,0	28,2	18,6
Gépipar/fémipar-index	9138	0,0	100,0	30,3	28,3
Kreativitás-index	9138	0,0	100,0	32,6	24,1
Diploma-index	9138	0,0	100,0	31,1	21,3

Az egyes indexek egymással való kapcsolatát egyszerű korrelációs mutatókkal¹¹ vizsgáltuk meg. Két kivétellel minden korrelációs együttható statisztikailag szignifikáns, azaz feltételezhetjük, hogy az összefüggést nem a véletlen okozza.

¹⁰ Szórás: az átlagtól való átlagos eltérés

¹¹ Az ún. Pearson-féle korrelációs együttható -1 és +1 közötti szám. A +1-es érték esetében a két változó között tökéletes lineáris kapcsolat (korreláció) áll fenn, a -1-es érték pedig a tökéletes negatív korrelációt jelöli. A kettő közötti értékek a – pozitív vagy negatív – összefüggés erősségét jelölik: minél közelebb van az érték +1-hez vagy -1-hez, annál erősebb az összefüggés. A 0 érték esetében nem beszélhetünk a két változó között fennálló lineáris összefüggésről.

A 2.2. táblázatból látható, hogy a legerősebb pozitív kapcsolat (0,579) az Önállóság-index és a Kreativitás-index között áll fenn, vagyis az önállóbb gyerekek általában kreatívabbak is.¹² A második legerősebb kapcsolat (0,452) az Önállóság-index és a Diploma-index között van, azaz elmondható, hogy a felsőfokú végzettséget tervezők átlagosan önállóbbak, mint a többi tanuló. Ugyancsak viszonylag erős összefüggést mutat a Diploma-index és a Kreativitás-index (0,349), illetve az Önállóság-index és a Szabadidő-index (0,310) is. Ezek szerint (a) a diplomaszerezésre készülő gyerekek átlagosan kreatívabbak és (b) az önállóbbnak tekinthető diákok jelentős figyelmet fordítanak szabadidős tevékenységeikre is. A szabadidős tevékenységek és a kreativitás között szintén pozitív kapcsolatot (0,259) láthatunk. Ennél gyengébb, de pozitív kapcsolatot találtunk a felsőfokú végzettség tervezése és a szabadidős tevékenységek között (0,250). A Gépipar/fémipar-index és az Önállóság-index között nagyon gyenge, de pozitív kapcsolatot (0,052) láthatunk, így a gépipari érdeklődésű gyerekek átlagosan nem mondhatóak önállóbbnak társaiknál. Emellett a gépipari érdeklődés viszonylag ritkán jár együtt a szabadidős tevékenységek középpontba helyezésével, ahogy a negatív korrelációs együtthatóból láthatjuk (-0,106). Nem találtunk statisztikailag szignifikáns kapcsolatot a Gépipar/fémipar-index és a Kreativitás-index között. Az adatokból az is látható, hogy nincs statisztikailag szignifikáns kapcsolat a diplomaszerezés és a gépipari érdeklődés között. Az utóbbi azt jelzi, hogy a megkérdezett fiatalok viszonylag stabil preferenciákkal rendelkeznek, tehát a szakképzettség megszerzése és a felsőfokú tanulmányok között a legtöbben már egyértelműen döntöttek.

¹² A két indexet alkotó változók közül kettő mindkét indexben megtalálható, ezért is ilyen erős az összefüggés.

2.2. táblázat: Pearson-féle páronkénti korrelációs együtthatók az indexek között, 2017

	Önállóság- index	Szabadidő- index	Gépipar/ fémipar- index	Kreativitás- index	Diploma- index
Önállóság-index	-	0,310	0,052	0,579	0,452
Szabadidő-index		-	-0,106	0,259	0,205
Gépipar/ fémipar-index			-	-0,013	-0,013
Kreativitás-index				-	0,349
Diploma-index					-

Megjegyzés: a félkövérrel jelzett eredmények 0,01-os szignifikancia-szinten statisztikailag szignifikánsnak tekinthetők

A következőkben az öt tanulói profil tartalmát és a különböző egyéb kérdésekkel való összefüggéseit ismertetjük.¹³

¹³ Mivel a kérdőív kérdéseinél több válaszlehetőséget is megjelölhettek a tanulók, az alfejezet minden ábráján feltüntetjük azon tanulók átlagértékeit, akik említették az adott válaszlehetőséget és azokat is, akik nem.

2.1. Az Önállóság-index

Minél magasabb az önállóság-index értéke egy megkérdezett tanulónál, annál önállóbbnak tekinthető.

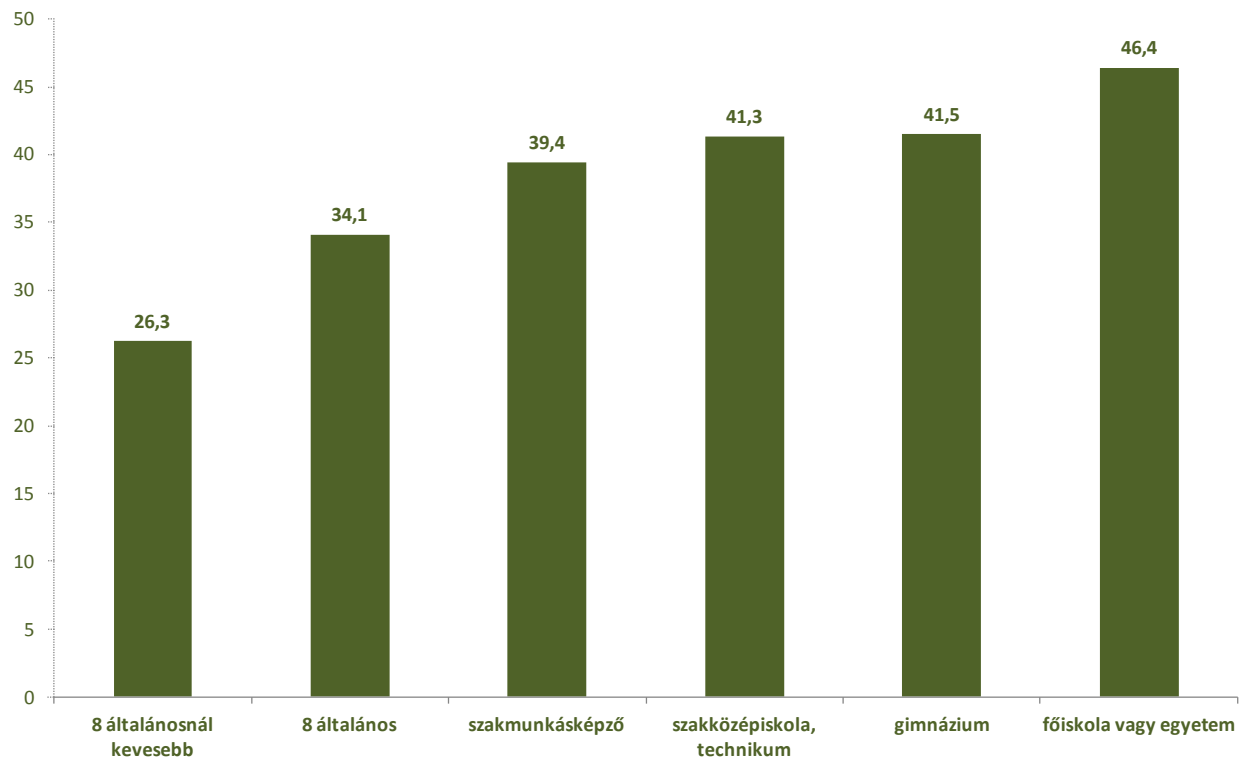
Az Önállóság-index tartalma:

- egyedül szeretek tanulni, a munkámat elvégezni
- a csoportos feladatok megoldásánál irányítani szeretek
- a legtöbb kérdésről önálló véleményem van
- gyakran segítek az időseknek és a kisebbeknek
- szeretek új dolgokat kipróbálni
- szeretek a saját ötleteim alapján tervezni, dolgozni
- szüleim, gondviselőim tanácsai a továbbtanulásról: rám bízzák a választást
- szívesen laknék kollégiumban, mert így függetlenebb lehetek a szüleimtől

Az adatelemzés eredményei azt mutatják, hogy bár az önállóság viszonylag kiegyenlítetten jelenik meg mindkét nemnél, a lányok valamelyest önállóbbnak bizonyultak a fiúknál: az átlagpontszám a lányok körében 43, a fiúk között pedig 37,9.

Ha a szülők iskolai végzettségét vizsgáljuk, azt láthatjuk (lásd a 2.1.1. ábrát), hogy annak növekedésével emelkedik gyermekük önállósága. A 8 általánosnál alacsonyabb végzettségű szülők gyermekeinek körében az átlagpontszám 26,3, a 8 általánost végzettek gyermekei között 34, a szakmunkásképzőt végzetteknél 39,4, a szakközépiskolát vagy technikumot végzettek gyerekeinél 41,3, a gimnáziumi érettségivel rendelkezőknél 41,5, míg a felsőfokú végzettségű szülők gyermekei között 46,4.

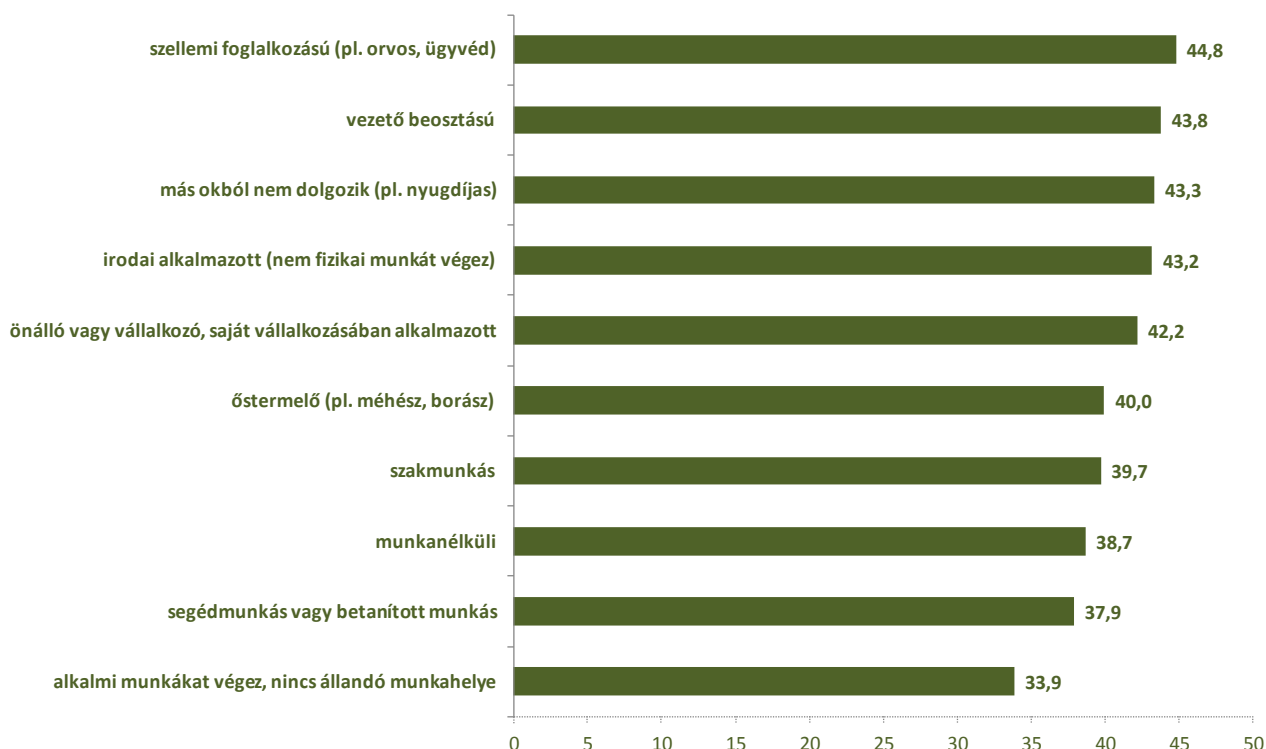
2.1.1. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámai a szülők (édesapa vagy gondviselő) iskolai végzettsége szerint, 2017

Forrás: GVI (n = 8958)

Ha a szülők foglalkozását tekintjük (lásd a 2.1.2. ábrát), azt láthatjuk, hogy a legalacsonyabb az alkalmi munkás (33,9), a segéd-, vagy betanított munkás (37,9) és a munkanélküli (38,7) szülők gyermekeinek önállósági mutatója. A legmagasabb értékeket a szellemi foglalkozású (44,8), a vezető beosztású (43,8), a nyugdíjas (43,3) és az irodai alkalmazott (43,2) szülők gyermekei között találtuk. (A foglalkozás természetesen összefügg a korábban tárgyalt iskolai végzettséggel is.) Ennek háttérében az állhat, hogy a felelős munkakörben dolgozó szülő követendő mintát jelent, így a gyermek erősebben motivált lesz a tanulás, az önálló feladatvégzés és később a munka területén. Az alacsonyabb foglalkozási státuszú (pl. munkanélküli, segéd- vagy betanított munkás, alkalmi munkás) szülők vélhetően alacsonyabb szintű motiváltságot adnak át gyermekeiknek.

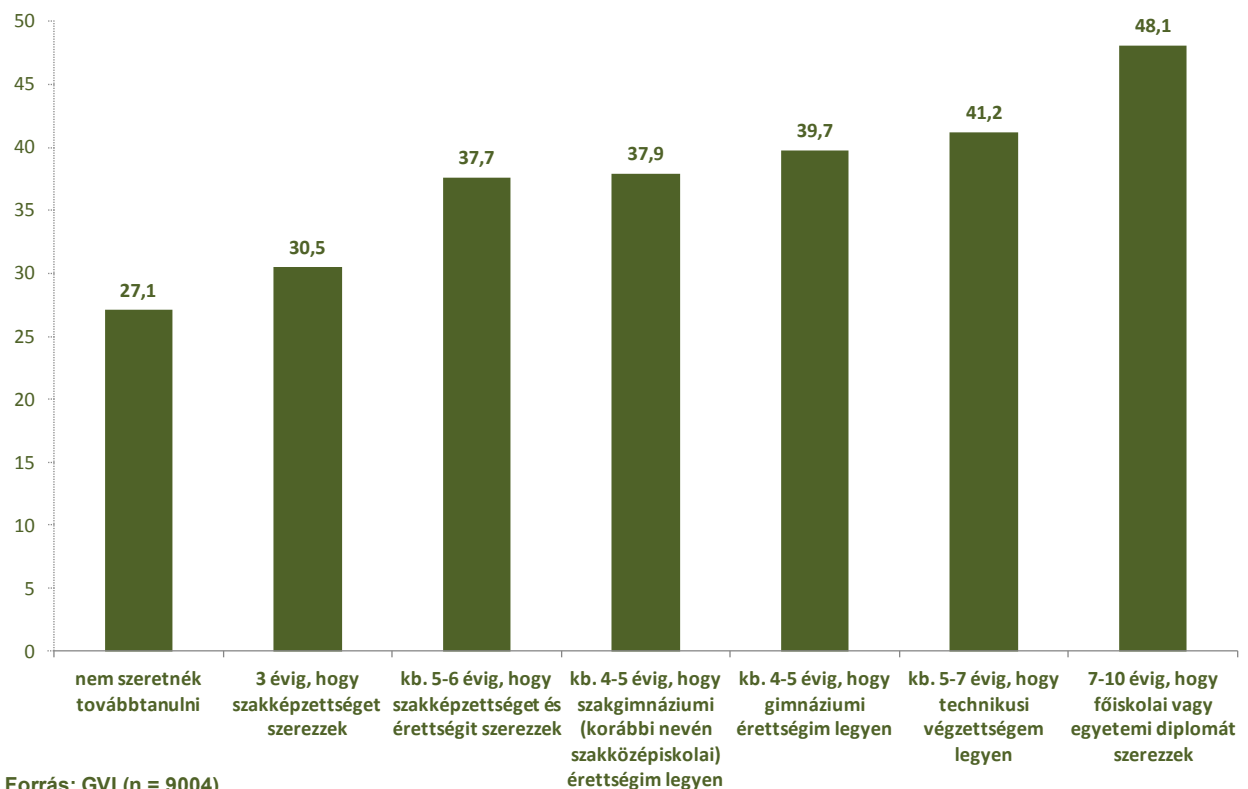
2.1.2. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámai a szülők foglalkozása szerint, 2017

Forrás: GVI (n = 8937)

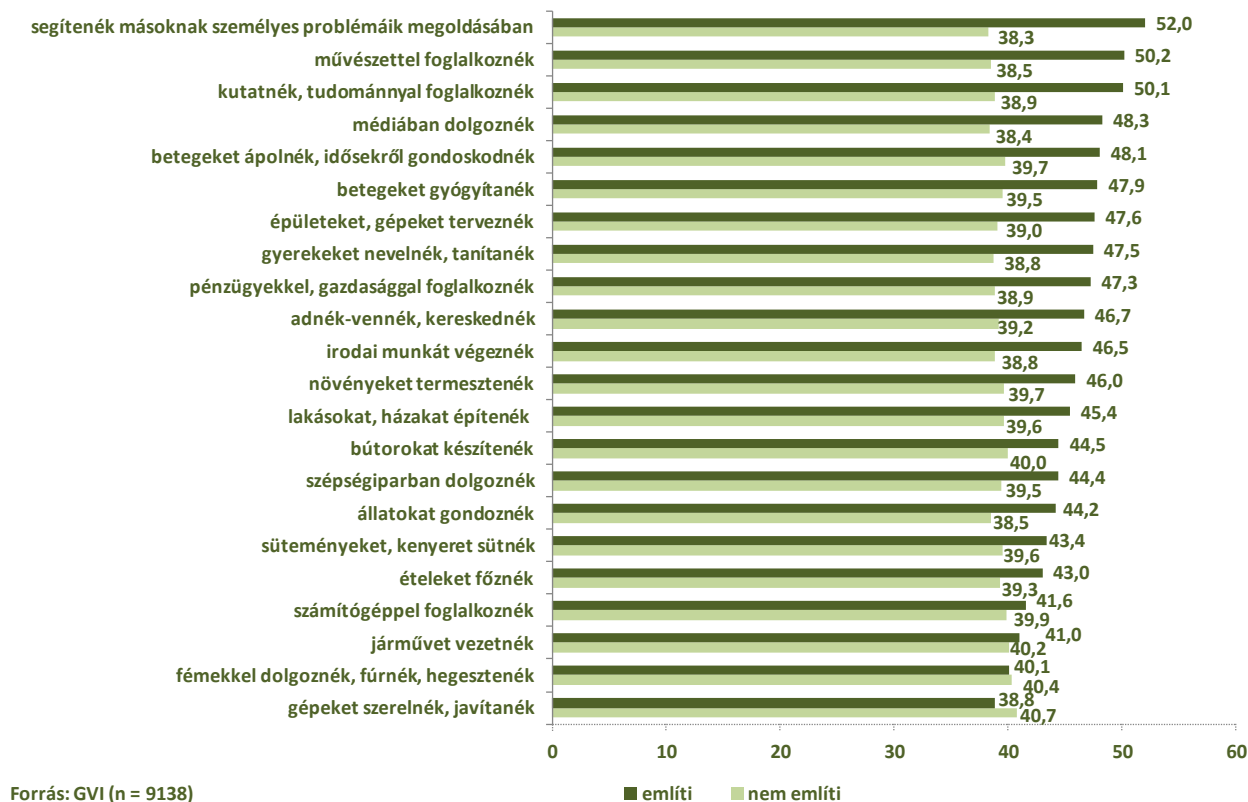
A 2.1.3. ábrán látszik, hogy a válaszadókról elmondható, hogy átlagosan minél több évig terveznek továbbtanulni, annál magasabb fokú önállóságról adtak tanúbizonyságot. Az Önállóság-index értéke a felsőfokú tanulmányokat tervezők között a legmagasabb (48,1), a továbbtanulni nem szándékozók és a szakmunkásnak készülők között pedig a legalacsonyabb (rendre 27,1 és 30,5).

2.1.3. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási terveit szerint, 2017

Azok a gyerekek, akik magasabb értéket kaptak az Önállóság-index számításakor, nagyobb gyakorisággal választanak magasabb iskolai végzettséghez köthető, szellemi foglalkozásokat (lásd a 2.1.4. ábrát). A legönállóbbak segítő foglalkozást űznének, művészettel foglalkoznának, kutatnának, a médiában helyezkednének el, valamint ápolói, orvosi, illetve mérnöki hivatást választanának. Ennél kissé alacsonyabb fokú önállóságot mutattunk ki azok körében, akik az oktatás, a pénzügyek, illetve a kereskedelem iránt érdeklődnek. Viszonylag alacsony indexértéket láthatunk azok körében, akik irodai munkát végeznének, mezőgazdasági foglalkozásúak, kőművesek, asztalosok, szépségipari dolgozók, cukrászok, pékek, illetve szakácsok szeretnének lenni. A legalacsonyabb fokú önállóságot azok a gyerekek mutatták, akik gépész szakmát, fémipari, illetve járművezetői foglalkozást választanának. Ez az összefüggés logikus abban a tekintetben, hogy a szellemi munkához a legtöbb esetben magasabb fokú önállóság szükséges, mint a fizikai, szakképzettséget igénylő munkához.

2.1.4. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámai a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2017

2.2. A Szabadidő-index

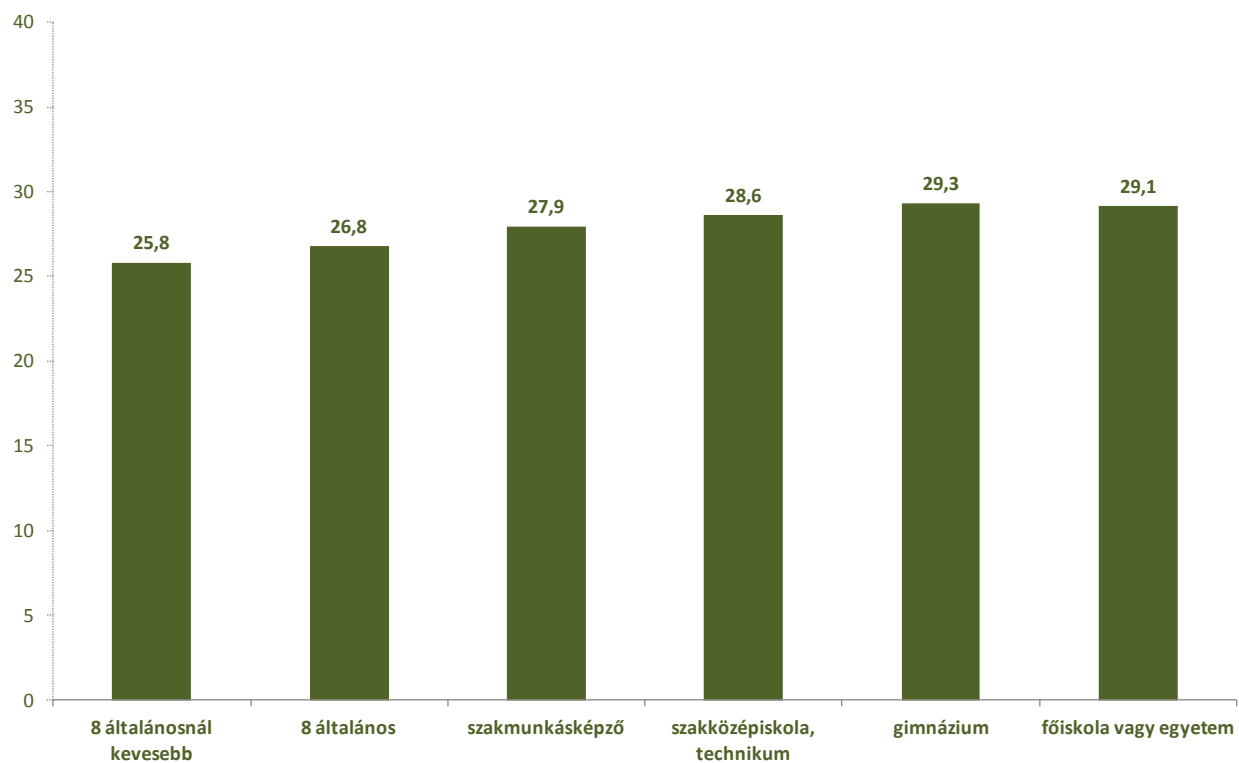
A Szabadidő-index azon tanulók körében magas, akik nagyon fontosnak tartják hobbijukat, illetve a különböző szabadidős tevékenységekre jelentős energiát fordítanak.

A Szabadidő-index tartalma:

- a sporthírek érdekelnek
- sztárok, celebek életéről szóló dolgok érdekelnek
- a zenehallgatás érdekel
- a filmnézés érdekel
- a divat, öltözködés érdekel
- nem segítek otthon, mert így több idő jut a hobbimra
- nem segítek otthon, mert nem akarok
- szívesen laknék kollégiumban, mert ott együtt lehetek a barátaimmal

A nemek szerinti elemzés azt mutatja, hogy a lányokra jellemzőbb, hogy középpontba helyezik a szabadidős tevékenységeket, mint a fiúkra: a lányok átlagos indexértéke 32,9, míg a fiúké csak 23,8 pont. A Szabadidő-index átlagos értéke a gimnáziumot végzett (29,3) és a felsőfokú végzettségű (29,1) szülők gyermekeinek körében a legmagasabb. A legalacsonyabb átlagos pontszám (25,8) a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségű szülők gyermekei között látható (lásd a 2.2.1. ábrát). Az apa munkaerőpiaci státusza szerint nem mutatnak jelentős eltérést az adatok: a legalacsonyabb átlagértéket (27,2) az alkalmi munkás vagy közmunkás apák gyermekei között, a legmagasabbat (29,4) pedig az önálló vagy vállalkozó apák gyermekei körében találtuk.

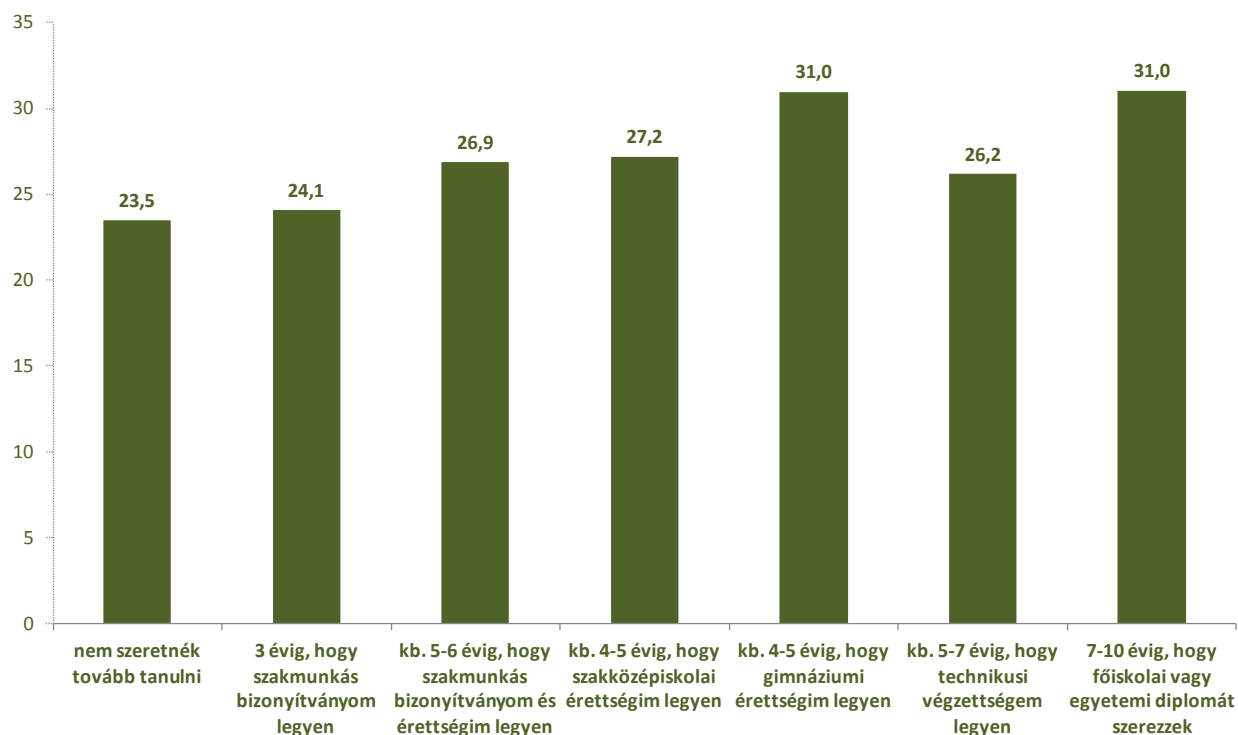
2.2.1. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai az apa iskolai végzettsége szerint, 2017

Forrás: GVI (n = 8958)

A 2.2.2. ábrán láthatjuk, hogy a Szabadidő-index azon tanulók körében a legmagasabb, akik diplomára (31,0), illetve gimnáziumi érettségire (31,0) vágnak, és a legalacsonyabb azok között, akik nem szeretnék továbbtanulni (23,5), illetve akik szakmunkásnak készülnek (24,1).

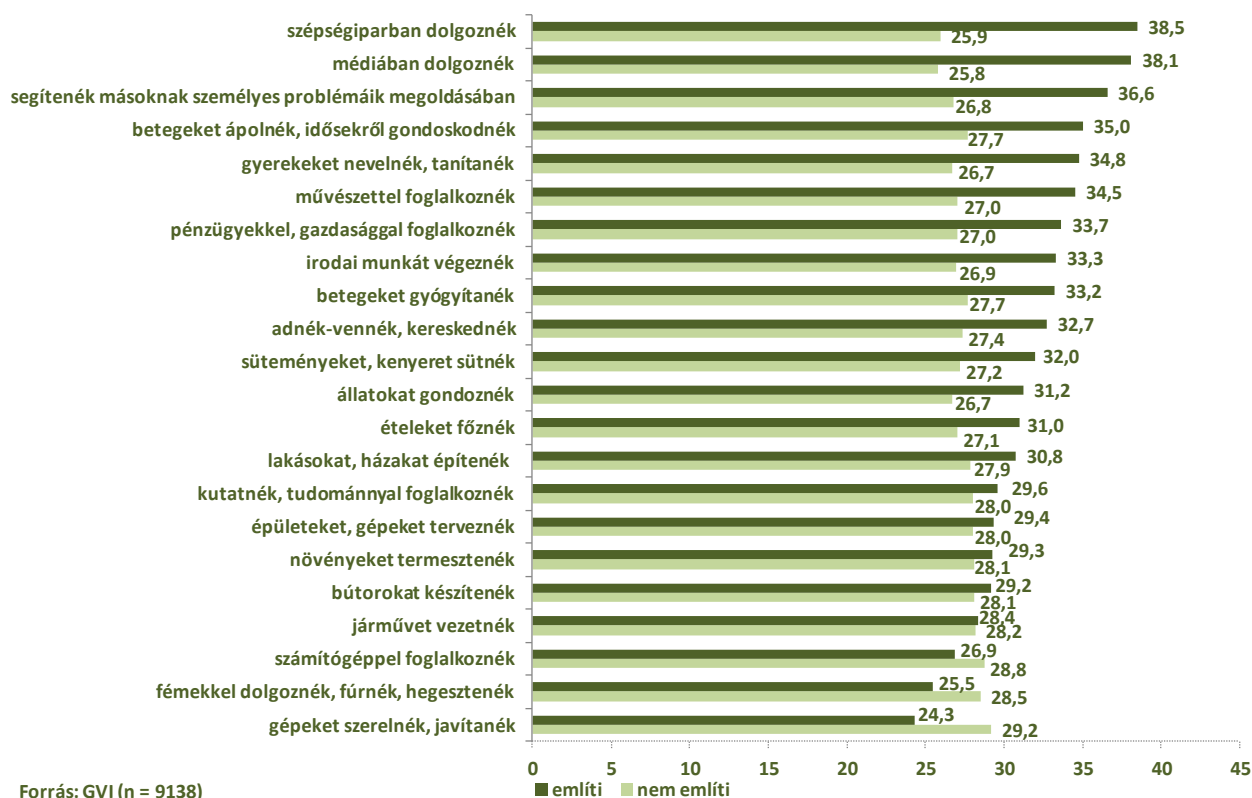
2.2.2. ábra: A Szabadidő-index átlagpontoszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2017

Forrás: GVI (n = 9004)

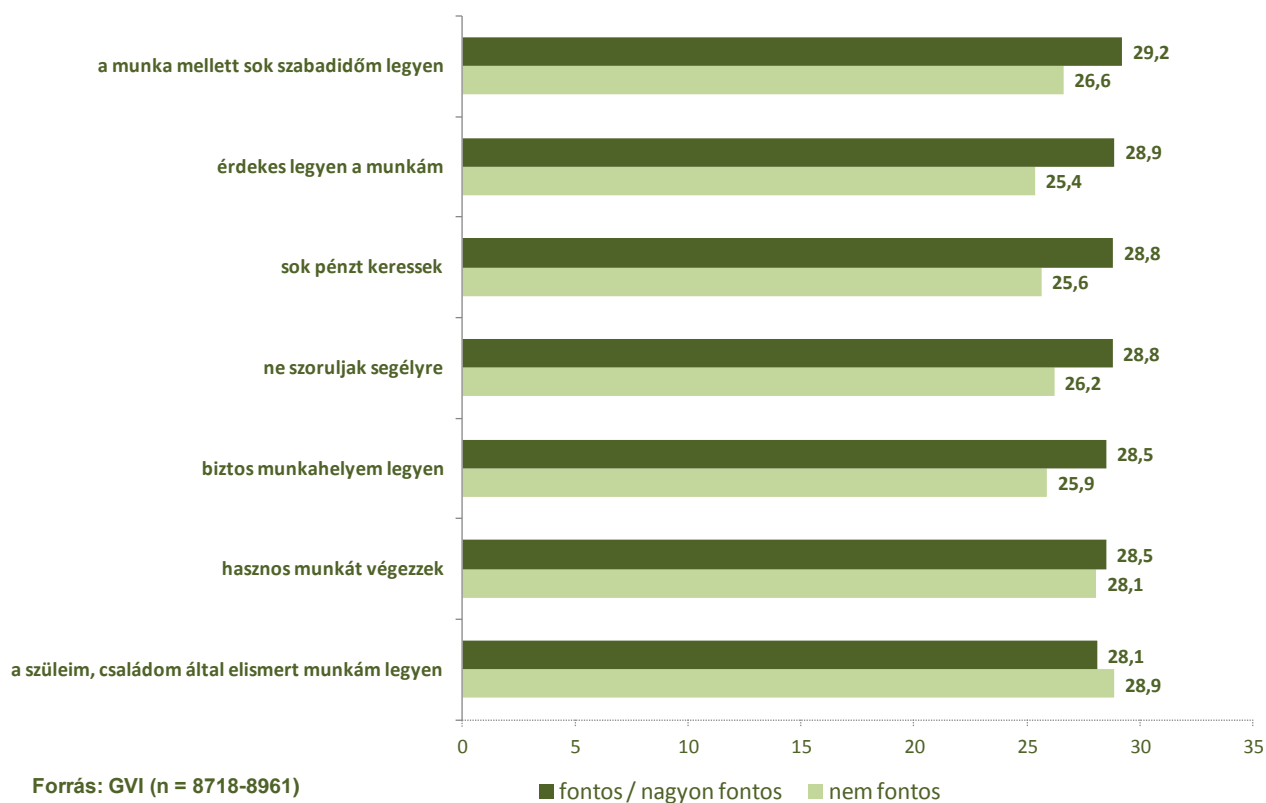
Az indexértékeket a foglalkozási tervek szerint is megvizsgáltuk. Az eredmények szerint azok körében a legmagasabb a Szabadidő-index értéke, akik a szépségiparban vagy a médiában dolgoznának, illetve akik segítő munkára vágnak. Emellett magas indexértéket mutatnak a pedagógusnak, művésznek készülők és a pénzügyi, gazdasági terület iránt érdeklődők adatai is. A legalacsonyabb pontszámot azok között tapasztaltuk, akik a gépipari és fémipari szakmák, a számítógéphez köthető munkák, illetve a gépjárművezetés iránt érdeklődnek (lásd a 2.2.3. ábrát). A jelenség háttérében a nemek szerinti megoszlás állhat: ahogy azt a korábbiakban láthattuk, a magas Szabadidő-indexszel jellemzett szakmák inkább a lányokat vonzzák, mint a fiúkat, a gépipar és a fémipar, valamint a gépjárművezetés pedig „fiús” szakmák. Az alfejezet elején pedig azt láthattuk, hogy a lányokra sokkal inkább jellemző a szabadidő középpontba helyezése, mint a fiúkra.

2.2.3. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2017

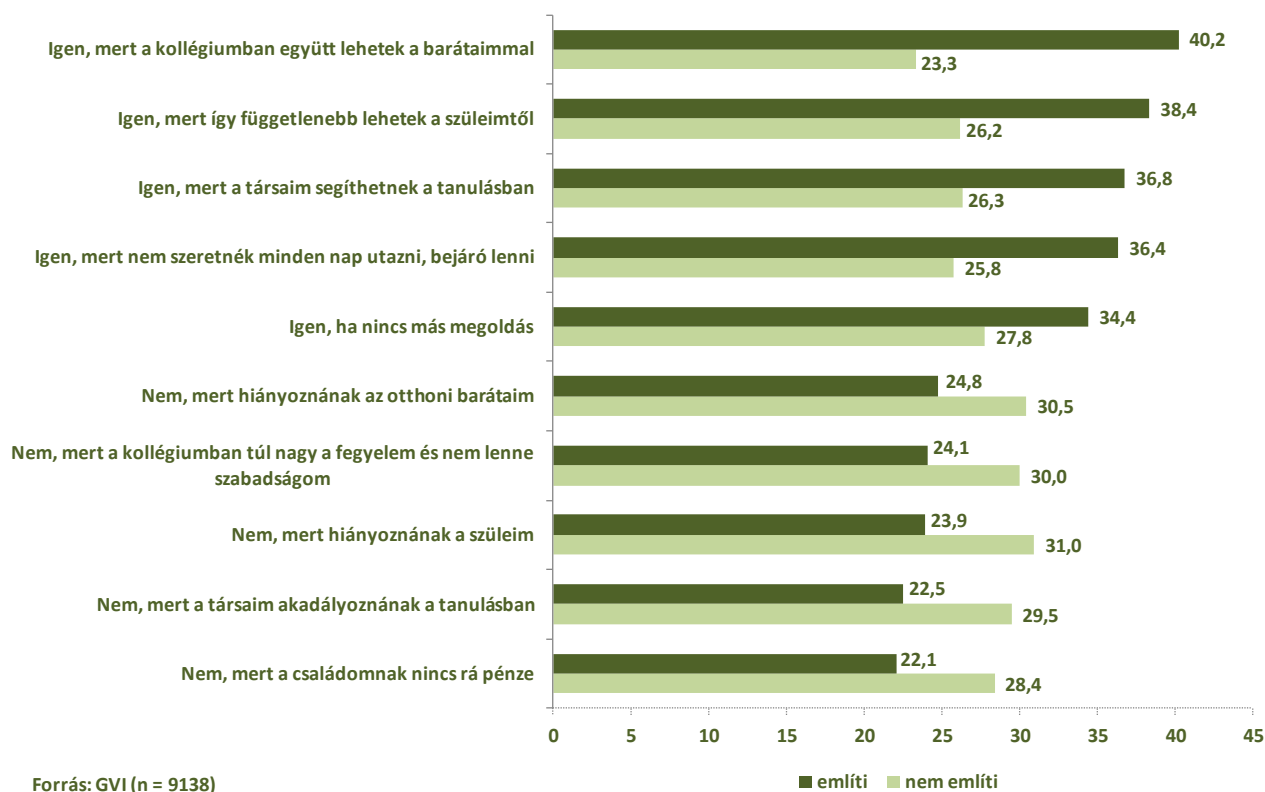
A felnőttkori tartós munkára, biztos munkahelyre vonatkozó kérdésre adott válaszok tekintetében az átlagos Szabadidő-index nem mutatott jelentős eltérést. Az index azok körében a legmagasabb, akiknek jövőbeli munkájukkal kapcsolatban fontos, hogy sok szabadidejük legyen mellette (lásd a 2.2.4. ábrát).

2.2.4. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók tartós munkavállalással megvalósítható tervei szerint, 2017

A 2.2.5. ábrán látható, hogy azok körében, akik valamilyen okból szívesen lagnának kollégiumban, a Szabadidő-index is magas pontszámot vesz fel. Legnagyobb mértékben azok a tanulók helyezik középpontba a szabadidős tevékenységeket, akik azért lagnának szívesen kollégiumban, mert ott együtt lehetnek a barátaikkal és függetlenebbek lehetnek a szüleiktől. Az alacsony Szabadidő-indexszel rendelkezők leggyakrabban azt jelezték, hogy nem szívesen lagnának kollégiumban.

2.2.5. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámai a tanulók kollégiumi elhelyezéssel kapcsolatos véleménye szerint, 2017

2.3. A Gépipar/fémipar-index

A Gépipar/fémipar-index azon tanulók körében magas, akiknek érdeklődése elsősorban a gépipari, illetve fémipari foglalkozások felé irányul.

A Gépipar/fémipar-index tartalma:

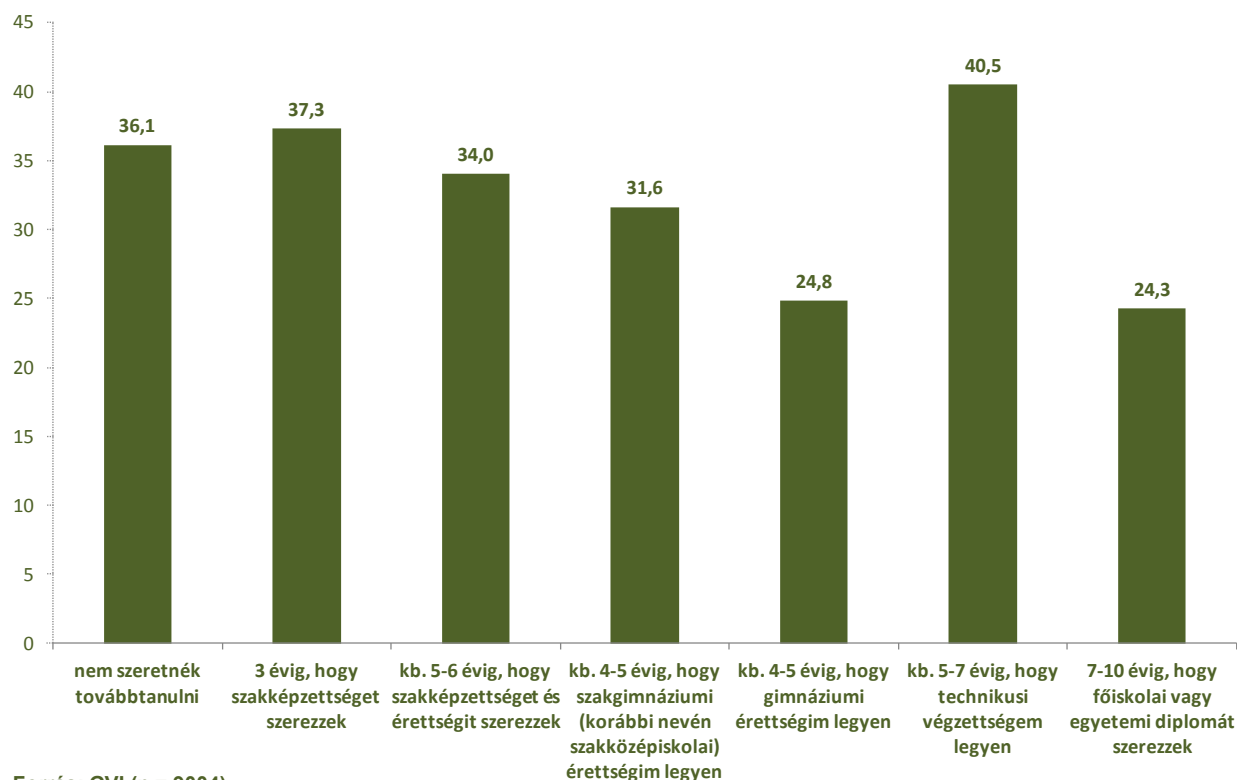
- autókkal, motorokkal kapcsolatos cikkek, hírek érdekelnek
- felnőttként gépeket szerelnék, javítanék
- felnőttként fémekkel dolgoznék, fúrnék, hegesztenék
- szívesen segítek otthon a barkácsolásban, szerelésben
- szívesen segítek otthon az autónk tisztításában
- ügyes vagyok a barkácsolásban, szerelésben

A Gépipar/fémipar-index nemek szerinti vizsgálata azt az előre sejthető összefüggést mutatja, miszerint a fiúk körében jóval magasabb a gépipari, illetve fémipari foglalkozások iránti érdeklődés (átlagpontszám: 43,5), mint a lányok között (átlagpontszám: 16,1).

Ha a diákok szüleinek iskolai végzettségét tekintjük, azt találjuk, hogy a legmagasabb index-értéket a szakközépiskolát vagy technikumot, illetve szakmunkásképzőt végzett szülők gyerekeinek körében láthatjuk (rendre 33,7 és 32,7), a legalacsonyabbat pedig a 8 általánosnál kevesebbel rendelkező szülők gyermekei között (23,2). A szülők foglalkozási státuszának vizsgálata pedig a szakmunkás, az alkalmi munkás, valamint a segédmunkás vagy betanított munkás szülők gyermekei között mutatta a legmagasabb indexértékeket.

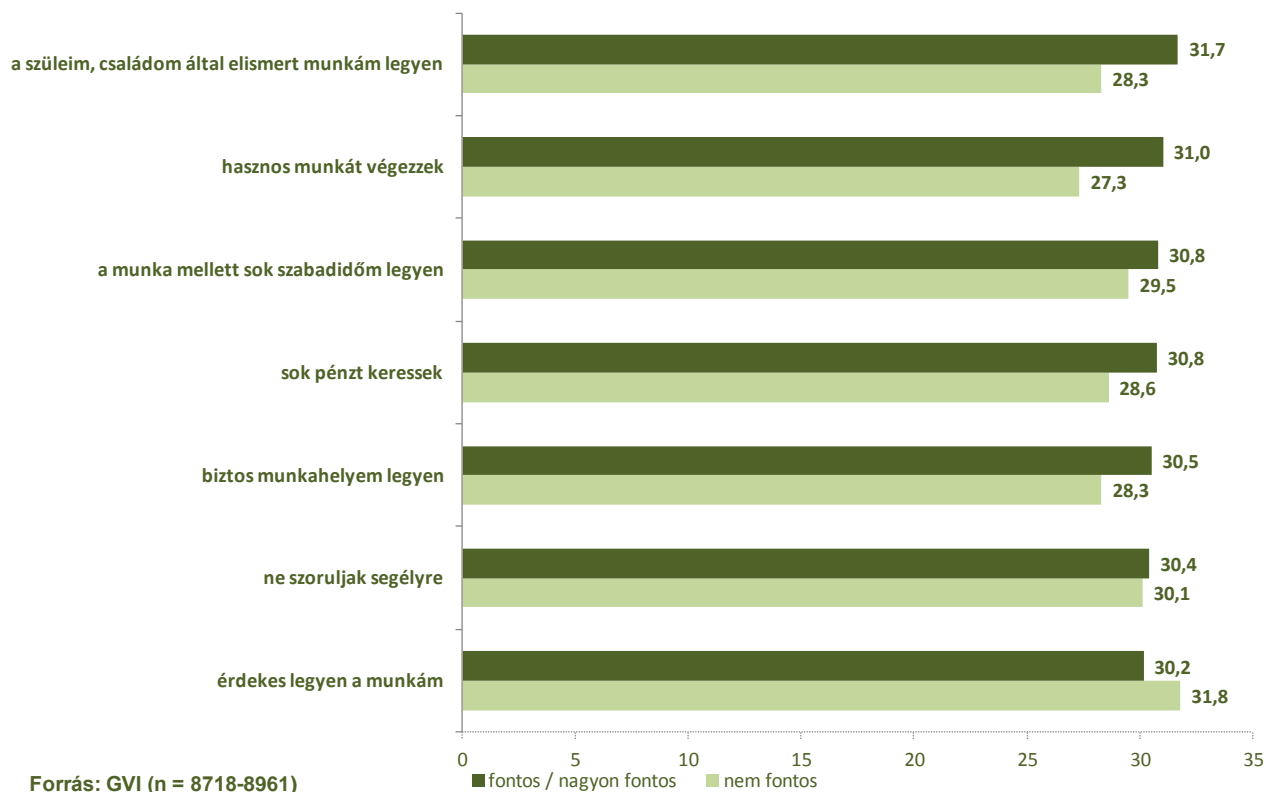
A 2.3.1. ábrán látható, hogy a Gépipar/fémipar-index azon tanulók között a legmagasabb, akik 5-7 éves technikus (40,5), illetve 3 éves szakközépiskolai képzésben (37,3) szeretnének részt venni az általános iskola után. Az index azok körében a legalacsonyabb, akik diplomát (24,3), illetve gimnáziumi érettségit (24,8) szeretnének szerezni.

2.3.1. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2017

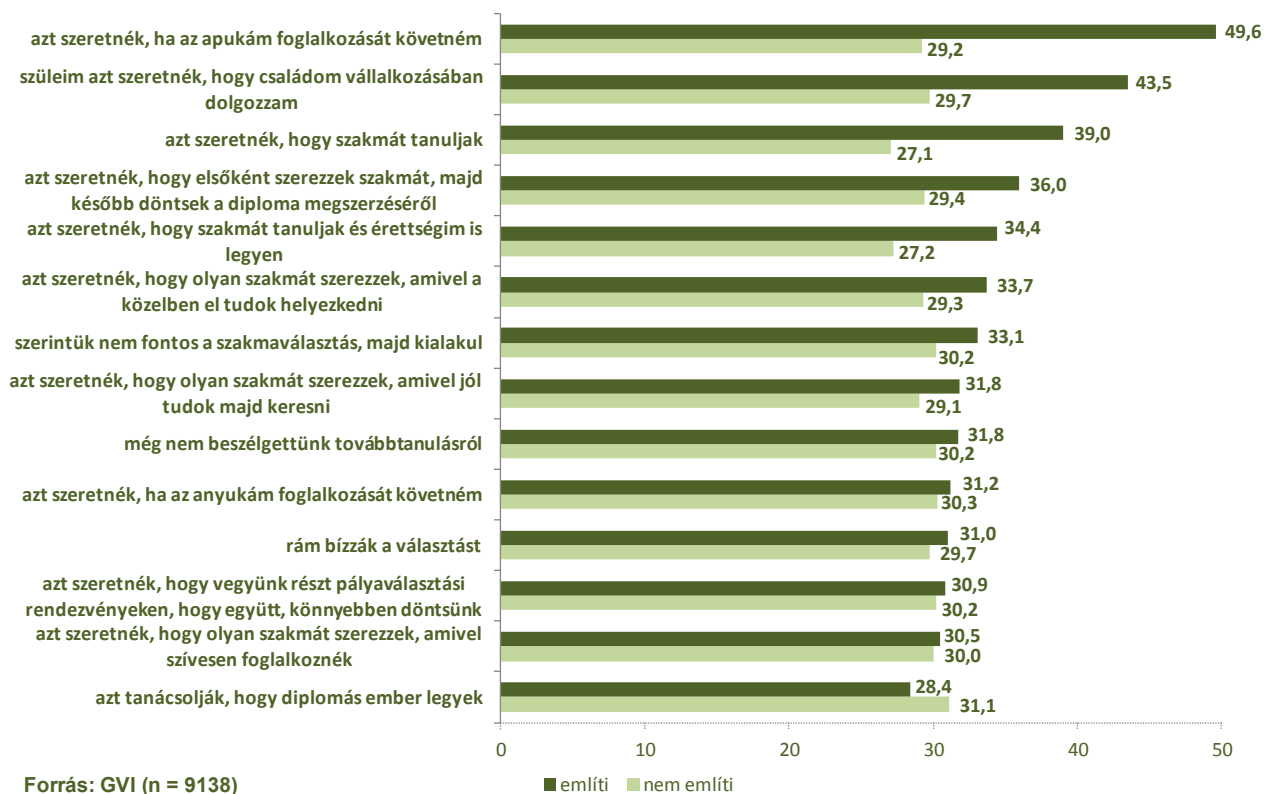
A Gépipar/fémipar index értékei nem mutatnak jelentős eltérést a tanulók munkavállalással elérhető céljai szerint. A legmagasabb átlagos indexértékkel (31,7) jellemezhetőik számára fontos, hogy családjuk által elismert munkájuk legyen. Ha az egyes célok hiányát is tekintjük (az adott célt nem említő csoportját), azt láthatjuk, hogy akik nem hangsúlyozzák a hasznos munka fontosságát, alacsonyabb Gépipar/fémipar-indexszel (27,3) rendelkeznek, mint a többi csoport. A gépipari irányultság tehát erős összefüggésben van a hasznos munka iránti vágygal (lásd a 2.3.2. ábrát).

2.3.2. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámái a tanulók tartós munkavállalással megvalósítható tervei szerint, 2017

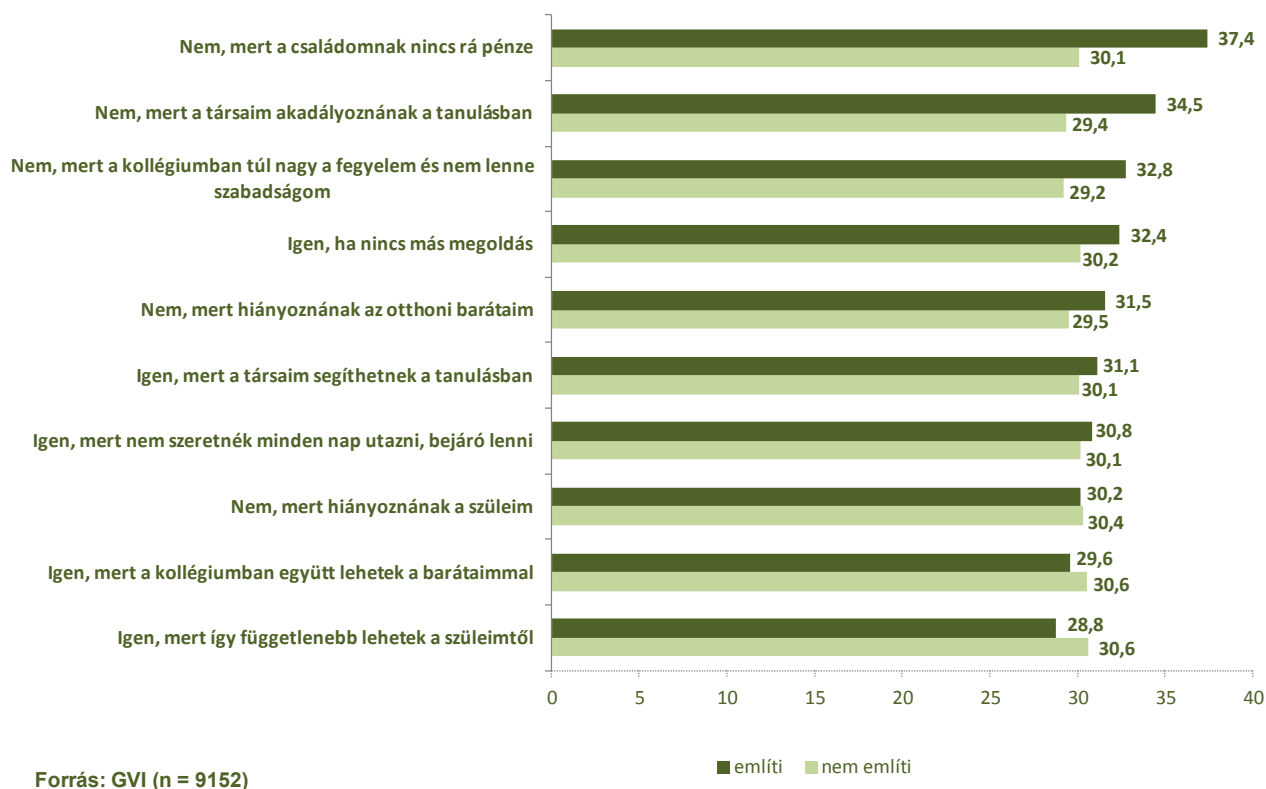
Azon megkérdezettek, akik magas fokú gépipari/fémipari érdeklődéssel jellemezhetőek, leggyakrabban azt jelezték a pályaválasztásra vonatkozó szülői tanácsok kapcsán, hogy édesapjuk szeretné, ha az ő foglalkozását követné gyermeke (49,6). Emellett sokuk szülei azt szeretnék, hogy családjuk vállalkozásában dolgozzon (43,5), illetve azt, hogy gyermekük tanuljon szakmát (39,0). Átlagosan 33,1 pontos indexszel jellemezhetőek azok, akiknek szülei nem tartják fontosnak a szakmaválasztást. A legalacsonyabb átlagos gépipari/fémipari érdeklődéssel azok a diákok jellemezhetőek, akiknek szülei a diploma megszerzését tanácsolják (28,4) és szintén alacsony átlagos pontszámot kaptak azok a fiatalok, akiknek szülei szerint olyan szakmát kellene tanulniuk, amivel szívesen foglalkoznának (30,5). A pályaválasztási rendezvényen való részvételt is az alacsony fokú (30,9) gépipari érdeklődéssel jellemezhető gyerekek szülei tanácsolják (lásd a 2.3.3. ábrát). Tehát elmondható, hogy a szakképzettséggel rendelkező szülők közül sokan szeretnék gyermekükre örökíteni szakmájukat. Ez abból is látható – amint az alfejezet elején is megjegyeztük – hogy a legmagasabb gépipari/fémipari indexértékkel rendelkező gyerekek többségének szülei szakközépiskolai, vagy szakmunkás végzettséggel rendelkeznek.

2.3.3. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2017

A kollégiumi elhelyezést vizsgálva az adatok azt mutatják, hogy a tanulóknak az a csoportja jellemezhető a legmagasabb gépipari/fémipari érdeklődéssel, akik azt jelezték, hogy családjuknak nincs pénze kollégiumra (37,4), illetve akik attól tartanak, hogy kollégiumi társaik zavarnák őket a tanulásban (34,5). Sokan azért nem laknának szívesen kollégiumban, mert tartanak a túl nagy fegyelemtől (32,8). Azok között, akik szívesen mennének kollégiumba, jellemzően alacsonyabb Gépipar/fémipar-index értékeket látunk. Köztük a legmagasabb azoké, akik akkor mennének kollégiumba, ha nincs más megoldás (32,4), vagy mert társaik segíthetnek nekik a tanulásban (31,1) (lásd a 2.3.4. ábrát).

2.3.4. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók kollégiumi elhelyezéssel kapcsolatos véleménye szerint, 2017

2.4. A Kreativitás-index

A Kreativitás-index azon tanulók körében magas, akik érdeklődnek a művészetek iránt, szeretnek kreatív tevékenységet végezni, illetve új dolgokat kipróbálni.

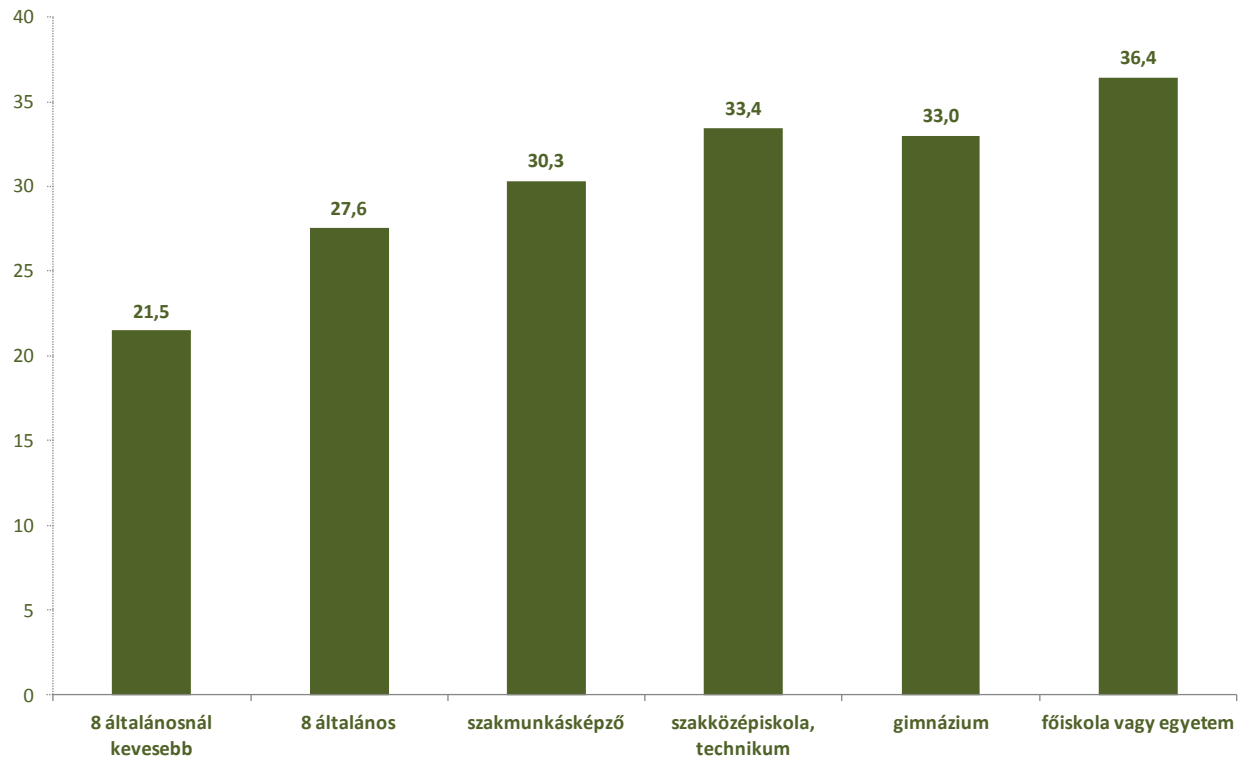
A Kreativitás-index tartalma:

- a művészetek érdekelnek
- szeretek új dolgokat kipróbálni
- szeretek a saját ötleteim alapján tervezni, dolgozni
- a jövőben művészettel foglalkoznék
- ügyes vagyok rajzolásban
- ügyes vagyok modellezésben

A Kreativitás-index nemek szerinti vizsgálata azt mutatja, hogy a lányok jobban érdeklődnek a kreatív tevékenységek és a művészet iránt, mint a fiúk (a lányok átlagpontszáma 39,3, míg a fiúké 26,3).

Ha a diákok szüleinek iskolai végzettségét vizsgáljuk, azt találjuk, hogy minél magasabb az apa iskolai végzettsége, annál magasabb a Kreativitás-index átlagértéke. A kevesebb, mint 8 általános iskolai osztályt végzett szülők gyermekeinek körében az index átlagértéke csupán 21,5, míg a diplomás szülők gyerekeinél a legmagasabb ez az érték: 36,4. Azoknak a diákoknak, akiknek apja vagy gondviselője szakmunkásképzőt végzett, átlagos index-értéke 30,3. A gimnáziumot végzett szülők gyermekeinek átlagos pontszáma 33,0, a szakközépiskolai érettségivel rendelkezők gyermekei körében pedig 33,4 az átlagos érték (lásd a 2.4.1. ábrát).

2.4.1. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámai a szülők (édesapa vagy gondviselő) iskolai végzettsége szerint, 2017

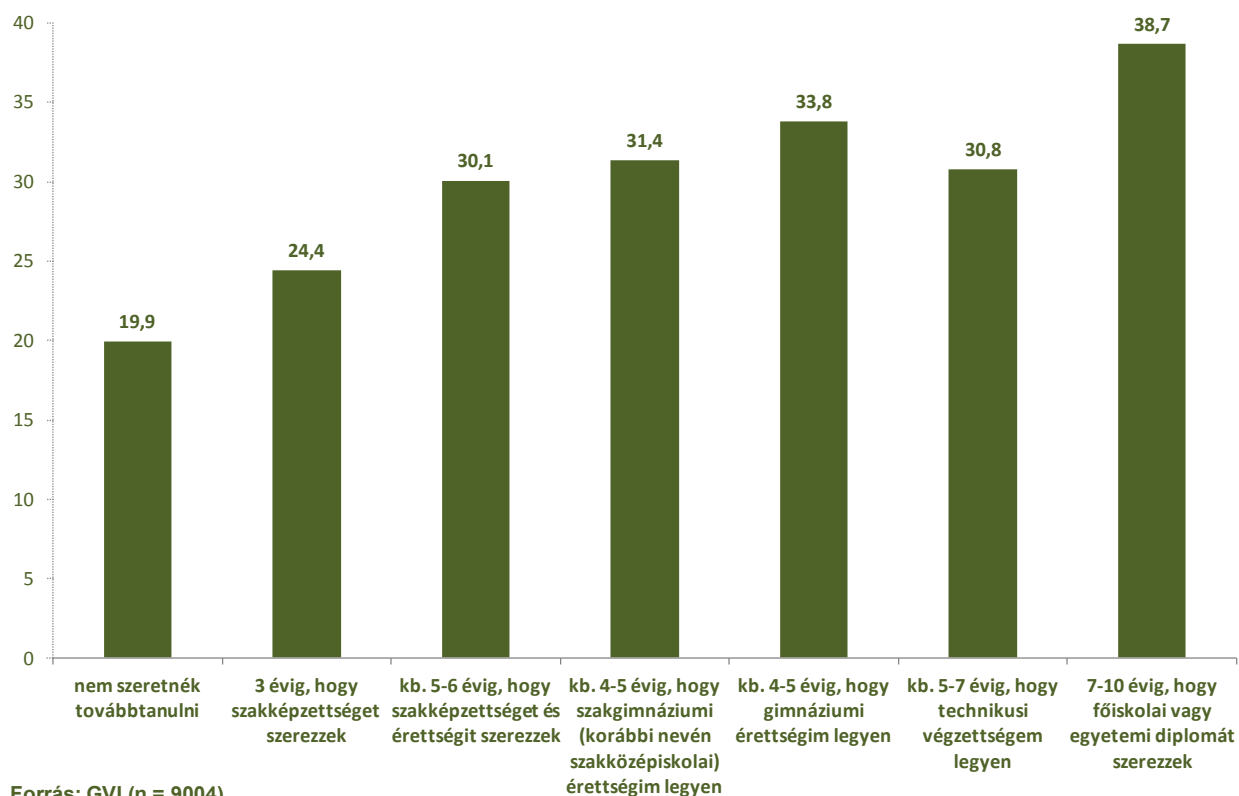

Forrás: GVI (n = 6598)

A szülők foglalkozási státuszának vizsgálata a szellemi foglalkozású szülők gyermekei között mutatta a legmagasabb indexértéket, az alkalmi munkás, közmunkás, illetve munkanélküli szülők gyermekei esetében pedig a legalacsonyabbat.

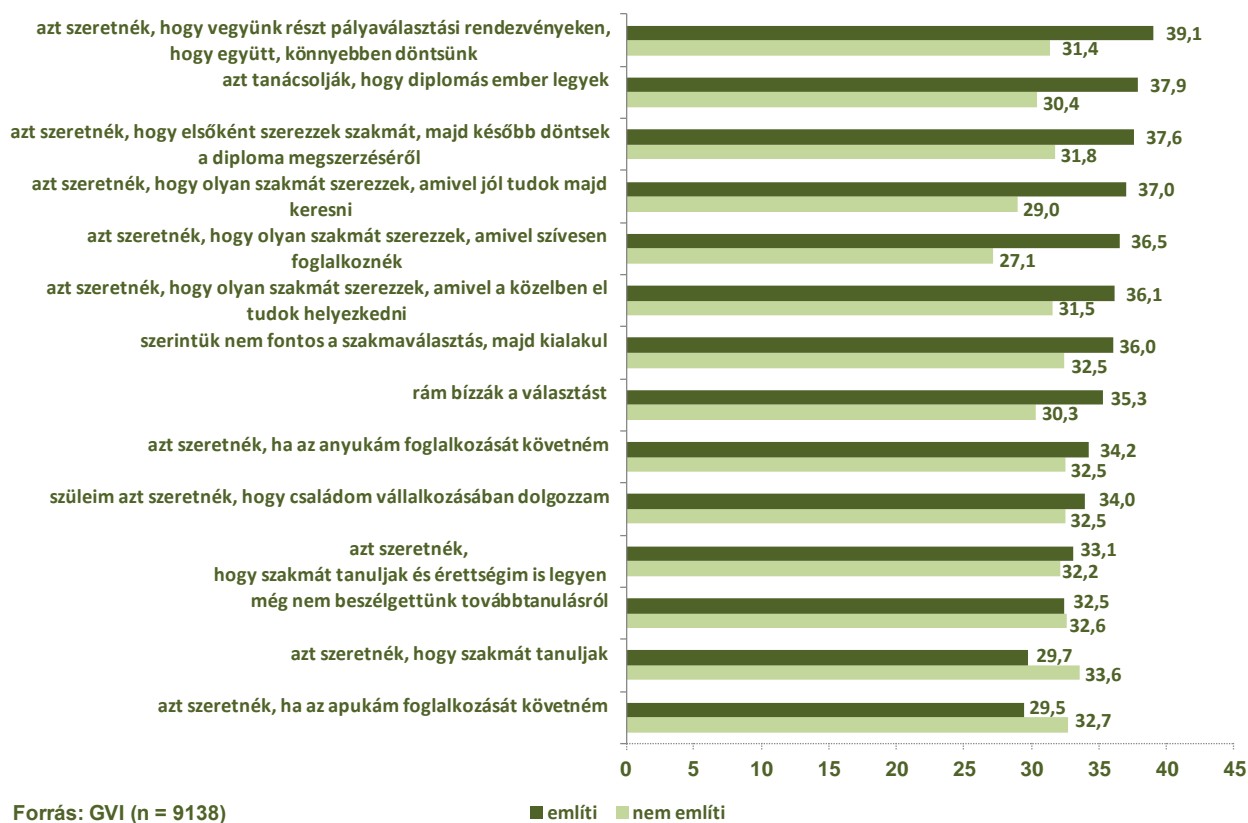
A 2.4.2. ábrán látható, hogy a Kreativitás-index azon tanulók között a legmagasabb, akik főiskolára, egyetemre szeretnének menni (38,7). A legalacsonyabb értéket azok esetében láthatjuk, akik nem szeretnének továbbtanulni, illetve akik 3 éves szakközépiskolai képzésben terveznek részt venni (rendre 19,9, illetve 24,4 pont).

2.4.2. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámjai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2017

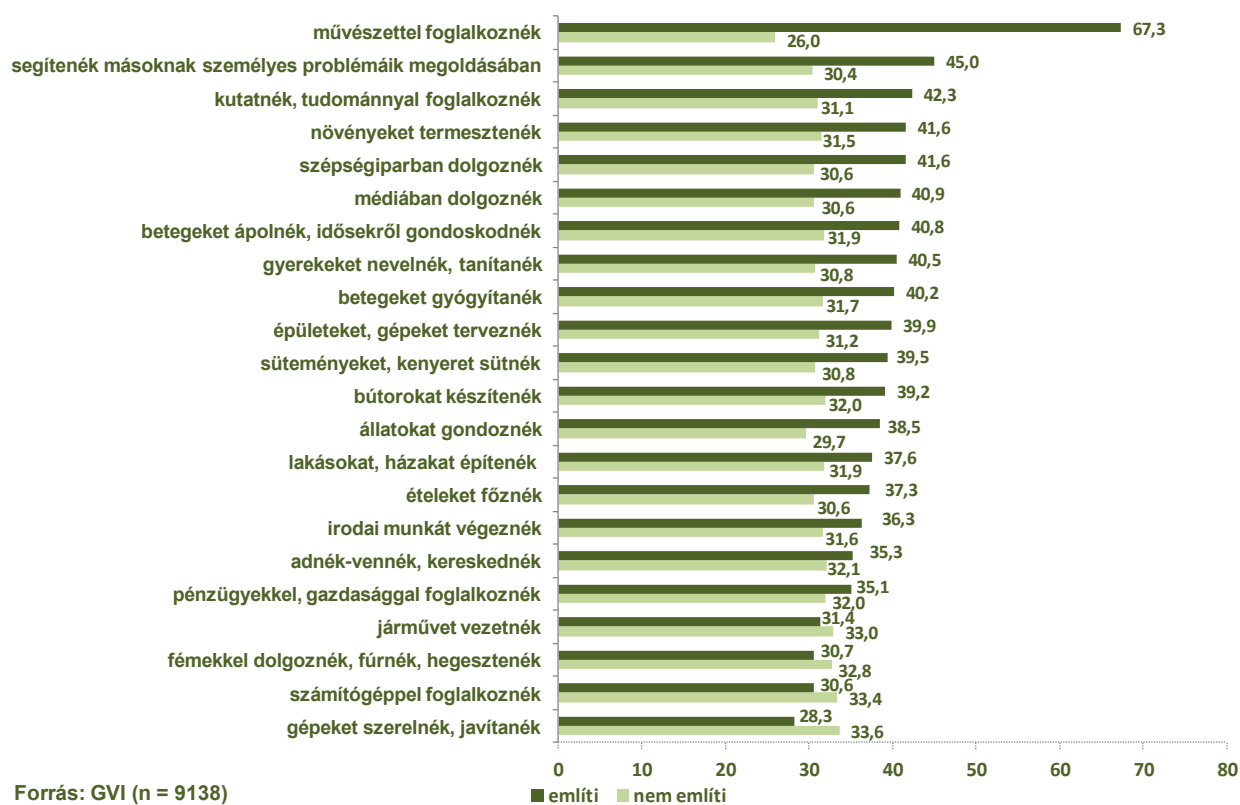
A szülők pályaválasztási tanácsai szerint is megvizsgáltuk a Kreativitás-index értékét (lásd a 2.4.3. ábrát). Kifejezetten magas azoknak a diákoknak a Kreativitás-index értéke, akiknek szülei a pályaválasztási rendezvényen való részvételt tanácsolják (39,1). Szintén magas ez az érték azoknál a gyerekeknél, akinek szülei azt javasolják, hogy szerezzenek diplomát (37,9), valamint, akiknek szülei azt szeretnék, hogy előbb szakmát szerezzenek, majd később döntsenek a diploma megszerzéséről (37,6). Viszonylag magas indexértéket láthatunk azok körében is, akiknek szülei azt tartják fontosnak, hogy majdani szakmájukkal jól keressenek (37,0), illetve azok között is, akiket szüleik arra buzdítanak, hogy olyan szakmát válasszanak, amivel szívesen foglalkoznának (36,5). Két tanács esetében azt látjuk, hogy a nem említők Kreativitás-indexe magasabb, mint az említőké. Ezek közül az egyik arra vonatkozik, hogy a gyerek tanuljon szakmát (az említők Kreativitás-indexe 29,7, a nem említőké 33,6), a másik pedig arra, hogy a gyerek apja foglalkozását kövesse (az említők Kreativitás-indexe 29,5, a nem említőké 32,7).

2.4.3. ábra: A Kreativitás-index átlagpontoszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2017

Azt is megvizsgáltuk, hogy a különböző foglalkozásokat választó gyerekeknek milyen magas a Kreativitás-indexe (lásd a 2.4.4. ábrát). Nem meglepő módon messze azok körében találtuk a legmagasabb átlagos index-értéket (67,3), akik művészettel szeretnének foglalkozni (hiszen ez a változó részét is képezi az indexnek). Kifejezetten magas, 41 pont feletti a következő szakmákat tervező diákok Kreativitás-indexe: segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában (45,0); kutatnék, tudománnyal foglalkoznának (42,3); növényeket termesztenék (41,6); szépségiparban dolgoznának (41,6). A legalacsonyabb átlagos indexértékeket azon diákok között láthatjuk, akik gépek szerelésével, javításával, számítógépekkel, fémek megmunkálásával, vagy gépjárművezetéssel foglalkoznának (rendre 28,3, 30,6, 30,7 és 31,4).

2.4.4. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámjai a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2017

2.5. A Diploma-index

A Diploma-index azon megkérdezettek körében jelez magas értéket, akik felsőfokú tanulmányokat, diplomaszerezést terveznek, illetve szellemi munkára vágnak.

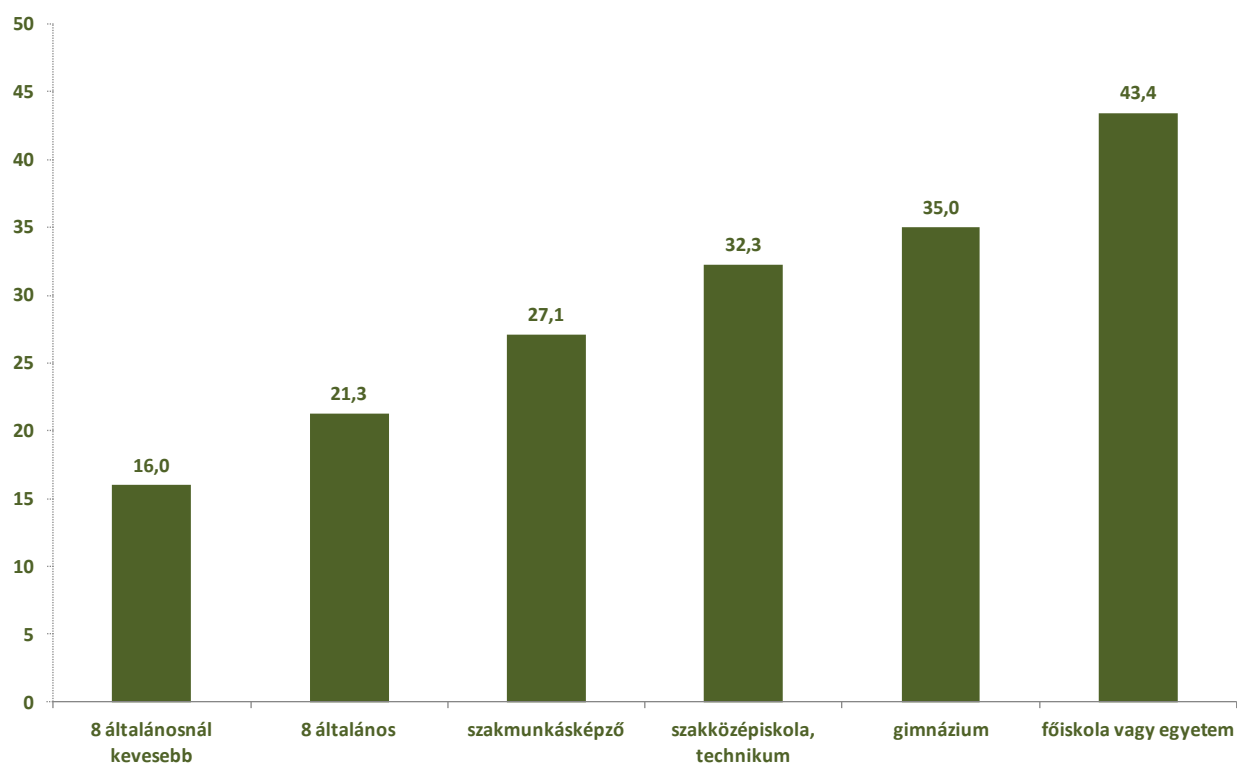
A Diploma-index tartalma:

- 7-10 évig szeretnék az általános iskola után tanulni, hogy diplomát szerezzenek
- a gazdasági hírek érdekelnek
- a természettudományos cikkek érdekelnek
- ügyes vagyok számolásban
- ügyes vagyok idegen nyelvek tanulásában
- ügyes vagyok a rejtvényfejtésben, logikai feladatokban
- ügyes vagyok szervezésben
- az elképzelt foglalkozások között szerepel az alábbiakból legalább egy:
 - o számítógéppel végzett munka
 - o orvosi munka
 - o mérnöki munka
 - o irodai munka
 - o oktatás
 - o művészet
 - o pénzügyi, gazdasági terület
 - o pszichológia, szociális munka
 - o médiában végzett munka
 - o kutatás

A nemek szerinti bontás azt mutatja, hogy a lányok közül egy kicsivel többen orientálódnak a felsőfokú tanulmányok és a szellemi munka felé: körükben az index átlagos értéke 32,1 pont, a fiúk között pedig 30,3 pont.

A szülők iskolai végzettsége szerinti bontás jól mutatja, hogy a felsőfokú végzettségű szülők jelentős mértékben továbbörökítik ambícióikat gyermekeikre: a főiskolai vagy egyetemi diplomával rendelkező szülők gyermekei között nagyon magas, 43,4 pontos az átlagos indexérték. A Diploma-index átlagpontszáma emellett nő a szülő iskolai végzettségének növekedésével: a 8 általánosnál alacsonyabb végzettségűek gyermekei között csak 16,0 pont, a 8 általános végzettségűek körében 21,3 pont, a szakmunkásképzőt végzettekénél 27,1 pont, a szakközépiskolát végzettek között 32,3 pont, a gimnáziumi érettségivel rendelkezőknél pedig 35,0 pont (lásd a 2.5.1. ábrát).

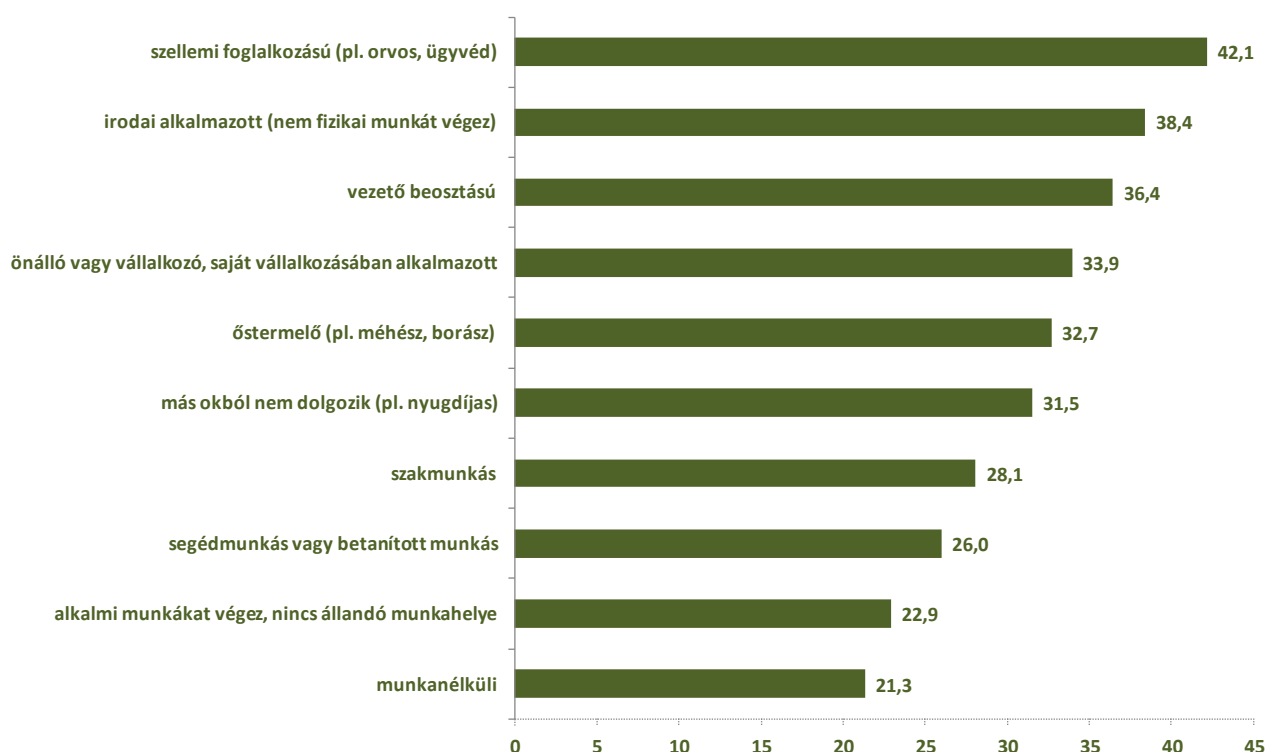
2.5.1. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a szülők (édesapa vagy gondviselő) iskolai végzettsége szerint, 2017

Forrás: GVI (n = 6598)

A szülők foglalkozási státuszát tekintve megállapítható, hogy a legmagasabb Diploma-indexszel a szellemi foglalkozású (42,1), az irodai alkalmazott (38,4) és a vezető beosztású (36,4) szülők gyermekei rendelkeznek. A legalacsonyabb átlagos index-értéket a munkanélküliek (21,3), az alkalmi munkát végzők (22,9) és a segéd-, vagy betanított munkások (26,0) gyermekei körében tapasztaltuk (lásd a 2.5.2. ábrát).

2.5.2. ábra: A Diploma-index átlagpontszámjai a szülők foglalkozása szerint, 2017

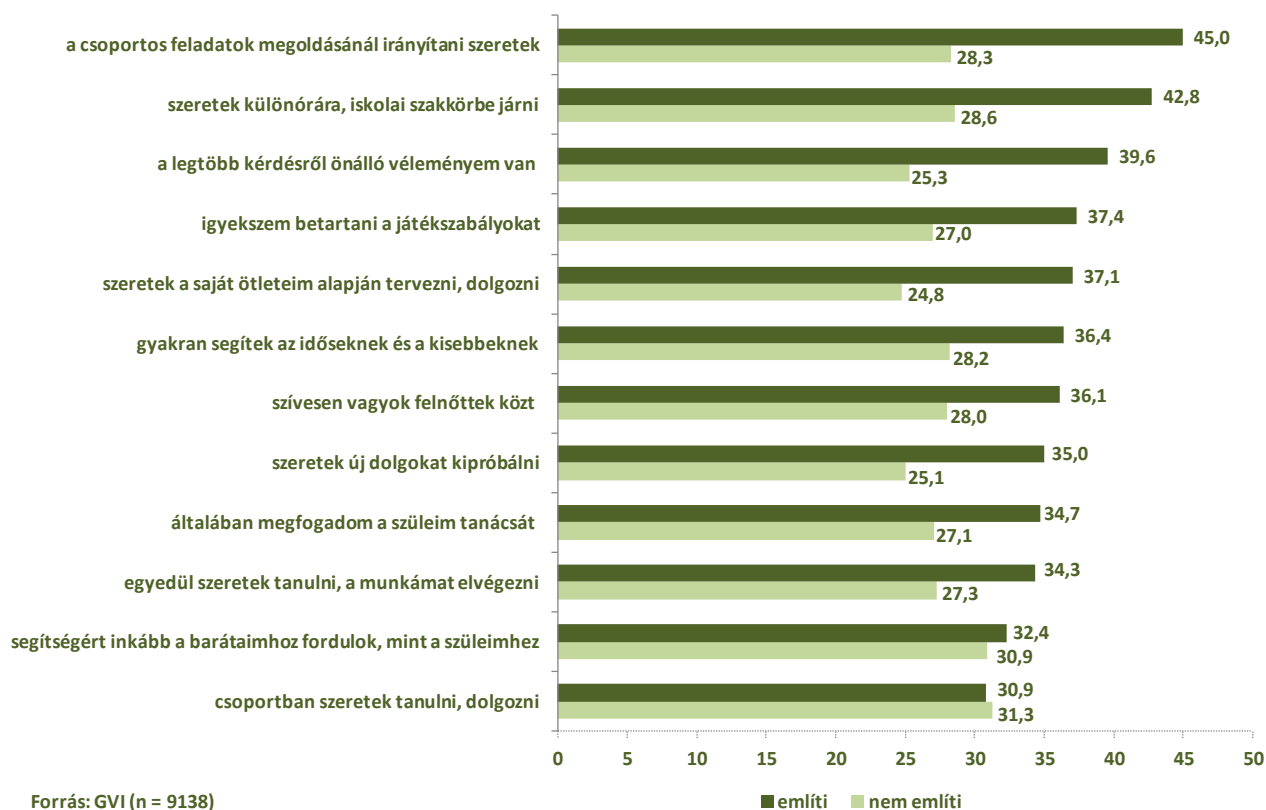

Forrás: GVI (n = 7400)

A tanulók egyes pszichológiai jellemzőit vizsgálva megállapíthatjuk, hogy azon tanulók közül, akik önállóbbnak és iskolai munkájukban szorgalmasabbnak tekinthetőek, többen készülnek diplomát szerezni, mint a többi diák közül. A Diploma-index magas átlagos értéket jelez azoknál, akik a csoportos feladatok megoldásánál irányítani szeretnek (45,0), azok között, akik szeretnek különóra, iskolai szakkörbe járni (42,8) és azok körében, akik önálló véleményt fogalmaznak meg a legtöbb kérdésben (39,6).

A Diploma-index ezzel szemben viszonylag alacsony átlagos értéket mutat azok között, akik csoportban szeretik elvégezni a feladataikat (30,9), azok körében, akik segítségért inkább a barátaikhoz fordulnak, mint a szüleikhez (32,4), valamint azok között, akik egyedül szeretnek tanulni, dolgozni (34,3) (lásd a 2.5.3. ábrát).

2.5.3. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a tanulók egyes pszichológiai jellemzői szerint, 2017

A szülők pályaválasztásra vonatkozó tanácsai jelentősen befolyásolhatják a fiatalok továbbtanulásra, szakmaválasztásra vonatkozó döntéseit. A 2.5.4. ábrán látható, hogy azon fiatalok között, akiknek szülei azt tanácsolják, hogy váljanak diplomás emberré, kiemelkedően magas (45,3 pont) a Diploma-index átlagértéke. Emellett viszonylag magas átlagos indexértéket láthatunk azok körében is, akiknek szülei azt tanácsolják, hogy vegyenek részt pályaválasztási rendezvényeken és együtt döntsenek a továbbtanulásról (36,9). Az indexérték a legalacsonyabb azok körében, akiknek szülei azt szeretnék, ha gyermekük szakmát tanulna (22,6), akik még nem beszélgettek a továbbtanulásról (27,8), illetve akiknek szülei azt tanácsolják, hogy szakmát is tanuljanak és érettségit is szerezzenek (28,2). (Ezen értékeknél jóval magasabb a fenti három opciót nem említő átlagos indexértéke, rendre 34,3, 31,3 és 33,3.)

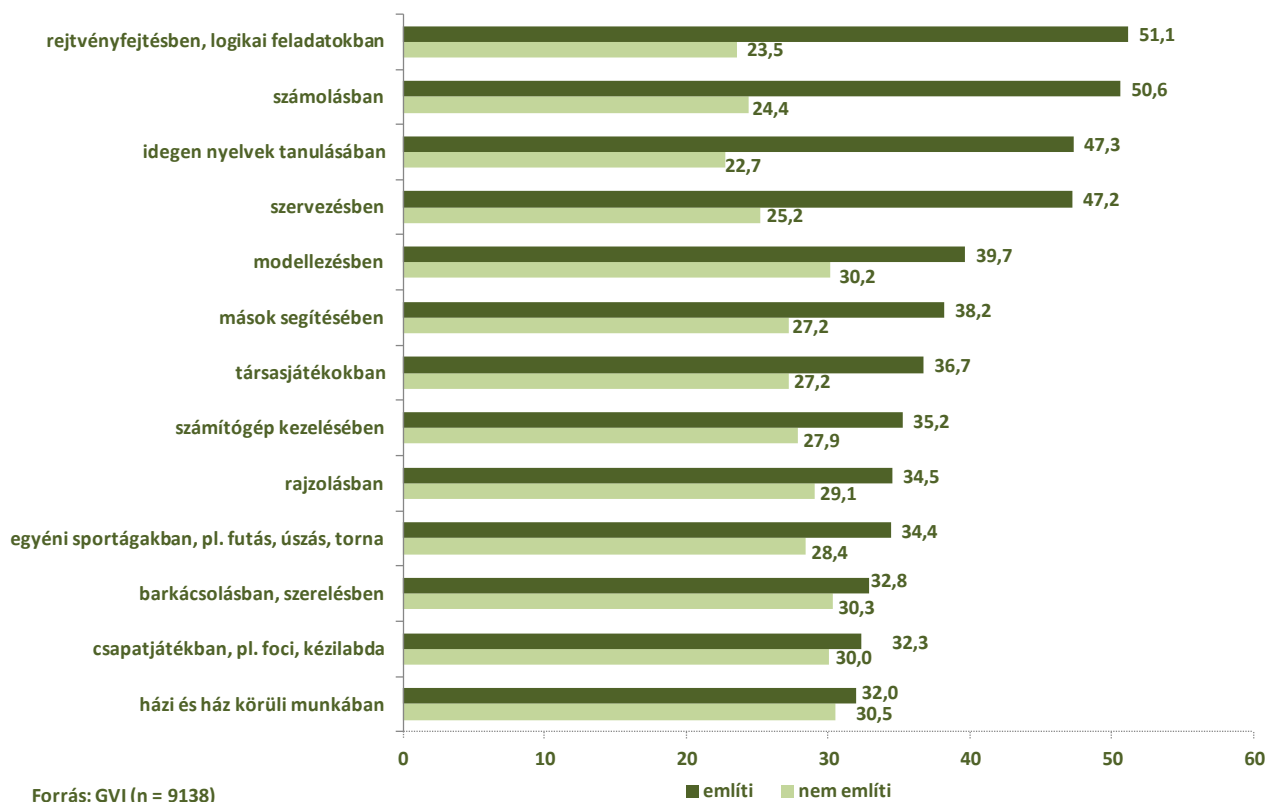
Az adatokból arra következtethetünk, hogy a szülők a szakmaszerzést és a diplomaszerezést egymást kizáró továbbtanulási utaknak gondolják, holott a szakgimnázium (korábbi nevén szakközépiskola) utáni diplomaszerezés is egy lehetséges továbbtanulási mód, ami ráadásul sokrétűen hasznosítható, rugalmas tudást és készségeket ad. Kifejezetten alacsony értéket (27,8) mutat azok átlaga, akik még nem beszélgettek szüleikkel a továbbtanulásról, tehát a diplomára vágyók általában a továbbtanulást illetően tudatos szülőkkel rendelkeznek.

2.5.4. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2017

A Diploma-index értéke kiemelkedően magas (rendre 51,1, illetve 50,6 pont) azon általános iskolások körében, akik rejtvényfejtésben és logikai feladatokban, illetve számolásban tartják ügyesnek magukat (lásd a 2.5.5. ábrát). Ez elmondható az idegen nyelvek tanulását és a szervezést említőkről is. A kétkezi munkában (házi és ház körüli munka, barkácsolás, szerelés), valamint a sportban érzett tehetség a Diploma-index alacsony értékeivel jár együtt (34,5 pont alatt); ami érthető is, hiszen ezek a tevékenységek nem igényelnek magas fokú elméleti felkészültséget.

2.5.5. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a szerint, hogy a tanuló miben érzi tehetségesnek magát, 2017

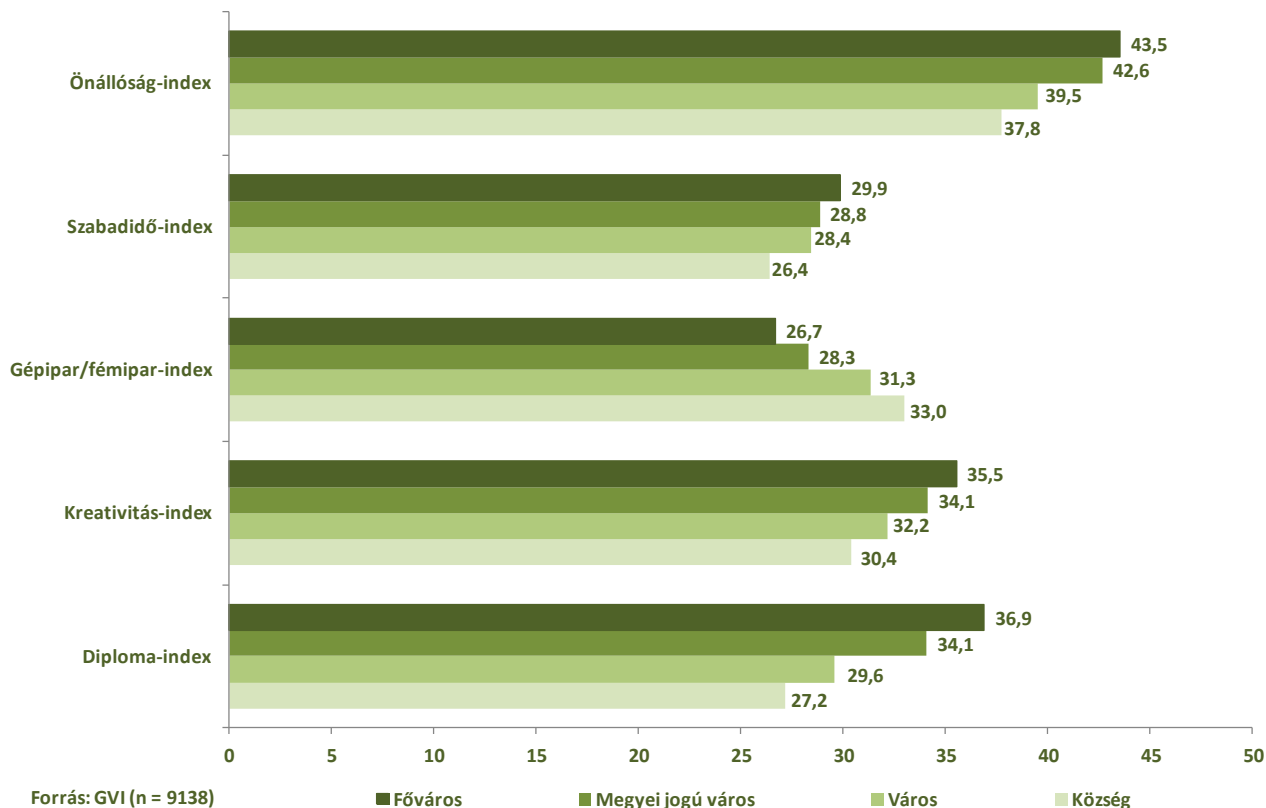
2.6. Az iskola jellemzőinek hatása a tanulói profilokra

Az alábbiakban az iskolának otthont adó település típusa és az iskola mérete szerint vizsgáljuk a tanulói profilok leírására alkalmazott öt indexet.

A megkérdezett diákok 18%-a Budapestre jár iskolába, 22%-uk megyei jogú városba, 35%-uk városba, 26%-uk pedig községi általános iskolába jár. Kis iskolába, ahol legfeljebb 30 hetedikes tanul, 23%-uk jár, nagy iskolába pedig, ahol legalább 31 hetedikes tanul, 77%-uk jár.

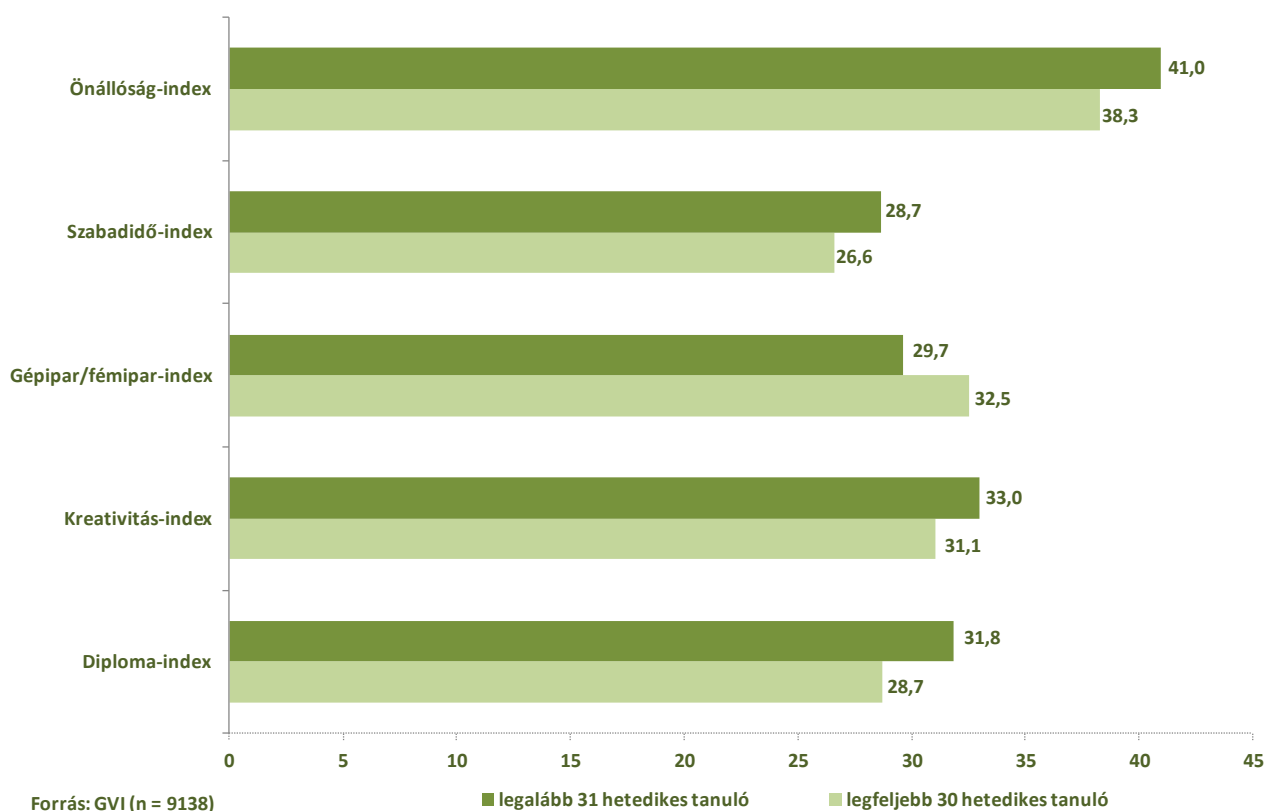
A településtípusok szerinti elemzés arra a tendenciára mutat rá, hogy minél nagyobb és városiasabb településen van egy iskola, annál magasabb az Önállóság-index, a Szabadidő-index, a Kreativitás-index és a Diploma-index értéke (lásd a 2.6.1. ábrát). A Gépipar/fémipar-index átlagos értéke ellenben a községek esetében a legmagasabb (33,0) és a fővárosban a legalacsonyabb (26,7).

2.6.1. ábra: Az indexek átlagpontszámai az iskolának otthont adó település típusa szerint, 2017

Az iskola méretének hatása is hasonló képet mutat. Az adatok szerint az önállóság, a szabadidő-centrikusság, a kreativitás és a diploma-orientáltság a nagyobb méretű iskolákban tanuló diákokra jellemzőbb. A Gépipar/fémipar-index azonban a kis méretű, legfeljebb 30 hetedikes tanulóval rendelkező iskolákban mutatja a magasabb átlagos értéket (32,5 pont) (lásd a 2.6.2. ábrát).

2.6.2. ábra: Az indexek átlagpontszámai az iskola nagysága (hetedikes tanulók létszáma) szerint, 2017

3. Területi különbségek

Az alábbi fejezetben részletesebben bemutatjuk a területi különbségeket, és a korábbi fejezetek erre vonatkozó eredményeit is felelevenítjük. A legtöbb esetben régiók közötti összehasonlítást használunk, így az eredmények könnyebben átláthatóak és vizualizálhatóak. Abban az esetben, ha jelentős eltérés van egy-egy megye között egy régióon belül, az adatokat megyénként is megjelenítjük. A fejezet végén régióként összefoglaljuk az eredményeket.

A továbbtanulási tervek közötti régiós különbségeket a 3.1. táblázat mutatja. Egy régióban sem haladja meg az 2%-ot azon diákok aránya, akik nem szeretnének továbbtanulni. Leginkább Észak-Magyarországon terveznek a diákok 3 évig tanulni szakképzettség megszerzéséért (20%) és legkevésbé Közép-Magyarországon (9%). Szakképzettséget és érettségit szerezni a Dél-Alföldön a gyerekek több, mint negyede tervez (27%), míg a közép-magyarországi régióban csak 21%-uk. Szakgimnáziumi (korábbi nevén szakközépiskolai) érettségit a Nyugat-Dunántúlon szereznének a legtöbben (16%), és az Észak-Alföldön a legkevesebben (10%). A gimnáziumi érettségi tekintetében 7% és 12% között mozog az ilyen végzettséget tervező diákok aránya (az Észak-Alföldön a legkisebb ez az arány és a Dél-Dunántúlon a legnagyobb). Technikusi végzettséget jelentősen kisebb arányban szereznének a diákok a különböző régiókban, de legkevésbé a Dél-Dunántúlon (3%), a leginkább pedig a Közép-Magyarországon és a Nyugat-Dunántúlon (6%). Főiskolára vagy egyetemre a legtöbben Közép-Magyarországon (43%) mennének, míg Észak-Magyarországon mindössze 27% ez az arány. Minden régióban a felsőfokú végzettség megszerzése volt a leggyakrabban megjelölt tanulmányi cél.

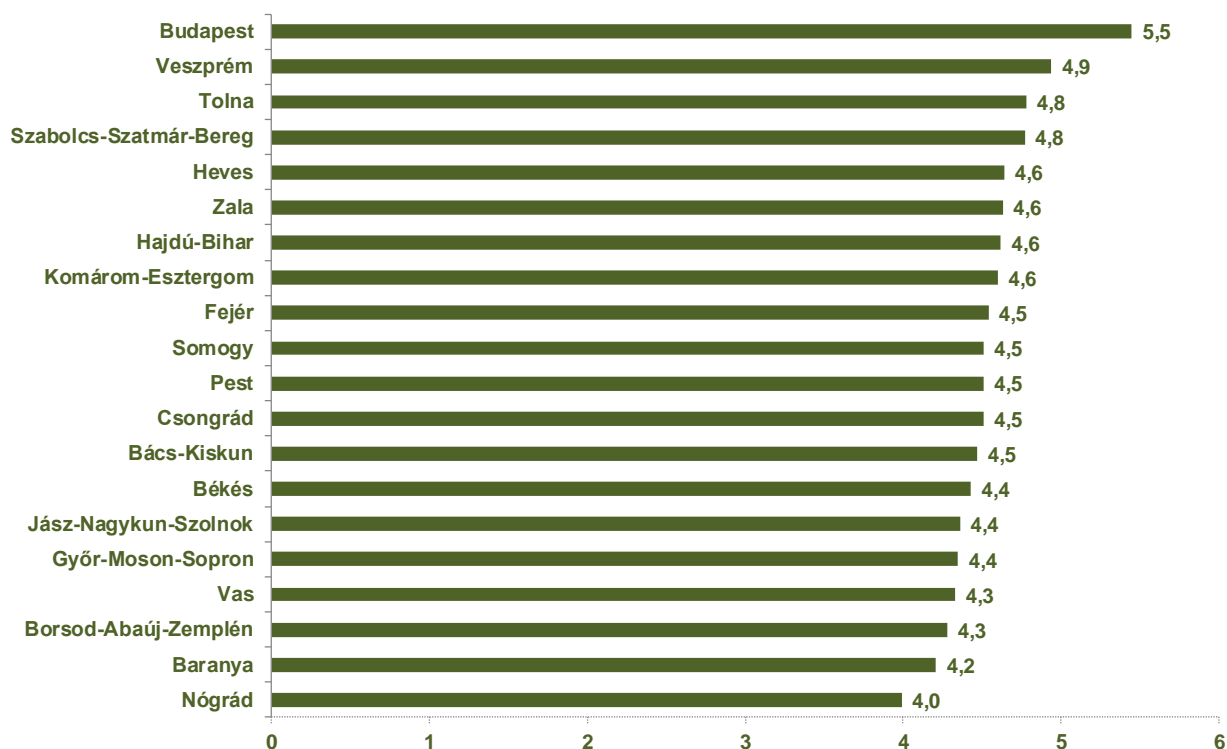
3.1. táblázat: A tanulók továbbtanulási tervei régiók szerint (százalék), N=9002, 2017

	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl	Közép-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Észak-Magyarország
nem szeretnék továbbtanulni	0,7%	1,0%	1,8%	1,6%	1,7%	1,0%	1,0%
3 évig, hogy szakképzettséget szerezzek	8,8%	16,5%	12,5%	19,3%	18,1%	15,7%	20,1%
kb. 5-6 évig, hogy szakképzettséget és érettségit szerezzek	20,7%	25,0%	25,0%	22,1%	22,2%	27,1%	24,7%
kb. 4-5 évig, hogy szakgimnáziumi (korábbi nevén szakközépiskolai) érettségim legyen	10,9%	15,5%	11,4%	10,6%	9,7%	12,6%	12,3%
kb. 4-5 évig, hogy gimnáziumi érettségim legyen	9,6%	7,5%	9,6%	12,3%	7,4%	8,9%	10,7%
kb. 5-7 évig, hogy technikus végzettségem legyen	6,4%	6,2%	4,6%	3,4%	5,2%	3,9%	4,5%
7-10 évig, hogy főiskolai vagy egyetemi diplomát szerezzek	42,9%	28,3%	35,2%	30,7%	35,6%	30,7%	26,7%

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

Megyéenként összehasonlítottuk, hogy átlagosan hány évig tanulnának tovább a diákok: az összes megyét tekintve 4 és 5,5 év között mozog ez az átlag (lásd a 3.1. ábrát). A legtovább Budapesten tanulnának a diákok (5,5 év), ezt követi Veszprém (4,9 év), valamint Tolna és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (mindkét esetben 4,8 év). A legrövidebb továbbtanulási időszakot Nógrád megyében tervezik a diákok (4 év), de Baranya, Békés, Borsod-Abaúj-Zemplén, Győr-Moson-Sopron, Jász-Nagykun-Szolnok és Vas megyékben sem éri el a 4,5 évet a tervezett továbbtanulás átlagos időtartama.

3.1. ábra: A továbbtanulás átlagos tervezett időtartama megyénként (év), 2017

Forrás: GVI (n = 9004)

A diákoknak adott szülői tanácsok aránya megyei bontásban jelentős eltéréseket mutat (lásd a 3.2. táblázatot). Például a szakmaszerzést Baranya (36%), Jász-Nagykun-Szolnok és Nógrád (35-35%) megyében a szülők mintegy 35%-a támogatja, miközben ugyanez az arány Budapesten (17%) az egyötödöt sem éri el. A szakma és az érettségi együttes megszerzését Nógrád (51%) megyében a szülők több, mint fele tanácsolja; míg Komárom-Esztergom és Zala megyékben ez az arány pusztán 35%. A diploma megszerzését a budapesti szülők támogatják a legnagyobb arányban (38%), továbbá jelentős – de a budapesti szülőknél kisebb – arányban (35%) javasolták a felsőoktatásban való részvételt a Szabolcs-Szatmár-Bereg megyei szülők is. A diploma megszerzését legkevésbé Borsod-Abaúj-Zemplén és Nógrád (22-22%) megyékben támogatják a szülők. A legnagyobb arányban a Csongrád és a Fejér (51-51%) megyei gyerekek jelölték be azt, hogy szüleik rájuk bízzák a választást, míg ez az arány Szabolcs-Szatmár-Bereg (40%) és Heves (38%) megyében a legalacsonyabb. Borsod-Abaúj-Zemplén, Győr-Moson-Sopron megyékben és Budapesten volt a leginkább jellemző, hogy a szülők még nem beszélgettek gyermekükkel a továbbtanulásról (rendre 7%), míg ez az arány Csongrád,

Veszprém, Zala és Nógrád megyékben volt a legkisebb (mind a négy esetben 3%). A gyerekek legnagyobb arányban (7%) Baranya megyében jelölték be azt, hogy szüleik azt szeretnék, hogy a családi vállalkozásban dolgozzanak, míg ez a válasz legkevésbé Komárom-Esztergom, Nógrád és Heves megyékben volt jellemző (rendre 2%). A pályaválasztási rendezvényeken való részvételt leginkább a Csongrád (23%), Vas (22%), Győr-Moson-Sopron (22%), és Békés (21%) megyei szülők támogatják, a legkevésbé pedig a Borsod-Abaúj-Zemplén (11%) megyei szülők. A gyerekek válaszai szerint a szülők leginkább Nógrád, Borsod-Abaúj-Zemplén és Hajdú-Bihar megyékben szeretnék (mindhárom esetben 17%), hogy gyermekük szakmaszerzést követően döntsön a diploma megszerzéséről. Ezzel szemben Heves, Baranya és Komárom-Esztergom megyékben csupán 9% ez az arány. A legnagyobb arányban a Somogy (68%) és Győr-Moson-Sopron megyei (66%) gyerekek válaszolták azt, hogy szüleik azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzenek, amellyel szívesen foglalkoznának; ez az arány Heves (43%) megye esetében a legalacsonyabb. A Tolna (54%), Somogy (50%), illetve Szabolcs-Szatmár-Bereg (49%) megyei gyerekek látják a legnagyobb arányban úgy, hogy szüleik azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzenek, amellyel majd jól tudnak keresni; ezt a választ a legkisebb arányban pedig a Komárom-Esztergom (33%) megyei gyerekek jelölték. A legnagyobb arányban a Nógrád (34%) megyei gyerekek vélik úgy, hogy a szüleik azt szeretnék, olyan szakmát találjanak, amellyel a közelben el tudnak helyezkedni. Ez az arány Zala (16%) megye esetében a legalacsonyabb. A budapesti szülők 6%-a szerint nem fontos a szakmaválasztás, míg a Győr-Moson-Sopron és Komárom-Esztergom megyei szülők körében ez az arány csupán 1%.

3.2. táblázat: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kapott szüleitől a továbbtanulásról megyék szerint (százalék), 2017

	Azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak	Azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak és érett- ségim is legyen	Azt tanácsolják, hogy diplomás ember legyek	Rám bízzák a választást	Még nem beszélgettünk továbbtanulásról	Azt szeretnék, ha anyukám foglalkozását követném	Azt szeretnék, ha apukám foglalkozását követném
Bács-Kiskun	30,0%	48,9%	25,5%	45,0%	4,8%	2,5%	6,4%
Baranya	36,1%	46,9%	26,4%	47,8%	5,2%	1,7%	8,3%
Békés	28,8%	42,9%	26,6%	44,6%	6,3%	2,6%	5,7%
Borsod-Abaúj-Zemplén	31,2%	46,7%	22,3%	42,4%	7,4%	2,7%	5,3%
Budapest	17,2%	35,8%	38,0%	48,6%	7,0%	2,4%	5,3%
Csongrád	28,8%	46,9%	26,2%	50,8%	3,4%	1,6%	3,9%
Fejér	25,5%	43,5%	27,0%	50,8%	5,3%	2,8%	5,9%
Győr-Moson-Sopron	29,4%	44,7%	24,9%	45,5%	7,4%	3,2%	4,2%
Hajdú-Bihar	31,0%	43,7%	30,6%	48,1%	6,7%	2,2%	7,0%
Heves	23,1%	40,4%	28,3%	38,0%	5,5%	3,6%	2,1%
Jász-Nagykun-Szolnok	34,9%	43,5%	25,1%	41,4%	3,9%	1,3%	5,8%
Komárom-Esztergom	20,0%	35,3%	26,2%	49,3%	5,1%	2,4%	6,1%
Nógrád	34,7%	51,4%	21,9%	49,2%	2,8%	2,0%	3,2%
Pest	28,9%	45,8%	27,3%	46,5%	5,4%	3,1%	4,9%
Somogy	29,3%	45,4%	30,2%	41,2%	5,5%	2,1%	4,6%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	27,4%	43,7%	34,8%	40,1%	4,0%	2,4%	6,4%
Tolna	29,9%	39,0%	29,9%	41,6%	5,8%	,6%	6,5%
Vas	28,1%	45,6%	25,5%	47,8%	4,7%	2,9%	6,9%
Veszprém	23,7%	40,8%	31,4%	48,2%	3,2%	2,1%	5,3%
Zala	27,4%	34,6%	26,8%	42,2%	2,9%	0,0%	5,3%
Összesen	26,9%	42,7%	29,2%	45,8%	5,5%	2,3%	5,4%

3.2. táblázat (folytatás)

	Szüleim azt szeretnék, hogy családom vállalkozásában dolgozzam	Azt szeretnék, hogy vegyünk részt pályaválasztási rendezvényeken, hogy együtt, könnyebben döntsünk	Azt szeretnék, hogy elsőként szerezzek szakmát, majd később döntsek a diploma megszerzéséről	Azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel szívesen foglalkoznék	Azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel jól tudok majd keresni	Azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel a közelben el tudok helyezkedni	Szerintük nem fontos a szakmaválasztás, majd kialakul
Bács-Kiskun	5,0%	14,3%	10,9%	59,1%	42,5%	23,9%	3,9%
Baranya	6,9%	11,5%	9,4%	46,5%	36,3%	18,0%	3,8%
Békés	5,7%	21,4%	14,8%	56,0%	42,0%	22,3%	2,8%
Borsod-Abaúj-Zemplén	2,7%	11,1%	17,0%	55,2%	44,3%	25,6%	3,8%
Budapest	4,0%	11,6%	10,5%	62,7%	47,4%	19,0%	5,8%
Csongrád	2,8%	23,2%	14,0%	56,6%	44,1%	25,0%	2,2%
Fejér	5,3%	16,8%	15,9%	58,6%	42,4%	19,6%	1,6%
Győr-Moson-Sopron	3,7%	21,7%	13,0%	65,9%	47,9%	20,6%	1,3%
Hajdú-Bihar	2,7%	16,8%	17,0%	57,5%	43,4%	26,3%	4,5%
Heves	2,1%	11,6%	9,4%	42,9%	35,3%	21,6%	2,4%
Jász-Nagykun-Szolnok	4,7%	12,1%	13,1%	57,6%	46,6%	23,0%	2,6%
Komárom-Esztergom	2,4%	12,6%	8,5%	46,1%	33,2%	20,1%	1,0%
Nógrád	2,4%	16,7%	17,1%	56,6%	47,8%	34,3%	4,0%
Pest	4,1%	16,2%	16,4%	60,9%	47,1%	23,5%	2,1%
Somogy	4,6%	14,0%	13,7%	67,7%	49,7%	26,2%	2,1%
Szabolcs-Szatmár-Bereg	5,7%	15,7%	16,3%	61,4%	49,0%	24,7%	2,9%
Tolna	3,2%	14,9%	11,7%	62,3%	53,9%	20,1%	2,0%
Vas	2,9%	21,9%	13,9%	55,1%	36,5%	24,8%	1,8%
Veszprém	5,6%	18,7%	10,6%	51,2%	38,9%	20,8%	4,2%
Zala	4,1%	16,5%	10,9%	55,2%	42,2%	16,2%	2,1%
Összesen	4,0%	15,4%	13,3%	58,0%	44,4%	22,5%	3,3%

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

A területi különbségek nem minden esetben jelentősek a gyerekek érdeklődési körét vizsgálva, a 3.3. táblázat a statisztikailag szignifikáns különbségeket mutatja be régióként. Az autók, motorok iránt leginkább az Észak-Alföldön és a Dél-Dunántúlon érdeklődnek (egyaránt a válaszadók 33%-a), a legkevésbé pedig Közép-Magyarországon (28%). A sütés-főzés leginkább a közép-magyarországi (33%), legkevésbé az észak-magyarországi diákokat foglalkoztatja (27%). Az egészséges életmód kérdése iránt leginkább szintén a közép-magyarországi diákok érdeklődnek (22%), legkevésbé pedig a nyugat-dunántúli, a dél-dunántúli és az észak-magyarországi gyerekek (mind a három esetben 17%). A hirdetések esetében országos szinten nincsenek nagy eltérések, négy régióban hasonlóan alakul a gyerekek érdeklődése: a Közép-Dunántúlon, a Dél-Alföldön, valamint Észak-Magyarországon és Közép-Magyarországon a gyerekek 3%-át érdeklik a hirdetések, míg a többi régióban (Dél-Dunántúl, Észak-Alföld, Nyugat-Dunántúl) 2% körül alakul ez az arány. A zenehallgatás nagy arányban jellemzi a gyerekeket, leginkább (67%) a dél-dunántúli diákokat érdekli, a Nyugat-Dunántúlon azonban csak 57% jelölte be ezt a választ. A filmek Közép-Magyarországon a legnépszerűbbek (61%) és a Nyugat-Dunántúlon a legkevésbé népszerűek (47%). A divat és öltözködés iránti legnagyobb érdeklődést az észak-alföldi gyerekek körében tapasztaltuk (32%), a legalacsonyabb arányt pedig a Közép-Dunántúlon (24%). A művészetek a közép-dunántúli diákok körében a legnépszerűbbek (21%), míg Nyugat-Dunántúlon a legkevésbé népszerűek (16%).

3.3. táblázat: A tanulók érdeklődése régiók szerint (az említések százalékos aránya), N=9138, 2017

	Közép-Magyarország	Nyugat-Dunántúl	Közép-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Észak-Magyarország	Összesen
autók, motorok	28,0%	30,1%	29,8%	33,1%	33,4%	32,4%	29,6%	30,6%
sütés-főzés	32,5%	28,9%	31,4%	30,0%	29,8%	28,1%	27,0%	30,0%
egészséges életmód	21,6%	17,0%	18,7%	16,8%	17,9%	19,1%	16,6%	18,8%
hirdetések	2,7%	1,5%	3,3%	2,2%	1,7%	3,2%	2,8%	2,5%
zenehallgatás	63,9%	56,8%	64,1%	66,8%	62,2%	60,2%	63,7%	62,6%
filmek	61,2%	46,6%	54,2%	57,1%	51,3%	49,6%	48,8%	53,7%
divat, öltözködés	30,5%	28,3%	24,1%	29,7%	32,2%	29,0%	30,4%	29,6%
művészetek	20,4%	16,2%	20,6%	18,4%	17,9%	17,5%	18,0%	18,7%

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

A tanulók jövőbeli foglalkozásával kapcsolatos terveinek összehasonlítása alapján elmondható, hogy a regionális különbségek a legtöbb szakma esetében nem jelentősek és több szakma esetében (adnék-vennék, kereskednék; betegeket ápolnék, idősekről gondoskodnék; épületeket, gépeket terveznék; ételeket főznék; gyerekeket nevelnék, tanítanék; irodai munkát végeznék; járműveket vezetnék; kutatnék, tudománnyal foglalkoznák; médiában dolgoznák; művészettel foglalkoznák; pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznák; süteményeket, kenyeret sütnék) az egyes régiókban élő gyerekek válaszai statisztikai értelemben nem különböznek. A szellemi munkákat¹⁴ tekintve általában megfigyelhető, hogy Közép-Magyarországon és a Nyugat-Dunántúlon a diákok inkább, a Közép- és Dél-Dunántúlon, illetve Magyarország keleti részén pedig kevésbé választanák ezeket. A fizikai foglalkozások¹⁵ esetében általában azt látjuk, hogy a Közép-Magyarországon lakó gyerekek kevésbé szívesen végeznék ezeket, míg az alföldi diákok körében a legnagyobb a fizikai munkák népszerűsége (lásd az 3.4. táblázatot).

¹⁴ Adnék-vennék, kereskednék; épületeket, gépeket terveznék; irodai munkát végeznék; kutatnék, tudománnyal foglalkoznák; médiában dolgoznák; művészettel foglalkoznák; pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznák; számítógéppel foglalkoznák

¹⁵ Bútorokat készítenék; fémekkel dolgoznák, fúrnák, hegesztenék; gépeket szerelnék, javítanák; járművet vezetnék; lakásokat, házakat építenék

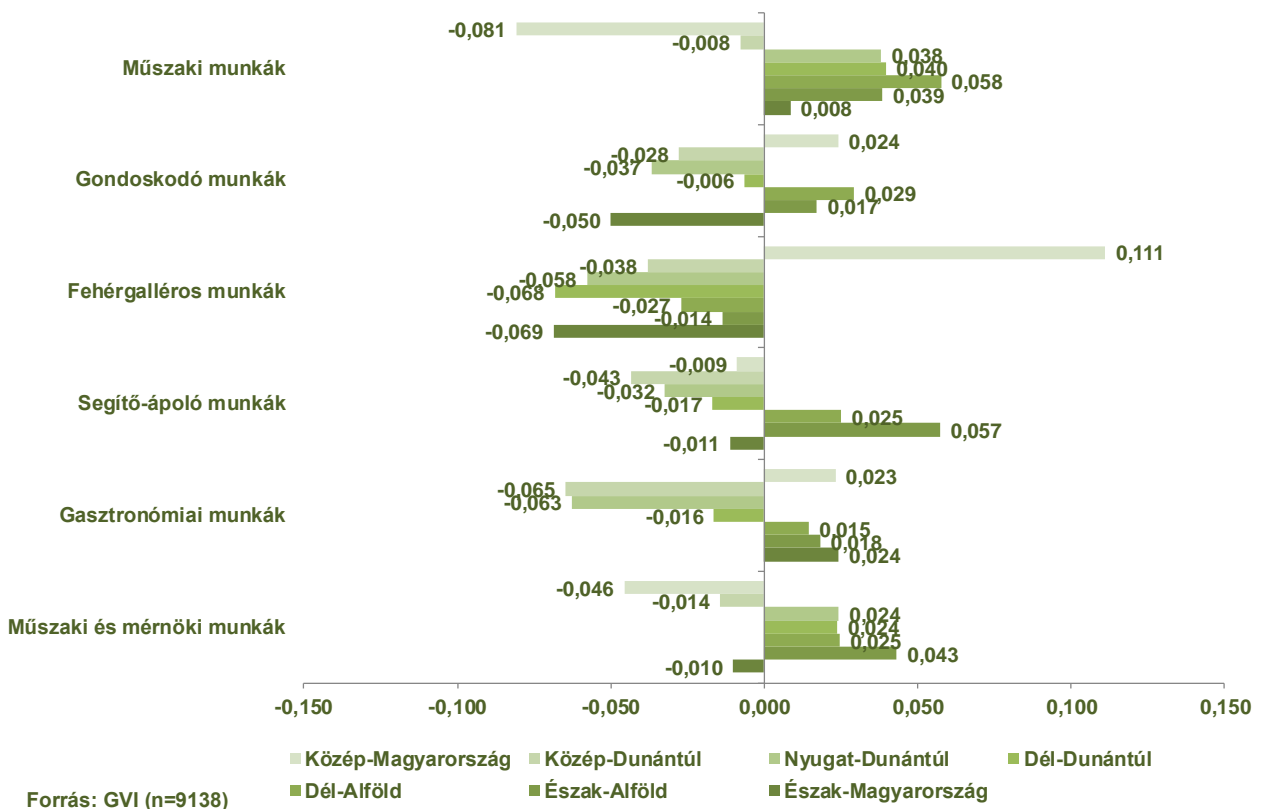
3.4. táblázat: A tanulók későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei régiók szerint (az említések százalékos aránya), N=9138, 2017

	Közép- Magyarország	Nyugat- Dunántúl	Közép- Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Észak- Magyarország	Összesen
adnék-vennék, kereskednék	19,5%	12,3%	14,7%	13,9%	14,5%	17,0%	12,3%	15,7%
állatokat gondoznék	33,6%	32,4%	34,4%	33,5%	31,3%	33,1%	30,4%	32,7%
betegeket ápolnék, idősekről gondoskodnék	6,8%	7,6%	6,2%	7,4%	8,9%	8,0%	7,8%	7,5%
betegeket gyógyítanék	9,3%	7,6%	8,9%	9,7%	12,5%	11,3%	9,5%	9,9%
bútorokat készítenék	6,7%	9,6%	7,2%	8,7%	8,1%	9,6%	7,9%	8,0%
épületeket, gépeket terveznék	15,8%	17,3%	16,1%	15,3%	15,1%	14,1%	14,5%	15,4%
ételeket főznék	31,3%	24,4%	24,2%	27,1%	30,2%	29,2%	30,4%	28,9%
fémekkel dolgoznék, fúrnák, hegesztenék	5,5%	10,6%	10,8%	11,4%	12,0%	10,4%	10,2%	9,4%
gépeket szerelnék, javítanék	15,9%	22,2%	18,6%	21,6%	21,5%	23,6%	20,5%	19,9%
gyerekeket nevelnék, tanítanék	18,9%	19,3%	16,8%	17,9%	19,2%	17,4%	18,0%	18,4%
irodai munkát végeznék	18,9%	19,3%	16,8%	17,9%	19,2%	17,4%	18,0%	18,4%
járművet vezetnék	21,7%	24,0%	23,1%	25,7%	27,7%	26,1%	25,1%	24,5%
kutatnék, tudománnyal foglalkoznék	15,4%	11,2%	12,1%	10,9%	14,7%	12,5%	10,8%	13,1%
lakásokat, házakat építenék	11,4%	12,8%	11,8%	13,0%	13,9%	11,8%	12,8%	12,4%
médiában dolgoznék	25,7%	17,0%	18,4%	17,7%	17,9%	17,8%	14,1%	19,5%
művészettel foglalkoznék	17,8%	14,7%	15,2%	16,1%	14,8%	15,6%	15,1%	15,9%
növényeket termesztenék	10,2%	9,4%	9,7%	11,2%	10,8%	12,6%	9,0%	10,4%
pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznék	20,2%	15,9%	15,9%	16,8%	17,3%	17,8%	16,7%	17,7%
segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában	15,6%	14,6%	15,0%	12,2%	15,4%	15,4%	12,6%	14,7%
süteményeket, kenyeret sütnék	20,4%	18,7%	18,8%	20,1%	20,7%	20,8%	21,6%	20,3%
számítógéppel foglalkoznék	31,0%	29,3%	30,3%	28,4%	28,7%	28,1%	29,0%	29,5%
szépségiparban dolgoznék	18,6%	18,7%	15,9%	17,7%	18,4%	18,7%	17,3%	18,1%

Megjegyzés: a megkérdezettek több válaszlehetőséget is megjelölhettek.

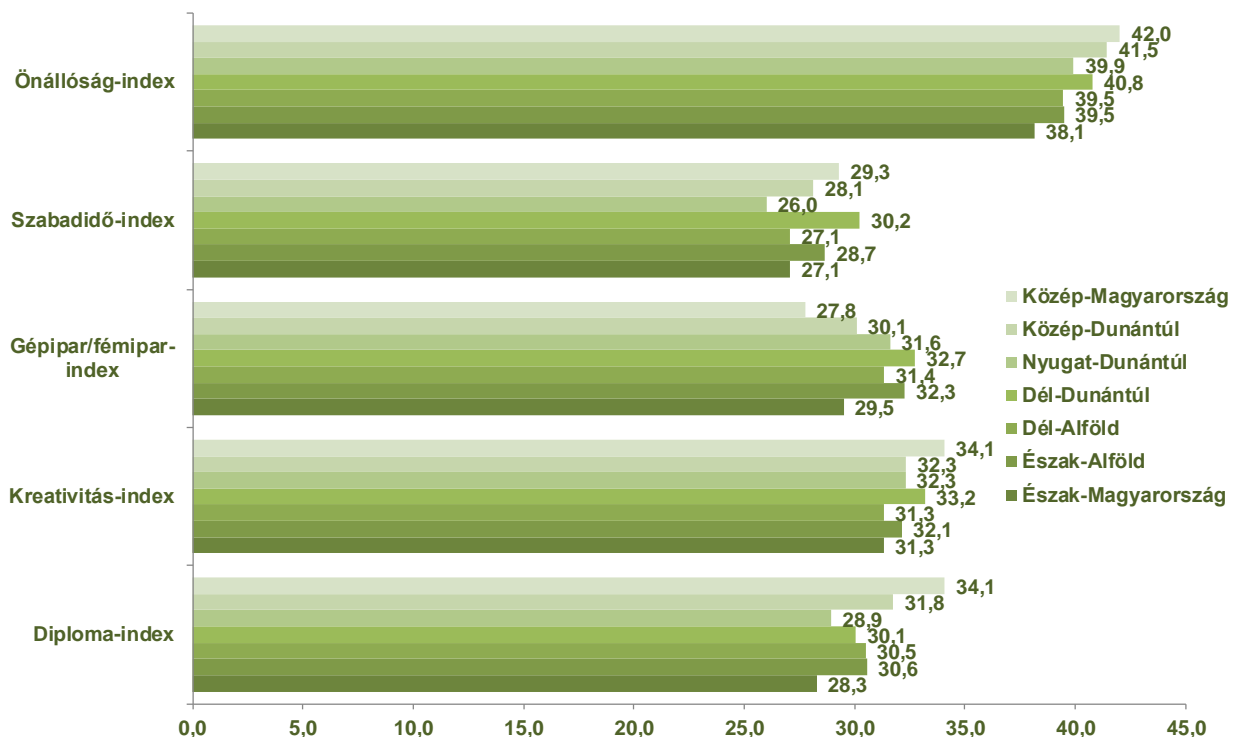
Az egyes régiókat szakmacsoportonként is összehasonlítva azt látjuk, hogy a gondoskodó munkák, valamint a mérnöki munkák a Dél-Alföldön bizonyultak a legnépszerűbbnek. A fehérgalléros munkák Közép-Magyarországon a legnépszerűbbek, míg az ország többi régiójában inkább népszerűtlennek bizonyultak (legkevésbé népszerűek a Dél-Dunántúlon és Észak-Magyarországon). A segítő-ápoló munkákat, továbbá a műszaki és mérnöki munkákat egyaránt az Észak-Alföldön választanák a legtöbben, míg a diákok Közép-Magyarországon, a Közép-Dunántúlon, valamint Észak-Magyarországon kevésbé terveznek ilyen pályát. A gasztronómiai munkák Észak-Magyarországon és Közép-Magyarországon bizonyultak a legnépszerűbbnek (lásd a 3.2. ábrát).

3.2. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége régióként, 2017

A 2. fejezetben bemutatott indexeket régióként összehasonlítva azt mutatják az adatok, hogy az Önállóság-index átlagos értéke Közép-Magyarországon a legmagasabb (42,0), míg Észak-Magyarországon a legalacsonyabb (38,1). A Szabadidő-indexet vizsgálva azt látjuk, hogy az átlagérték a dél-dunántúli gyermekek esetében a legmagasabb (30,2) és a nyugat-dunántúliak között a legalacsonyabb (26,0). A Gépipar-index értéke szintén a Dél-Dunántúlon a legmagasabb (32,7), és Közép-Magyarországon a legalacsonyabb (27,8). A Kreativitás-index átlagos értéke a közép-magyarországi diákok körében a legmagasabb (34,1) és a Dél-Alföldön, valamint Észak-Magyarországon a legalacsonyabb (mindkét esetben 31,3). A Diploma-index értéke szintén Közép-Magyarországon a legmagasabb (34,1) és az észak-magyarországi gyerekek között a legalacsonyabb (28,3) (lásd a 3.3. ábrát).

3.3. ábra: Az indexek értéke régióként, 2017

Forrás: GVI (n=9138)

Az alábbiakban pár mondatban összefoglaljuk az eddigi eredményeket régióként: röviden leírjuk, hogy az egyes régiókban élő gyerekekre mi jellemző, hogyan térnek el a más régiókban tanulóktól.

3.1. Közép-Magyarország

Közép-Magyarország sok szempontból eltér a többi régiótól. A diákok itt szeretnék a legtöbb ideig továbbtanulni (Budapesten átlagosan 5,5, Pest megyében 4,5 évig), kiugróan magas arányban (43%) főiskolán vagy egyetemen. Közép-Magyarországon tervezik legkisebb arányban csak szakképzettség szerzését vagy szakképzettség és érettségi megszerzését, valamint itt a legkisebb azok aránya, akik nem akarnak továbbtanulni. Technikusi végzettség szerzését is itt tervezik a legmagasabb arányban a gyerekek. Az itt élő szülőkről is elmondható, hogy általában szorgalmazzák, hogy legalább érettségit szerezzen gyermekük: ebben a régióban a legalacsonyabb azon szülők aránya, akik a szakmaszerzést (érettségi nélkül, vagy azzal együtt) javasolják gyermeküknek. Az autók és motorok iránt a közép-magyarországi gyerekek érdeklődnek a legkevésbé, viszont a sütés-főzés, az egészséges életmód és a filmek itt a legnépszerűbbek a diákok körében. Közép-Magyarországon érdeklődnek a gyerekek leginkább a fehérgalléros munkák iránt, míg a műszaki munkák irányába mutató érdeklődés ebben a régióban a legkisebb. A Diploma-index, a Kreativitás-index, illetve az Önállóság-index átlagos értéke is ebben a régióban a legmagasabb, míg a Gépipar-indexé itt a legalacsonyabb.

3.2. Közép-Dunántúl

A Közép-Dunántúlon a második legmagasabb azon diákok aránya, akik szakképzettséget és érettségit terveznek szerezni, valamint szintén átlag feletti azon gyerekek aránya, akik gimnáziumi érettségit, illetve főiskolai vagy egyetemi diploma szerzését tervezik. Ugyanakkor itt a legmagasabb azok aránya is, akik az általános iskola után nem szeretnék továbbtanulni. A továbbtanulás átlagos hosszát tekintve a régióban figyelhető meg a második legmagasabb érték (4,7 év), azonban az egyes megyékben változó eredmények születtek: Veszprém megyében 4,9 év (ezzel az

élmezőnybe tartozik), Komárom-Esztergomban 4,6, Fejér megyében pedig 4,5 év a továbbtanulás átlagos tervezett hossza. A diákok a régióban érdeklődnek a legnagyobb mértékben a hirdetések és a művészetek iránt, valamint a sütés-főzés, a zenehallgatás és a filmek is az átlagnál nagyobb népszerűségnek örvendenek. A Közép-Dunántúlon az átlagnál alacsonyabb az érdeklődés az egyes szakmacsoportok iránt, a gasztronómiai és segítő-ápoló munkák ebben a régióban a legkevésbé népszerűek. Az Önállóság-, és a Diploma-index átlagos értéke azonban ebben a régióban a második legmagasabb.

3.3. Nyugat-Dunántúl

A továbbtanulási terveket tekintve a nyugat-dunántúli diákok tervezik legmagasabb arányban (16%), hogy szakgimnáziumi érettségi szereznek, valamint a technikai végzettséget tervezők aránya ebben a régióban a második legmagasabb (6%). A továbbtanulás átlagos időtartama ebben a régióban az egyik legalacsonyabb (4,4 év), Zala megyében 4,6 év, Győr-Moson-Sopron megyében 4,4 év, míg Vas megyében 4,3 év. A Nyugat-Dunántúlon tanácsolják a szülők legnagyobb arányban gyermekeiknek a pályaválasztási rendezvényeken való részvételt, és itt a legkisebb azon szülők aránya, akik szerint nem fontos a szakmaválasztás. A nyugat-dunántúli régióban érdeklődnek a gyerekek a legkisebb arányban a hirdetések, a zenehallgatás, a filmek és a művészetek iránt. Szakmacsoportonként nézve a nyugat-dunántúli diákok csak a műszaki, valamint a mérnöki munkák iránt mutatnak az átlagon felüli érdeklődést. A 2. fejezetben kiszámított indexek értékei közül a Nyugat-Dunántúlon a legalacsonyabb a Szabadidő-index értéke, míg a Gépipar-index értéke magasabb, mint a régiók átlaga.

3.4. Dél-Dunántúl

A Dél-Dunántúlon átlagosan rövidebb ideig (4,5 év) terveznek továbbtanulni a diákok, mint a Közép-Dunántúlon, de valamivel több ideig, mint a Nyugat-Dunántúlon: Tolnában 4,8, Somogyban 4,5, Baranyában pedig 4,2 év a válaszok átlaga. Ebben a régióban a legmagasabb azon diákok aránya, akik azt válaszolták, hogy a szüleik azt szeretnék, hogy szakmát tanuljanak. A dél-dunántúli szülők közül tanácsolják a legkevésbé azt, hogy a gyerekek a szakmaszerzést követően döntsenek a

diplomaszerzésről. A gyerekek az autók és motorok, valamint filmek iránti érdeklődése a Dél-Dunántúlon a második legmagasabb, míg a zenehallgatás ebben a régióban a legnépszerűbb. A régióban szintén csak a műszaki és mérnöki munkák iránti érdeklődés haladja meg az átlagos értéket, a gondoskodó munkák iránt átlagos az érdeklődés, míg a többi szakmacsoport népszerűsége átlag alatti. A dél-dunántúli diákok körében a legmagasabb a Szabadidő-index, valamint a Gépipar-index, és második legmagasabb a Kreativitás-index értéke.

3.5. Dél-Alföld

A megkérdezett diákok a Dél-Alföldön az átlagnál rövidebb ideig terveznek továbbtanulni (4,5 év). Itt választák a legnagyobb arányban, hogy szakképzettséget és érettségit szeretnének szerezni, valamint a szakgimnáziumi érettségi népszerűsége is átlag feletti. Ugyanakkor ebben a régióban a második legkisebb azok aránya, akik technikai végzettség megszerzését tervezik. A szülők a Dél-Alföldön támogatják leginkább, hogy a gyerekek szakmát és érettségit szerezzenek. A második legnagyobb arányban itt szeretnék a szülők, hogy pályaválasztási rendezvényeken vegyen részt gyermekük. A Dél-Alföldön érdekli a gyerekeket második legnagyobb arányban az egészséges életmód, valamint a hirdetések. A dél-alföldi gyerekek körében a legmagasabb a gondoskodó munkák népszerűsége, valamint a műszaki, a segítő-ápoló és a gasztronómiai szakmacsoport népszerűsége is átlagon felüli. A 2. fejezet indexeit tekintve a régióban egyedül a Gépipar-index értéke haladja meg a régiók átlagos értékét.

3.6. Észak-Alföld

Az észak-alföldi régióban a második legmagasabb azon gyerekek aránya, akik nem szeretnének továbbtanulni, és a legkevesebben itt terveznek szakgimnáziumi vagy gimnáziumi érettségit szerezni. Ugyanakkor a régióban a második legmagasabb azok aránya, akik főiskolai vagy egyetemi diploma megszerzését tűzték ki célul. Az itt élő gyerekek átlagosan 4,6 évig tanulnának tovább: Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében 4,8, Hajdú-Bihar megyében 4,6, míg Jász-Nagykun-Szolnok megyében 4,4 év az átlagos érték. Az Észak-Alföldön találtuk a legtöbb olyan szülőt, aki azt szeretné, hogy

gyermeke a szakmaszerzést követően döntsön a diploma megszerzéséről. Az észak-alföldi gyerekeket érdeklik leginkább az autók és motorok, valamint a divat és öltözködés. A régióban a legmagasabb a műszaki és mérnöki munkák, valamint a segítő-ápoló munkák iránti érdeklődés. A Gépipar-index ebben a régióban a második legmagasabb, azonban több index esetében az észak-alföldi diákok pontszáma átlag alatti: ilyen az Önállóság- és a Kreativitás-index.

3.7. Észak-Magyarország

Észak-Magyarországon a legnagyobb azoknak a gyerekeknek az aránya, akik szakképzettséget szeretnének szerezni, és a legalacsonyabb a főiskolai vagy egyetemi diplomát tervezők aránya. Ha a tervezett továbbtanulás átlagos időtartamát tekintjük, a régióban élő gyermekek akarnak a legkevesebb ideig továbbtanulni (4,3 év). Az eredmények azt mutatják, hogy az észak-magyarországi szülők tartják legkevésbé fontosnak, hogy gyermekeik diplomát szerezzenek, valamint ebben a régióban a legalacsonyabb azon szülők aránya, akik pályaválasztási rendezvényeken szeretnének gyermekükkel részt venni, akik azt szeretnék, hogy gyermekük olyan szakmát válasszon, amivel szívesen foglalkozna, vagy akik gyermekükre bízzák a szakmaválasztást. Itt a legmagasabb ugyanakkor azon diákok aránya, akiknek szülei azt tanácsolják, hogy olyan szakmát válasszanak, amivel el tudnak helyezkedni a közelben. A sütés-főzés és az egészséges életmód témák ebben a régióban a legnépszerűtlenebbek, viszont a hirdetések, a zenehallgatás és a divat iránt átlagon felül érdeklődnek az észak-magyarországi gyerekek. A fehérgalléros és gondoskodó szakmacsoport népszerűsége a régióban a legalacsonyabb, míg a gasztronómiai munkák iránti érdeklődés itt a legmagasabb. Ebben a régióban a legalacsonyabb a Diploma-index, a Kreativitás-index és az Önállóság-index átlagos értéke, de a többi index értéke is alacsonyabb a régiók átlagánál.

4. Következtetések

Tanulmányunk körbejárta a hetedik osztályos tanulók pályaválasztásról alkotott véleményét, továbbtanulási és foglalkozási terveit. 2017-es eredményeink illeszkednek a három korábbi adatfelvétel által jelzett főbb tendenciákba.

Az adatokból azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a szülők jelentős része (több, mint a kétharmada) azt szeretné, hogy gyermeke szakképzettséget, vagy szakmát és érettségit szerezzen az általános iskola után, de emellett több, mint egynegyedük felsőfokú végzettséget szán neki. A szülők és gyermekeik továbbtanulási céljai általában egybeesnek; a szülők leginkább gyermekük tehetségének, érdeklődésének megfelelően alakítják ki véleményüket a továbbtanulással és a pályaválasztással kapcsolatban, de nagyon sok esetben saját szakmájuk folytatását is elvárják gyermeküktől. A szülők iskolai végzettsége sok esetben továbbörökítődik, ez mind a szakképzettséggel rendelkező, mind a diplomás szülőkre igaz. Emellett az alacsonyabb végzettségű szülők többsége a saját végzettségénél egy kategóriával magasabb szintű képzést szán gyermekének. Ezt azért is fontos megjegyeznünk, mert az adatok alapján elmondható, hogy a gyermek pályaválasztási döntésére még akkor is jelentős hatást gyakorol a szülői példa és az otthon hallott tanácsok, ha a szülők teljesen rábízzák gyermekükre a jövőjére vonatkozó fontos döntést.

Az eredményekből emellett arra következtethetünk, hogy a szülők a szakmaszerzést és a diplomaszerezést egymást kizáró továbbtanulási utaknak gondolják, holott a szakgimnázium utáni diplomaszerezés is egy lehetséges továbbtanulási mód, ami ráadásul sokrétűen hasznosítható, rugalmas tudást és készségeket ad.

A hetedik osztályos tanulók attitűdjét, terveit megvizsgálva azt láttuk, hogy jellemzően két nagyobb csoport rajzolódik ki közöttük: egyik a szellemi, másik a fizikai munkához vonzó fiatalok csoportja. Előbbiek önállóbbak, szorgalmasabbak a tanulásban, ügyesebbek a szellemi feladatok, fejtörők megoldásában, azonban kevésbé

tehetségesek a gyakorlatiasabb feladatokban (pl. barkácsolás, házimunka) és a sportban. Szüleik gyakran diplomás embernek szánják őket. Magasabb iskolai végzettségre, akár diplomára és szellemi munkára vágnak. A másik csoportba tartozó gyerekek a barkácsolás, a szerelés, a gépek iránt érdeklődnek, a tanulásra kevésbé fogékonyak, az iskolai feladatokat csoportban szeretik megoldani, és kevésbé tekinthetőek önállóknak. Családjuk szakmunkás pályára szánja őket, gyakran apjuk szakmájának folytatójaként, a családi vállalkozás örököseként tekintenek rájuk. Utóbbi csoportból kerülhetnek ki a szakmunkás pályára alkalmas fiatalok.

Problémát jelenthet, hogy a szakmunkásnak szánt gyerekek nem csak érdeklődési körükben alkotnak a szellemi munkára szánt diákoktól élesen elkülönülő csoportot. Ezek a tanulók sok esetben rossz anyagi helyzetű családból származnak, szüleik gyakran alacsony végzettségű segéd-, vagy betanított munkások, illetve segélyből élő munkanélküliek. A családi háttér nagyon nagy hátrányt jelenthet ezen fiatalok számára, mivel alacsony motivációs szintet és önállóságot hoznak otthonról és a tanulásban gyakran elmaradnak társaiktól. Ez gyakran egyenes utat jelent a szakképzésbe, holott nem lenne szükségszerű, hogy csak az alacsonyabb tanulási képességekkel rendelkező gyerekekből váljanak szakmunkások. A jól képzett, érettségivel is rendelkező szakképzett pályakezdők számára sokkal szélesebb körű munka- és továbblépési lehetőségek nyílnának meg, akár egy későbbi szakmaváltás, továbbtanulás, vagy külföldi munkaszerzés során. Ezért lenne fontos, hogy a szakmát tanulók – korábbi esetleges hátrányaikat kompenzálандó – a szakközépiskolákban több, problémamegoldással kapcsolatos általános készséget sajátíthassanak el.

A probléma területi vonatkozásai is figyelmet érdemelnek: az adatok azt mutatják, hogy a gazdaságilag és jövedelmileg rosszabb helyzetű kelet-magyarországi régiókban a gyerekek – szüleik által is támogatott – szakmaválasztása is újratermeli az egyenlőtlenségeket, és ezáltal tovább mélyítheti a regionális leszakadást. Az eredményekből ugyanis kiderül, hogy Közép-Magyarországon és a Dunántúlon a

diákok inkább választják a szellemi munkákat, Magyarország keleti részén (főként az Alföldön) pedig a fizikai foglalkozások a népszerűbbek.

Az egyenlőtlenségek újratermelésére hívja fel a figyelmet az is, hogy az eredmények szerint a szegény környezetben felnövő gyerekek továbbtanulási, pályaválasztási ambíciói sokkal alacsonyabb szintűek, mint a jobb módú családból származóké. Így a rossz körülmények között élő fiatalok jellemzően érettségit nem adó szakközépiskolába készülnek, és csak nagyon ritkán terveznek felsőfokú tanulmányokat végezni, ami azt jelenti, hogy várhatóan alacsonyabb bérszintet fognak elérni életpályájuk során, mint hosszabb ideig tanuló társaik.

A szakképzés magyarországi helyzete, a szakmunkáshiány és az egyes területeken ezzel egy időben fennálló túlképzés felhívja a figyelmet az ebben a területben rejlő lehetőségekre és kihívásokra. Ezért is lenne érdemes minél több vizsgálatot folytatni a témában. Ez a kutatássorozat jelentheti az általános iskolások pályaaorientációjának helyzetét feltérképező folyamat első lépéseit. A témakör további vizsgálati lehetőségeket rejt, a felmérés több irányban is továbbfejleszhető. További adatfelvételek lennének szükségesek az időbeli tendenciák megismerésére, valamint egy pályakövetéses vizsgálat gazdag információt szolgáltatna a pályaválasztási tervek megvalósulásáról, megteremtve a továbbtanulási szándékok és a pályaválasztási tervek mélyebb megismerésének, az összefüggések részletesebb feltárásának lehetőségét.

Ábrajegyzék

1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2017.....	6
1.1. ábra: A tanulók megoszlása nemük szerint (százalék), 2017.....	13
1.2. ábra: A tanulók megoszlása születési év szerint (százalék), 2017.....	14
1.3. ábra: A tanulók megoszlása gondviselőjük iskolai végzettsége szerint (százalék), 2017.....	15
1.4. ábra: A tanulók megoszlása gondviselőjük foglalkozása szerint (százalék), 2017.....	16
1.1. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya régióként, 2017.....	17
1.2. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya megyénként, 2017.....	18
1.3. táblázat: A válaszadók száma és százalékos aránya kérdező kamaránként, 2017.....	19
1.1.1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2017.....	20
1.1.1. táblázat: A tanulók megoszlása a szerint, hogy honnan szerzik az információkat megyénként (az említések százalékos aránya), 2017, N=9138.....	22
1.1.2. ábra: A tanulók megoszlása nemek és a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2017.....	23
1.1.3. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása a szerint, hogy honnan szerzik az információkat (az említések százalékos aránya), 2017.....	24
1.1.4. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk (százalék), 2017.....	25
1.1.2. táblázat: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hol került eddig szóba pályaválasztásuk megyék szerint (százalék), 2017.....	27
1.1.5. ábra: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról (százalék), 2017.....	28
1.1.6. ábra: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról az édesapa (gondviselő) iskolai végzettsége szerint (százalék), 201730	

1.1.3. táblázat: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról megyék szerint (százalék), 2017, N=9138	32
1.1.7. ábra: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról az iskola településtípusa szerint (százalék), 2017	34
1.1.8. ábra: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kaptak szüleiktől a továbbtanulásról az iskola mérete szerint (százalék), 2017	35
1.2.1. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2017	36
1.2.2. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása a szerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után (százalék), 2017.....	37
1.2.3. ábra: A tanulók általános iskola utáni továbbtanulási terveinek megoszlása az apa iskolai végzettsége szerint (százalék), 2017	39
1.2.4. ábra: A tanulók általános iskola utáni továbbtanulási terveinek megoszlása az apa iskolai végzettsége szerint (százalék), 2017	40
1.2.5. ábra: A tanulók átlagos félévi matematika és magyar irodalom jegyei a szerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni az általános iskola után, 2017	41
1.2.6. ábra: A különböző településtípuson iskolába járó tanulók megoszlása a szerint, hogy mennyi ideig szeretnének továbbtanulni (százalék), 2017	42
1.2.1. táblázat: Az adatfelvétel előző hullámában résztvevő iskolák nyolcadik évfolyamra vonatkozó beiskolázási adatai az iskolák által szolgáltatott utánkövetési adatok alapján (százalék)	43
1.2.7. ábra: A gimnáziumot továbbtanulási célként megjelölők aránya és a ténylegesen gimnáziumba kerülők aránya (százalék), 2017	45
1.2.8. ábra: A szakgimnáziumot továbbtanulási célként megjelölők aránya és a ténylegesen szakgimnáziumba kerülők aránya (százalék), 2017	46
1.2.9. ábra: A szakközépiskolát továbbtanulási célként megjelölők aránya és a ténylegesen szakközépiskolába kerülők aránya (százalék), 2017	47
1.3.1. ábra: A tanulók megoszlása érdeklődési körük alapján nemek szerint (százalék), 2017	49
1.3.2. ábra: A tanulók készségei saját nézőpontjukból – „Miben vagy ügyes?” (százalék), 2017	50

1.3.3. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása a szerint, hogy miben tartják magukat ügyesnek (az említések százalékos aránya), 2017.....	51
1.3.4. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása aszerint, hogy miben tartják magukat ügyesnek (az említések százalékos aránya), 2017	52
1.3.5. ábra: Tanulók megoszlása az otthon végzett segítő tevékenységeik szerint (százalék), 2016	53
1.3.6. ábra: Az otthon nem segítő tanulók indokai az otthoni munka elmaradására (százalék), 2017	54
1.3.7. ábra: A különböző nyelveket tanuló diákok aránya (százalék), 2017	55
1.3.8. ábra: A különböző nyelveket tanuló diákok aránya régióként (százalék), 2017 ...	56
1.4.1. ábra: A tanulók megoszlása későbbi foglalkozásukkal kapcsolatos tervei szerint (százalék), 2017	58
1.4.2. ábra: Azon diákok aránya, akik fontosnak értékelik az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék), 2017.....	65
1.4.3. ábra: A különböző nemű diákok a szerint, hogy mekkora részük értékeli fontosra az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék) 2017	66
1.4.4. ábra: A különböző iskolai végzettségű apák gyermekei a szerint, hogy mekkora részük értékeli fontosra az adott jövőbeli munkával kapcsolatos szempontot (százalék) 2017.....	67
1.4.5. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége nemenként, 2017	71
1.4.6. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége az apa iskolai végzettsége szerint, 2017.....	72
1.4.7. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége régióként, 2017.....	73
1.5.1. ábra: Tanulók megoszlása a szerint, milyen tulajdonságokat tartanak jellemzőnek magukra (százalék), 2017	75
1.5.2. ábra: A különböző nemű tanulók megoszlása a szerint, hogy milyen tulajdonságokat tartanak jellemzőnek magukra nézve (az említések százalékos aránya), 2017.....	76
1.5.3. ábra: A különböző iskolai végzettségű szülők gyerekeinek megoszlása a szerint, hogy mit tartanak jellemzőnek magukra (az említések százalékos aránya), 2017	77

1.6.1. ábra: A jövőben kollégiumban szívesen lakó tanulók aránya iskolájuk településtípusa szerint (százalék), 2017	78
1.6.2. ábra: A jövőben kollégiumban szívesen lakó tanulók megoszlása indokaik szerint (százalék), 2017	79
1.6.3. ábra: A jövőben kollégiumban nem szívesen lakó tanulók megoszlása indokaik szerint (százalék), 2017	80
1.7.1. ábra: A tanulók megoszlása az alapvető szükségletre vonatkozó állításokra adott válaszai szerint (százalék), 2017.....	82
1.7.2. ábra: A tanulók megoszlása a szerint, hogy hány alapvető szükséglet esetében tekinthetők depriváltak (százalék), 2017	83
2.1. táblázat: Az indexszámok legfontosabb összefoglaló statisztikai mutatói, 2017.....	89
2.2. táblázat: Pearson-féle páronkénti korrelációs együtthatók az indexek között, 2017 .	91
2.1.1. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámái a szülők (édesapa vagy gondviselő) iskolai végzettsége szerint, 2017	93
2.1.2. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámái a szülők foglalkozása szerint, 2017.....	94
2.1.3. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámái a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2017.....	95
2.1.4. ábra: Az Önállóság-index átlagpontszámái a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2017.....	96
2.2.1. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámái az apa iskolai végzettsége szerint, 2017	98
2.2.2. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámái a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2017	99
2.2.3. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámái a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2017	100
2.2.4. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámái a tanulók tartós munkavállalással megvalósítható tervei szerint, 2017	101
2.2.5. ábra: A Szabadidő-index átlagpontszámái a tanulók kollégiumi elhelyezéssel kapcsolatos véleménye szerint, 2017	102

2.3.1. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2017.....	104
2.3.2. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók tartós munkavállalással megvalósítható tervei szerint, 2017	105
2.3.3. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2017	107
2.3.4. ábra: A Gépipar/fémipar-index átlagpontszámai a tanulók kollégiumi elhelyezéssel kapcsolatos véleménye szerint, 2017	108
2.4.1. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámai a szülők (édesapa vagy gondviselő) iskolai végzettsége szerint, 2017	110
2.4.2. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámai a tanulók továbbtanulási tervei szerint, 2017.....	111
2.4.3. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2017	112
2.4.4. ábra: A Kreativitás-index átlagpontszámai a tanulók foglalkozási tervei szerint, 2017.....	113
2.5.1. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a szülők (édesapa vagy gondviselő) iskolai végzettsége szerint, 2017	115
2.5.2. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a szülők foglalkozása szerint, 2017	116
2.5.3. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a tanulók egyes pszichológiai jellemzői szerint, 2017.....	117
2.5.4. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a tanulók szüleinek továbbtanulással kapcsolatos tanácsai szerint, 2017.....	119
2.5.5. ábra: A Diploma-index átlagpontszámai a szerint, hogy a tanuló miben érzi tehetségesnek magát, 2017	120
2.6.1. ábra: Az indexek átlagpontszámai az iskolának otthont adó település típusa szerint, 2017.....	121
2.6.2. ábra: Az indexek átlagpontszámai az iskola nagysága (hetedikes tanulók létszáma) szerint, 2017.....	122
3.1. ábra: A továbbtanulás átlagos tervezett időtartama megynként (év), 2017	125

3.2. táblázat: A gyermekek megoszlása a szerint, hogy milyen tanácsokat kapott szüleitől a továbbtanulásról megyék szerint (százalék), 2017	127
3.2. táblázat (folytatás).....	128
3.2. ábra: Az egyes foglalkozási csoportok népszerűsége régiónként, 2017	133
3.3. ábra: Az indexek értéke régiónként, 2017	134
M2.1. táblázat: A minta évenkénti megoszlása nemek szerint (százalék), 2014-2017	149

Melléklet 1: Mintavétel és súlyozás

Az adatfelvétel során összesen 9217 tanuló töltötte ki a kérdőívet. A minta kialakításának szempontjai a megye, a településtípus és az iskola nagysága voltak. E tulajdonságok szerint vizsgáltuk meg a hetedik évfolyamra járó diákok arányát a KIR-STAT adatbázis 2016/2017. tanévre vonatkozó adatai alapján, és ezen arányok figyelembevételével írtuk elő a területi kamarák részére, hogy a különböző méretű és elhelyezkedésű iskolákban hány tanulót szükséges megkérdezniük.

A súlyozás által a megkérdezett tanulók megoszlását iskoláik bizonyos jellemzői szerint igazítottuk hozzá a populációs arányokhoz. A figyelembe vett tulajdonságok a következők:

- 1) az iskola elhelyezkedése nagyrégiós bontásban
- 2) az iskola intézményi szintű eredménye a 2016. évi kompetenciamérésen a következő három kategória szerint:
 - i) a 6. évfolyamos diákok olvasás és matematika pontszáma is szignifikánsan elmarad az országos átlagtól
 - ii) legalább az egyik pontszám megegyezik az országos átlaggal, de nem haladja meg azt
 - iii) legalább az egyik pontszám meghaladja az országos átlagot
- 3) az iskolában tanuló hetedikes tanulók létszáma a következő két kategória szerint:
 - i) legfeljebb 30 hetedikest,
 - ii) több, mint 30 hetedikest tanító iskolák

A KIR-STAT 2016/2017. tanévre vonatkozó adatai és az Országos Kompetenciamérés 2016. évi eredményei alapján meghatároztuk tehát, hogy hány hetedikes tanuló járt a fentebbi szempontok szerint besorolt iskolákba. Ezt követően ugyanezt megvizsgáltuk a kérdőívünket kitöltő tanulókat nézve is. Végül összehasonlítva a populációs és a mintában mérhető arányokat, az egyes kategóriákban megkaptuk a súlyozáshoz szükséges szorzókat.

Melléklet 2: A minta évenkénti megoszlása nemek szerint

M2.1. táblázat: A minta évenkénti megoszlása nemek szerint (százalék), 2014-2017

	2014	2015	2016	2017
Fiú	50,0	51,0	50,3	50,7
Lány	50,0	49,0	49,7	47,7
Összesen (N)	9299	8913	9009	8994
Összesen (%)	100,0	100,0	100,0	100,0

Melléklet 3: Az adatfelvétel kérdőíve

Kérdőív azonosító sorszáma

--	--	--	--

(A Kamara tölti ki a kérdőív kitöltése után)

„Ahol a világ igénye és az egyén tehetsége találkozik,
ott van az ember munkahelye.” (Arisztotelész)

Pályaválasztási kérdőív tanulók részére¹⁶

Kedves Tanuló!

Életünk egyik legfontosabb döntése a pályaválasztás. Ha jól megtaláljuk a nekünk megfelelő elfoglaltságot, és illeszkedik érdeklődésünk, tudásunk és munkánk egymáshoz, esélyünk van arra, hogy azt érezzük: helyünkön vagyunk. Segítünk képességeidet felismerni, hogy meg tudd valósítani terveidet, céljaidat. Arra kérünk, hogy töltsd ki ezt a kérdőívet, amely az érdeklődési körödről, az általános iskola utáni továbbtanulási terveidről és a munka világáról szóló kérdéseket tartalmaz.

Nevedet nem kell megadnod.

Köszönjük!

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara

1. Melyik évben születtél?

--	--	--	--

2. Nemed: a) fiú b) lány

3. Melyik városban vagy faluban laksz?

4. Melyik városban vagy faluban van az iskolád?

5. Mi az iskolád neve?

.....

¹⁶ A kérdőív a Bács-Kiskun Megyei Kereskedelmi és Iparkamara 2013-as kutatásának kérdőíve alapján készült.

6. Mi édesapád legmagasabb iskolai végzettsége (vagy a Veled egy háztartásban élő szülődé, gondviselődé)?

- a) 8 általánosnál kevesebb
- b) 8 általános
- c) szakmunkásképző.....
- d) szakközépiskola
- e) gimnázium.....
- f) főiskola vagy egyetem
- g) nem tudom, nem válaszolok

7. Mit dolgozik jelenleg az édesapád (vagy a Veled egy háztartásban élő szülőd, gondviselőd)?

- a) önálló vagy vállalkozó
- b) vezető beosztású
- c) szellemi foglalkozású (pl. orvos, ügyvéd).....
- d) irodai alkalmazott (nem fizikai munkát végez).....
- e) szakmunkás.....
- f) segédmunkás vagy betanított munkás
- g) őstermelő (pl. méhész, borász)
- h) alkalmi munkákat végez vagy
közmunkás, nincs állandó munkahelye
- i) munkanélküli
- j) más okból nem dolgozik (pl. nyugdíjas)
- k) nem tudom, nem válaszolok

8. Az általános iskola után mennyi ideig szeretnél tanulni?

- a) nem szeretnék tovább tanulni
- b) 3 évig, hogy szakképzettséget szerezzek.....
- c) kb. 5–6 évig, hogy szakképzettséget és érettségit szerezzek
- d) kb. 4–5 évig, hogy szakgimnáziumi (korábbi nevén szakközépiskolai) érettségim legyen
- e) kb. 4–5 évig, hogy gimnáziumi érettségim legyen
- f) kb. 5–7 évig, hogy technikus végzettségem legyen
- g) 7–10 évig, hogy főiskolai vagy egyetemi diplomát szerezzek

9. Általában honnan szerzed a Téged érdeklő információkat? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) újságból
- b) televízióból.....
- c) rádióból
- d) internetről
- e) barátaimtól, családtagjaimtól, ismerőseimtől.....
- f) egyéb, éspedig:

10. Milyen témák érdekelnek? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) autók, motorok
- b) sütés–főzés
- c) sporthírek
- d) egészséges életmód
- e) szépségápolás
- f) lakóhelyem építése, szépítése.....
- g) hirdetések
- h) sztárok, celebek életéről szóló hírek
- i) zenehallgatás
- j) filmek.....
- k) természettudományos ismeretek.....
- l) gazdaság, gazdasági hírek.....
- m) divat, öltözködés
- n) művészetek
- o) egyéb, éspedig:

11. Mi jellemző rád az alábbiak közül? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) egyedül szeretek tanulni, a munkámat elvégezni
- b) csoportban szeretek tanulni, dolgozni
- c) igyekszem betartani a játékszabályokat
- d) a csoportos feladatok megoldásánál irányítani szeretek.....
- e) szívesen vagyok felnőttek közt
- f) a legtöbb kérdésről önálló véleményem van
- g) általában megfogadom a szüleim tanácsát
- h) segítségért inkább a barátaimhoz fordulok, mint a szüleimhez
- i) gyakran segítek az időseknek és a kisebbeknek.....
- j) szeretek különóra, iskolai szakkörbe járni
- k) szeretek új dolgokat kipróbálni
- l) szeretek a saját ötleteim alapján tervezni, dolgozni
- m) egyéb, éspedig:

12. Mi jellemző rád az alábbiak közül? (Minden sort jelölj!)

	Jellemző	Nem jellemző
a) naponta legalább háromszor étkezem	☐	☐
b) minden nap eszem húst vagy halat.....	☐	☐
c) minden nap eszem friss gyümölcsöt vagy zöldséget	☐	☐
	Igen	Nem
d) a tankönyveimen kívül van legalább egy saját könyvem.....	☐	☐
e) van olyan játékom, sportszerem, amivel a szabadban tudok játszani (pl. bicikli, roller, labda)	☐	☐
f) előfordult már, hogy nem tudtam elmenni egy iskolai programra, mert a szüleim nem tudták kifizetni	☐	☐
g) több, mint egy pár cipőm van.....	☐	☐
h) van olyan nyugodt hely otthon, ahol meg tudom írni a házi feladatomat.....	☐	☐

13. Miben vagy ügyes? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) barkácsolásban, szerelésben
- b) rajzolásban
- c) számítógép kezelésében
- d) számolásban
- e) idegen nyelvek tanulásában
- f) társasjátékokban
- g) házi és ház körüli munkában
- h) rejtvényfejtésben, logikai feladatokban
- i) egyéni sportágakban, pl. futás, úszás, torna.....
- j) csapatjátékban, pl. foci, kézilabda.....
- k) modellezésben.....
- l) szervezésben.....
- m) mások segítésében
- n) egyéb, éspedig:

14. Szoktál segíteni otthon? Válaszolj igennel vagy nemmel! Ha igen, miben segítesz szívesen és miben azért, mert muszáj? (Több választ is megjelölhetsz)

14.1. IGEN, SZOKTAM

- | | Szívesen | Nem szívesen,
de muszáj |
|--------------------------------------|--------------------------|----------------------------|
| a) barkácsolásban, szerelésben | ☐ | |
| b) az autónk tisztításában | ☐ | ☐ |
| c) takarításban | ☐ | ☐ |
| d) sütésben, főzésben | ☐ | ☐ |
| e) bevásárlásban | ☐ | ☐ |
| f) kerti munkában..... | ☐ | ☐ |
| g) testvéremnek a tanulásban..... | ☐ | ☐ |
| h) mosásban, teregetésben | ☐ | ☐ |
| i) mosogatásban..... | ☐ | ☐ |
| j) vasalásban | ☐ | ☐ |
| k) háziállatok gondozásában | ☐ | ☐ |
| l) egyéb, éspedig: | | |

14.2. NEM SZOKTAM

- a) mert nincs rá időm a tanulás mellett.....
- b) mert így több idő jut a hobbitra
- c) mert a szüleim nem kérnek meg rá.....
- d) mert nem akarok.....
- e) egyéb, éspedig:

15. Felnőttként milyen munkát végeznél szívesen? (Több választ is megjelölhetsz)

- a) gépeket szerelnék, javítanék
- b) fémekkel dolgoznék, fúrnék, hegesztenék.....
- c) számítógéppel foglalkoznék
- d) ételeket főznék.....
- e) betegeket ápolnék, idősekről gondoskodnék
- f) betegeket gyógyítanék.....
- g) lakásokat, házakat építenék
- h) épületeket, gépeket terveznék
- i) bútorokat készítenék
- j) járművet vezetnék.....
- k) irodai munkát végeznék
- l) süteményeket, kenyeret sütnék
- m) gyerekeket nevelnék, tanítanék
- n) növényeket termesztenék.....
- o) állatokat gondoznék
- p) szépségiparban dolgoznék
- q) adnék-vennék, kereskednék
- r) művészetrel foglalkoznék
- s) pénzügyekkel, gazdasággal foglalkoznék
- t) segítenék másoknak személyes problémáik megoldásában
- u) médiában dolgoznék (pl. tévé, újság)
- v) kutatnék, tudománnyal foglalkoznék
- x) egyéb, éspedig:

16. Az iskolai osztályzáshoz hasonlóan értékeld, hogy mennyire fontosak neked az alábbiak a jövőbeli munkáddal kapcsolatban. (Minden sort jelölj!)

	egyáltalán nem fontos			nagyon fontos	
	1	2	3	4	5
a) sok pénzt keressek	☐	☐	☐	☐	☐
b) érdekes legyen a munkám	☐	☐	☐	☐	☐
c) biztos munkahelyem legyen	☐	☐	☐	☐	☐
d) hasznos munkát végezzek	☐	☐	☐	☐	☐
e) a munka mellett sok szabadidőm legyen	☐	☐	☐	☐	☐
f) a szüleim, családom által elismert munkám legyen	☐	☐	☐	☐	☐
g) ne szoruljak segílyre	☐	☐	☐	☐	☐

17. Szívesen lagnál kollégiumban? Válaszolj igennel vagy nemmel! Utána jelöld meg, miért! (Az okok közül többet is megjelölhetsz)

IGEN
(17.1.)

NEM
(17.2.)

17.1. Igen, szívesen lagnék kollégiumban, mert...

- a) mert a társaim segíthetnek a tanulásban
- b) mert a kollégiumban együtt lehetek a barátaimmal
- c) mert így függetlenebb lehetek a szüleimtől
- d) mert nem szeretnék minden nap utazni, bejáró lenni
- e) ha nincs más megoldás
- f) egyéb, és pedig:.....

17.2. Nem, nem szívesen lagnék kollégiumban, mert...

- a) mert a társaim akadályoznának a tanulásban
- b) mert hiányoznának a szüleim
- c) mert hiányoznának az otthoni barátaim
- d) mert a családomnak nincs rá pénze
- e) mert a kollégiumban túl nagy a fegyelem és nem lenne szabadságom
- f) egyéb, és pedig:.....

18. Szüleim, gondviselőim tanácsai a továbbtanulásról

(Több választ is megjelölhetsz):

- a) azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak.....
- b) azt szeretnék, hogy szakmát tanuljak és érettségim
is legyen.....
- c) azt tanácsolják, hogy diplomás ember legyek
- d) rám bízzák a választást.....
- e) még nem beszélgettünk továbbtanulásról
- f) azt szeretnék, ha az anyukám foglalkozását követném.
- g) azt szeretnék, ha az apukám foglalkozását követném.
- h) szüleim azt szeretnék, hogy családom vállalkozásában dolgozzam
- i) azt szeretnék, hogy vegyünk részt pályaválasztási rendezvényeken,
hogyan együtt, könnyebben döntsünk
- j) azt szeretnék, hogy elsőként szerezzek szakmát, majd
később döntsék a diploma megszerzéséről
- k) azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel szívesen foglalkoznék
- l) azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel jól tudok majd keresni
- m) azt szeretnék, hogy olyan szakmát szerezzek, amivel
a közelben el tudok helyezkedni
- n) szerintük nem fontos a szakmaválasztás, majd kialakul
- o) egyéb, éspedig:

19. Szóba került-e már az általános iskola 8. osztálya utáni pályaválasztásod? Válaszolj igennel vagy nemmel! (Ha igen, akkor a 19.1. pont alatti betűjeles válaszokból is válassz, itt többet is megjelölhetsz)

19.1. IGEN

- a) osztályfőnöki órán beszélgettünk
- b) iskolai pályaválasztási rendezvényen beszélgettünk.....
- c) szüleimmel beszélünk róla
- d) idősebb barátaim adtak tanácsot
- e) TV-ben hallottam, újságban, interneten olvastam
- f) kamarai pályaválasztási rendezvényen.....
- g) egyéb, éspedig:.....

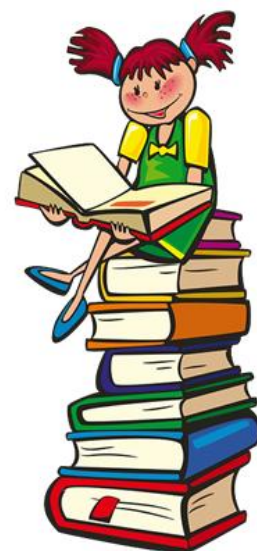
19.2. NEM

20. Hányas voltál most félévkor matekból?

21. Hányas voltál most félévkor magyar irodalomból?

22. Milyen idegen nyelvet tanulsz? Többet is megjelölhetsz!

- a.) angol
- b.) német
- c.) francia.....
- d.) egyéb, éspedig:

Köszönjük a válaszokat és sikeres pályaválasztást kívánunk!

Magyar Kereskedelmi és Iparkamara

